

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి 1-కి రూ. అ.

మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము	....	1	12
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో			
చిన్నసై జన మేలుకాకితములమీఁద స్ఫుటమైన అక్షరములతో			
చక్కగ ముద్రించియున్నాము	....	2	8
మనుచరిత్రవిమర్శనము, శ్రీ చినసీతారామస్వామిశాస్త్రికృతము			
అత్యద్భుతములగు త్రొత్తవిషయము లనేకము లిందుగలవు	1	0	
మనుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము, చక్కనికూర్పు	....	3	8
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి			
వ్యాఖ్యానముతో మేలుకాకితములమీఁద చక్కగ			
మరల ముద్రించియున్నారము	....	3	8
కళాపూర్ణోదయము, దశసరికాకితములు	....	2	4
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు	....	2	4
శృంగారనైషధము, శ్రీనాథకవిది, త్రొత్తకూర్పు	....	1	0
కాశీఖండము, చక్కనిత్రొత్తకూర్పు	....	1	8
కవికర్ణ రసాయనము, మాంధాతచరిత్ర	....	1	8
హరవిలాసము	....	0	12
సారంగధరచరిత్రము, చేమకూర. వేంకటకవికృతము	....	0	10
నరసభూపాలీయము, అట్టబైండు	....	0	10
విజయవిలాసము, చేమకూర వేంకటకవి	....	0	8
రంగారాయచరిత్ర, దిట్టకవి నారాయణకవిప్రణీతము	....	0	8
రామాభ్యుదయము, అయ్యలరాజు, రామభద్ర కవికృతము	1	4	
నిరంకుశోపాఖ్యానము, దుద్రకవికృతము	....	0	6
నీలాసుందరీపరిణయము, కూచిపూడి తిక్కభిక్షుకృతము	....	0	4
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకరకవిప్రణీతము	....	0	12
అనిపూర్ణచరిత్ర, కనువర్తి. అబ్బయ్యమాత్యప్రణీతము	....	0	8
విక్రమార్కచరిత్ర, జక్కనకవిప్రణీతము	....	1	4

రామరాజీయము.

RAMARAJIYAMU

OR

NARAPATIVIJAYAMU

BY VENKAYYA

EDITED FOR THE FIRST TIME

BY

GUSTAV OPPERT, PH.D.,

Prof. of Sanskrit and Comparative Philology, Presidency College, Madras.

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS

292, ESPLANADE, MADRAS.

1923.

All Rights Reserved,

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the " VAVILLA " PRESS,
Madras.—1923.

P R E F A C E.

THE poem entitled *Rāmarājīyamu*, and known also as *Narapativijayamu*, in honor of the brave Rāmarāja, contains a genealogy of the Narapati princes who ultimately swayed the destinies of the Kingdom of Vijayanagar. The Rāmarājīyamu was composed at the beginning of the second half of the 16th century by Sūrayya's son Venkayya, the court-poet of Kōdandarāmarāja. This prince, better known as Rāmarāja, and son-in-law of the famous king Krishnarāja, was like his father-in-law, a great patron of Telugu literature. I have elsewhere shown that there existed two Krishnarājas who had as their sons-in-law princes of the name of Rāmarāja.¹

The Rāmarājīyamu was written previously to the battle of Tālikōta, in which Kōdandarāmarāja was defeated and killed by the united armies of the Muhammedan Chiefs of Bijapur, Golkonda, Ahmadabad and Bedar.²

The narrative is continued nearly up to the period of this catastrophe, and leaves Rāmarāja in the plenitude of his power occupying his throne with his sons round him.

As is usual with work of this kind, the book traces the descent of the Naraptis from Nārāyana through Chandra, the Moon, to the Bharatas, hence to Nanda and from him to the Chālukyas and through Vijala of Kalyāna to Kōdandarāmarāja, the hero of the poem.

The descent is traced as follows:—From Nārāyana, Brahman, Atri, Chandra, Budha, Purūravas, Ayu, Nahusa,

¹ See my *Contributions to the History of Southern India*, Part I, p. 43.

² See Wilson's *Descriptive Catalogue of the Mackenzie Collection*, Second Edition, Madras, 1882, p. 268,

Yayāti, Puru, &c., descended the Bharatas, and the 83rd in descent from Arjuna was Nanda ; his 9th descendant was Chàlukya, and from him was descended Vijala or Bijjala of Kalyàna. His grandson was Vīra Hemmalirāya ; Hemmalirāya's son was Tàtapinna. Tàtapinna was succeeded by Sômadêva, Rāghavadêva, Pinnasauri and Bukkarāja. This Bukkarāja had two sons Singarāja and Rāmarāja the latter of whom was the father of Timmarāja, Kondarāja and Srīrangarāja. The sons of the last-named prince were Kōnarāja, Timmarāja, Rāmarāja or Alirāmarāja, son-in-law of Krishnarāja, Tirumalarāja, Venkatarāja or Venkatādrirāja. Of these, the fourth son, Tirumalarāja, had four sons : Raghunātharāja, Srīrangarāja, Rāmarāja and Venkatarāja. The third of these, Ramarāja was the father of Tirumalarāja and Srīrangachikkarāja, the son of the last being Rāmadêvarāja. The fifth son of Srīrangarāja, Venkatarāja, had two sons Rāmarāja and Rangaparāja or Srīrangarāja, the latter of whom had in his turn two sons Venkatādrirāja and Gôpalarāja. Rāmarāja, the third son of Srīrangarāja and the son-in-law of Krishnarāja, had also five sons: Krishnarāja, Peddatinmarāja, Kondarāja, Chinnatinmarāja and Srīrangarāja of whom Kondarāja had a son named Rāmarāja, and Srīrangarāja had two sons Peddavenkatarāja and Chinnavenkatarāja, the sons of the latter being Tirumalarāja, Venkatarāja and Srīrangarāja. Venkatarāja had three sons named Kōdandarāmarāja or briefly Rāmarāja, Timmarāja and Venkatādrirāja, the eldest of whom Kōdandarāmarāja became the son-in-law of the famous Krishnarāja of Vijayanagar. This Kōdandarāmarāja, who appropriated the regal power had four sons: Peddavenkatarāja, Chinnavenkatarāja, Kōdandarāmarāja and Venkatarāja, and Timmarāja the younger brother of Kōdandarāmarāja had two sons: Srīrangarāja and Chinnavenkatarāja. Thi

Kòdandarāmarāja the son-in-law of king Krishnarāja, fell, as has already been mentioned previously, in the battle of Tālikòta, but Venkayya closes his Rāmarājīyamu previously to this event

The annals of the Narapati family contain thus many important and interesting accounts concerning the Telugu country, to some of which I have alluded in previous publications of mine.

The poem is written in classical Telugu, in a choice and superior style. It abounds, as is usual in works of this kind, in Alankāras and other rhetorical figures so highly esteemed by the people of this country.

The book is compiled from two MSS. in the Government Oriental MSS. Library, and I am greatly indebted to the learned Pandit M. R. Ry., Kokkonda Venkataratnam Pantulu Gāru for the valuable assistance he rendered me in the publication of it, and also to M. R. Ry., D. Rāghavayya Pantulu Gāru, who kindly helped me in revising the proofsheets.

GUSTAV OPPERT.

MADRAS,
30th January, 1893.

శ్రీ

రామరాజీయము.

రామామణినిస్తుల స్తనయుగశ్రీగంః పంకాంకవి
స్తారోరస్థిలుఁ డార్తరక్షణచమత్కారప్రచారండు స
త్కారణ్యాంబుధి యకారమాహతి కృతార్థత్వ ప్రభావంబు చే
కూరంజీయుచుఁ బ్రోచుఁగాతఁ గృపచేఁ గోదండరామాధిపుఁ. 1

మ. సనజాక్షీసుమబాణు రామమహిన్సద్వజ్రం గృపాదృష్టిచే
ననిశంబుం దగఁ బ్రోచుఁగావుల వినువాత్తుండు పుత్రాంగనా
జనగంధేభతురంగవీరభటభూషాద్విమాణిక్యకాం
చనవస్త్రాదీనమ స్తనంపదల నీర్మయించు వర్ధిల్లఁగఁ. 2

ఉ. ముద్దియ సంచరించునలుమొములపేలుపుఁగొద్ద దమ్మిపూ
గద్దియమోదనుండి శ్రీజగంబుల వేడ్క సృజించుజాణ యే
ప్రార్థన నానిచుంబుల వినుఁగఁ దాల్చినలోకనేత బ
న్బుద్ధుల ప్రాప్త రామవిభుఁ బ్రోచుఁ బిరామురుపేతుఁగాఁ గృపఁ. 3

ఉ. మున్నుగఁగోరుందటను ముద్దులుగుల్క నటించుచున్నమా
యన్నదె నచ్చెనంచు నలినానన హర్వతి విల్వం బోయి తాఁ
జన్నని పల్కికొఁగిలిడుసామజనత్తఁడు గోరుతోరికల్
చెన్నురంగ రామన్యహేళిరుకీవుత సత్కృపామతిఁ. 4

ఉ. భూవినుతాతినిశ్చలతఁ బొల్పుముదంబు మదిం దలిర్పఁగా
భావజాఁ గన్నతల్లి మురగంజనుపట్టపుడేవి యాస్రం
తీవరుముద్దుపట్టి రజనీపతికూరిమి దెట్లెనల
క్షీవనజాక్షీ రామవిభుగోహమున న్విహరించుఁగ వుతఁ. 5

చ. మది మదనాంతకుం ద్రిపురమర్దను నిల్చి తపంబానర్చి యా
 సదయునిచెట్టబట్టి మయిసామున నిల్చి జగంబులెల్ల స
 మ్మదమున నేలుసర్వగుణమండన గౌరి దయామతి న్మృభా
 స్పదునిగఁ జేయుఁగాత రిపుభంజనునార్విటిరామభూవిభుఁ.

6

తే. కవులహృత్పద్మననవాటిఁ గలయ మెలఁగు, సైకతశ్రోణి వారిజజాతురాణి
 వాణి ఘనవేణి రామభూవల్లభామృ, తాంతు నెప్పుడు వాగ్విధవాన్యజేయు. 7

క. ఈరీతి నఖిలభువనా,ధారులునైనట్టి దేవతానరులలన
 త్కార్యణ్యులభిసంపద, నానూధిగ రామన్యతి యలరుదు వేడఁ.

8

తే ఒక్కనాడంబురుహబాంధవోదయమున, స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానదానవిధుల
 నిష్ఠఁ గావించి హరిపదసరజముల, నిచ్చ నిర్మలభక్తిచే నిరవుకొల్పి. 9

సీ. కన్తూరికాగురుకాశ్చీరమిలితమాగంధంబు మై నిండఁ గలయనలఁది
 జాజాలు మల్లెఁ జతఁగూర్చివట్టి సంపఁగిపూవు పెత్తులు సిగనజుట్టి
 దిక్కులఁ గాంతిచేఁ దేజరిల్లఁగఁజేయురమణీయమణిభూషణములఁ దాల్చి
 ఎంగారుజిలుగుదున్నటిహోయల్లిగివిగి నీటు మీఱఁగ నల్లెవాటునేసి

తే. నలవసంతజయంతుల గెలువఁజాలు, హాపమనసి సతు ల్నుమచాపబాణ
 భగ్నహృదయాబ్జ లగుచు విభ్రాంతిఁదనర, ఎనుమతీనాథ నేత్రోత్సరంబుగాఁగ.

సీ. రాజసంశాంబుధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
 కామ హన్నిబ్బరగండ సన్నత మహారాజ చాళుక్యనారాయణాంక
 హత్తుమున్వరగండ హత్తుహన్నిబ్బరగండ రైయవరగండ చండశౌర్య
 యరిరాయమర్దన ధరణీవరాహ గండరగండ యని భట్లు సరసమధుర

తే. వాగ్విజృంభణ మిఱఁగైవారములను, జేయ నిరువంకలను సతుల్సేరి మెలఁగ
 భూసురాశ్రిష్ఠినాదము బోధిరకలఁగ, శంఖభేరిమృదంగనిస్వనము పెలఁగ. 11

సీ. భూరిబాహుస్ఫూర్తిచేత మహాప్రచండుతాజెల్లు కైదండలిడఁగఁ
 జెలఁగుచు సదుఃజీవులు చెంత నిర్మలముక్తామణిచ్ఛత్రముల ధరింప
 నంతంతఁ గదిసి సారాన్వయాగ్నేశ్వరులడంబుఁగత్తిఁ బానడలఁబట్టి
 మలనొప్పఁగఁ దదాహ్వాయులు గిండిఁ గాఁజిఁ బాదుకలన్నిరటిదర్శణముఁ బూన

తే నస్తులగుచున్నభావణీనాథవరుల, సంద డిరువంకఁబాయనందంద వేత్ర
 గరులు సాహోనినాగులై తఱుచు మోఁగ,నగరు వెలువడి మొగసాల నడచినచ్చి.

- సీ. ప్రాకటహేమచిత్రవిచిత్రతంబులై కొమరొందువై దూర్యకుండ్యములను
రమణీయమాత్మికరంగవల్లికలతో విలసితంబగువేదికలనురహి
ఘనపద్మరాగసంఘటితోన్నతములునై తనరారువిద్రుమ స్తంభములను
వితతపార్వావృజ్జాశ్చక్రతకరికరముల రూఢించుమరకతారోహణములఁ
తే. గలిగి లక్ష్మీనివాసాఖ్యుఁ జెలఁగి చూచు, జనులకెల్లను రోహణాచరవిధంబు
మదినిఁ గడురఁగఁజేయుచు ముదమొనర్పఁ, బాలినట్టిమహాసభాసదనమునఁ. 13
- క. కోరికలీరికలెత్త మహారమణులుచెలుపుమనవులెల్లను నెంతే
గారుణ్యమతిని వినుచును, బేరిమి మణిఖచితసింహాపీఠస్థుండై. 14
- తే. చెలులు బాంధవజనములఁ జేరి తత్త, దుచితనందనస్థాపరచనలలర
మన్ననలఁజాలఁగాంచి చేసన్నఁ జూప, నర్హకనకాసనాసీనులై చెలంగ. 15
- సీ. కొనులు గలిచి కైకొన్నయేనుఁగులిపె సాశ్వఁడిచ్చినజవాశ్వంబులివియె
పాంధ్యుండేఁజేటను బనుపుముత్యములివి ద్రవిళుండంపినయట్టిద్రవ్యమిదిగొ
చోళుచేఁడెచ్చినసుందరీచయమిది కాళింగుఁడొసఁగినకనకమిదిగొ
మగధునచేఁగొన్నమండలాగ్రంబిది సూరసేనుండంపుసాములివిగొ
తే. యనుచు సచివులు చెలుపఁ గైకొనుచు యువతి, వారకరమణికంకఃకవ్వణనకలిత
చామరోద్ధూతపవనసంచలితఘాల, కుంతలుండొచు రాజసంబంత మెఱసి. 16
- చ. నరనరసంఘమాళిఘననవ్యకిరీటమణిప్రభాలను
చ్చరణసరోజుడొచుఁ గనుసన్ననుపేంద్రునిమాడ్కిఁ దిష్ఠఘా
సరమణి కార్యదక్షుండయి వర్తిల రామనరేంద్రుఁడెంతయున్
గురుకవిసామ్యయుక్తముగఁ గొల్వననుండై సురేంద్రుకై వడిన్. 17
- క. ఊలీల రామధరణీ, పాలుఁడు సకలసృపకమలభాస్కరుండై పే
రోలగమున మృదుగానం, బాలించుచుఁ గావ్యసరణులరయుచు వేడ్కన్. 18
- క. నగు మొగమున ననుఁ గనుఁగొని, జగతీసురనంశమణివి సత్కవిపగుటన్
దగుదువు మామన్ననకుఁ బొ, సఁగంగనందుగుల సూరసచివునివెంగా. 19
- క. రారపునుచును మిక్కిలి, గారవమునఁ బిలిచి చెంత గద్దయపై న
న్నారూఢునిఁగా నొనరిచి, తోరముగాఁ జేలములను దొవవులొసఁగెన్. 20
- క. ఊవిధమున బహుమానముఁ, గావించి మదీయపంశకర్తలచర్యల్
భూవలయంబున వ్యాసప,చోవిరచితలీల సర్వశుభకరమగుచున్. 21

- క. సంచమవేదంబని బుధు, లెంచం దగి భారతాఖ్య నెసంగినదానికొ
మించినభక్తిని నాక, ర్జించ నె నామదికి నెపుడుఁ శ్రీతి జనించుకొ. 22
- ఆ. తారలెన్నవచ్చు వారిధినవలీల, దాటవచ్చు గిరుల మీటవచ్చు
భారతార్థమెఱింగి పలుకంగవచ్చు నె, చిలువఁజేనికైన నలువకైన. 23
- క. కన్నంత బుధులచేతను, విన్నంతయునంద్రభాష వివరింపఁబడెకొ
జెన్నలరంగ భారతమా, నన్నయభట్టాదికవిజనంబులచేతకొ. 24
- క. ఆవిద్యత్కవులొదిగ, భూషలయంబందుఁ గలుగుపూర్వకపీఁద్రుల్
మానంశజాలగురాజుల, నేవిధమునఁజెప్పినారొ యితరకృతులలోకొ. 25
- క. నీవును సంక్షేపముగా, నావిధమును దెలిసి పేరులాఘనచర్యల్
గావింపుము కృతీరూపము, గా వినవలెననెడువాంఁచ గలిగెను మాకుకొ. 26
- తే. అనిననొఁగాకయని సంస్కృతాంధ్రకవుల, వినతులొనరించి తత్వాదననరహముల
డెందమున నిల్చి మృదువచోబృందగరిమ, రామరాజీయమనుకృతి రహించింతు. 27

వంశావళి.

- సీ. నారాయణుని నాభినలినగర్భంబున నాలుగు మొగములనలువ వొడఁమె
నాభారతీమనోహరుపదాంగుష్ఠంబువలన దత్తుండురవులను గలహ
భోజనుండును నాభిఁబులహండు కర్ణములనుబులస్త్వండు త్వక్కునను భృగువు
కరములవలనను గ్రతువు ముఖంబుల నంగిరసుఁడు ప్రాణుండు నలవ
తే. సిఘ్రండును మనమున మరీచియును సేత్రములనునత్రియుననంగను గలిగిఁలమిఁ
బదుగురు తనూజులురుబాహుబలులు భవవి, దూరులనలార్కతేజులు వారిలోన.
- చ. జగదభినంద్యపాదజలజాతుఁ డమేయుఁ డజేయుఁ డాలస
న్నిగమరసాతిలోలకమనీయమనోంబుజుఁ డుగ్రపాపదు
ర్మగబలసూదనుం డలఘురమృతపోధనుఁ డర్క భాస్వరుం
డగణితపుణ్యమూర్తియగునత్రిమహామనిఁ జెప్పినొప్పడే. 29
- క. ఆయత్రికి ననసూయకుఁ, దోయజభవతోయజాత్మధూర్జటులతుల
శ్రీయుతులై జనియించిరి, తోయజవిద్వేషిదత్తదుర్వాసులనకొ. 30
- ఉ. వారలలోననొప్పె ననవద్యగుజాకరుఁడాశ్రితాంబుదో
దారుఁడు దారితప్రకటతామసచక్రండు చక్రవాకని
స్సారకరుండు సారకరజాతరుచిస్ఫుటనవ్యమోదక
వ్హారసరోవరుండు వరభాహృతచంద్రుండు చంద్రుండున్నతికొ. 31

క. అతనికి రోహిణికి గుణా, నిర్వితుండగుబుధుడందయమయ్యై నీరేజిని
హితపరిసరవర్తనచే, క్షీణితలజనతతికి మిగుల క్షేమకరుండై. 32

క. ఆరాహిణేయనశిశాం, భోరుహనేత్రకును సతతబుధనుతశారోగ్య
దారుండు సుససుగుణా, ధారుండు పురూరపుండు దగ జనియించెన్. 33

సీ. అసహాయశూరశననిలోన శాత్రునగణములనెల్లను గడఁకనణఁచి
వితతత్రయోదశద్వీపంబులెల్లను బాహుబలస్ఫూర్తిఁ బరఁగనేలి
కరమర్థిఁగ్రతువుల సురలఁ దస్పృచుఁ బ్రజలభ్యుదయంబుల నలరుచుండ
ధర్మసితినఁ బ్రోచి ధనదుతో నెనయగుసంపదలను జాల సొంపుమిగిలి
తే. గరుడగంధర్వకిన్నరయలతోడ, నెయ్యిమొనరించి మెలఁగుచు నిర్జరేశు
మన్ననలఁ గాంచెఁ దత్సభాసన్నవిబుధ, చయము వొగడఁ బురూరవశ్చక్రవర్తి.

తే. ఆపురూరపుండూర్వశియందుఁ బ్రేమ, దనరనాయువు ధీమంతుడను వెసువు దృ
ఢాయువుఁజిరాయువుశతాయువనఁగవరుసఁగనియెనార్వరుగొడుకులవినుతయశుల.

క. ఆయననీకులలోపల, నాయువు ధరనీతిబాధలందకయుండెన్
న్యాయముగనేలె శాత్రువ, నాయకవరసేవితాంఘ్రినలినుం డగుచున్. 36

సీ. అమరేంద్రుఁడాదిగా నమర సంఘమునచ్చి తమహవిర్భాగసంతతులఁ గొనఁగ
నవరత్నమయభూషణముల గోచయముల భూసురప్రతీతికి భూరియొసఁగి
రాజనూయంబులు వాయపేజంబులు మొదలుగాఁగల మఘములనొనర్చి
రాకేందుకిర్తిసురభిదామముల దిగంగనలకు శృంగారమును ఘటించి

తే. యాయువును గాంచె స్వర్ణామయందు నహుషు
క్షుత్రవృద్ధు ననేననుఁ గరభు రజిసు
యశుల బాలార్కతేజుల నలఘుమతుల
వరకుమారుల నేవుర వారిలోన. 37

మ. మఘములైక్కులొనర్చి దేవతల సన్మానంబుఁ గావింపుచున్
లఘుమాదేతరుడై కుభృతతికి నల్లాఘ్యత్య మొందించి ని
త్యఘనోదారత భూజనంబులకు నత్యంతప్రమోదంబుగా
నఘదూరంబుగ ధాత్రినేలె నహుషుండాఖండబుండోయనన్. 38

తే. ఆనహుషునకుఁ బ్రియవాసయనెడి ఘడ్డి
యకు యయాతి సంయాతి. ప్రయాతి యన సు

తులు జనించిరి వారిలోపల యయాతి
చిరయశోహరి రాజ్యాభిషిక్తుఁ డయ్యె.

39

సీ. పాకారి దోడాసపడఁ దేవదైత్యసంగరమునఁ బెక్కుచక్కఁగులఁ దునిమి
హయమేధరాజసూయాతిరాత్రాదియాగంబుల సురలయాఁకలినడంచి
తనకనియునుపక ధరఁగలయట్టియర్థము బ్రాహ్మణులకు దానముగ నొసఁగి
వర్ణాశ్రమంబుల ఐరుసనడపుచు జలనిధిమేఖులను నలంకరించి

తే. సకలపురరాజ మాప్రతిష్ఠానపురము, దనకు వరరాజధానిగాఁగను యయాతి
ధర్మమెంతయు నాల్గుపాదముల నడచి, పెంపు సొంపు వహింపంగఁ బృథ్విసేలె.

క. కవిన్ముపర్వతనూజుల, సవినయులను దేవయానశర్తిష్ఠల భౌ
ర్ణవుననుమతి ననురక్తినిఁ, బ్రవిమలహతి యాయయాతి పరిణయమయ్యెన్. 41

తే. ఆసతులయందు సకలసౌఖ్యావహుండు, నగుచు యదుతుర్వసుల దేవయానవలన
ననఘ శర్తిష్ఠయందు ద్రుహ్యనుపూరు, లనఁగ సుతులను నేవురఁగ నె యయాతి.

క. వారలలోపల నెంతయుఁ, బూరుండు సదసద్వివేకభూషణుఁ డరిసం
హారుండు హాటకభూధర, ధీరుఁడు నయమార్గ విజితధీషణుఁ డొప్పున్. 43

సీ. జనకుండు వేడఁ యావనమొసఁగి తదనుమతిని రాజ్యాభిషిక్తత వహించి
సకలధాత్రీశ్వర మకుటాగ్రరత్నరుగ్భాజితపాదసహజాఁడగుచుఁ
దనపంపుఁబూర్వజు లొనరింప నయముచే నాలుగుచెఱఁగుల నేలనేలి
హరి మెచ్చ బహుదక్షిణాన్వితముగ శతక్రతువుల సురలకామితనానర్చి

తే. ఓత్తినిఁ గలిదోషమేమియుఁ జెందకుండ, నరసి రక్షింపి ప్రజలకాహ్లాదమొసఁగి
పరమధర్మజ్ఞాఁడనుచు దికాపాలసభల, గణనకెక్కుచుఁ బూరుభూకాంతుఁ డలరు.

క. ఆపూరునకును గౌస, ల్యాపంకజవదనకుదయ మయ్యెను గరుణా
కూపారుండు జనమేజయ, భూపాలుండు రాజవంశభూషణుఁ డగుచున్. 45

సీ. అదనుదప్పకయుండ నరసి నీరదములు నింపుసొంపుగను వర్షింపుచుండ
వేళ్లను గొలుచని వినుతిసేయఁగఁ దగి సకలసస్యములు దున్నకయొ పండ
ముదముతో ధేనుసమూహముల్లుస్పృద్ధులందునుజేపి చన్నవిసి పిదుక
వ్యాకులతప్తములేక ప్రాకటసంతోషభరితులై నూతేండ్లు ప్రజలు మనఁగ

తే. నఖిలధర్మంబు లభ్యుదయాభివృద్ధిఁ, దనరఁగను జనమేజయమనుబధర్త
రాజ్యమేలుచుఁ బెక్కుగృహంబు లొనరఁ, జేసి విప్రులసెల్ల దక్షిణలఁ దనిపె.

క. ఆజనమేజయనరపతి, రాజాస్యయనంతవలనఁ బ్రాచీనమహా
రాజేంద్రుఁగాంతివైభవ, రాజేంద్రుంగనియె విబుధరాజి నుతింపఁ. 47

సీ. చండవిక్రమమున సాధించి నిష్క్రంటకంబుగాఁ బూర్వదిగ్భాగ మెల్లఁ
బ్రాభవంబున నేలీ స్రాచీశనామంబుఁ దనమనెంతయును సార్థముగఁజేసి
మనుమార్గవర్తియై యనుదినంబును సర్వజనపతుల్లనుసన్నఁ బనులొనర్ప
భూరిదక్షిణలిచ్చి పురుషోత్తముని రమాకాంతునిఁగూర్చి యాగమలొనర్ప
తే. జారచోరులబాధలు మారిభయము, దొలఁగఁ గనధాన్యసృష్టియుఁ గలితపుణ్య
ధర్మతత్పరస్థితియుఁ దనరఁబ్రజలు, వినుతినేయంగఁ బ్రాచీనవిభుఁడు సెలఁగె.

క. ఆప్రాచీనాశ్చక్రులకు, భూస్వభుతయశోధమండు పాడమెను సంఖ్యా
త్రిపుభువృషభుం డప్రతి, మప్రకటపరాక్రమద్యుమణియోయనఁగఁ. 49

శా. ఏలెన్నాద్ధిపరితభూమివలయం బేకాతపత్రంబుగాఁ
దోలెన్విద్విషుల ద్రిగన్వారములందున్నీతిచే డాఁగఁగాఁ
జాలెన్సంతతయాగకృత్యములనస్వప్నావళిం బ్రోవఁగాఁ
బోలెంబూర్వనరేంద్రకోటికెనగాఁబోల్పంగ సంఖ్యాతిగాఁ. 50

క. శీతకరవంశవర్ధనుఁ, డాతతగర్తస్వరూపుఁ డనఁదగు నానం
ఖ్యాతికి నరాంగికిని నహు, యాతిమహీపాలకామృతాంశుఁడు పుట్టెఁ. 51

సీ. అసదృశబాహుగర్వాతిరేఖోన్నతి భండనభూమినిఁ బగఱునడఁచి
హితమతితోఁబ్రీతి నెదురేగుదెంచినన్యపకులాధీశులఁగృపను మనిచి
నిరుపమనయవృత్తి నిష్క్రంటకంబుగా ధరణీతలంబును స్థిరతనేలీ
యరయి కగడుఁగల్గియనుర క్తజనులను సంపన్నులై యుండ సంతరించి
తే. యశ్వమేధాదిమఖములనమరపతికిఁ, బ్రమదమొనరించి కాంచె భానుమతియందుఁ
శ్రీతిదళుకొత్తఁగను నహుయాతిభూత, లాధిపేంద్రుండు సార్వభౌమాఖ్యసుతుని.

ఉ. చండవిరోధివీరన్యపసంఘముఁద్రుంచి తదీయమత్తవే
దండతురంగరత్నధనధాన్యముఖాఖిలవస్తుసంతతుల్
మెండుగ సార్వభౌమన్యపమిత్రుఁడు గైకొని నిత్యవైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజల్లడు సుఖశీతినండఁగనేలె రాజ్యముఁ. 53

మ. యమునాదేవిధునీతలంబుల సరోజాత్ముఁ హరింగూర్చి యా
గములున్నూటు గుదక్షిణాన్వితముగాఁగావించి. యాసార్వభౌ

మమహీశుండు సునంద నాఁగఁదగుభామరత్నమందుం బ్రమో
దము దక్కింత్తఁగఁగాంచె దండితరిపూత్యాహుక్ జయత్యేనునిక్.

54

శా. నానాభూపతులెల్ల నిక్కుపట్టులై నానాటనుం బ్రేమపెం
పూననైవరములేక కొల్వ రతిచేనొప్పారుచెంతే జనుల్
దానోత్సాహముచేఁజెలంగ మిగులక్ ధర్తంబుతోడం జయ
త్యేనుండేలె ధరిత్రి యాగములచే జేజేలఁబోషింపుచుక్.

55

తే. ఆజయత్యేనుఁడును విదర్భావనీత, లాధిపేంద్రునిపియపుత్రియాసుభద్ర
యనుపయోరుహపత్రాయతాక్షివలనఁ, గనియెఁబ్రీతి సురాచీనమనుజవిభుని.

56

ఉ. మానవనాథులెల్లనని మార్కొని యోడి సమస్తవస్తువు
ల్లానికలిచ్చి కొల్వ నవఖండవసుంధర నేలుచు న్సురా
చీనుఁడు భానుజాదివిజసింధుతటంబుల నూఱుయజ్ఞముల్
మానితనిష్ఠఁజేసెఁ బలుమాఱు నిలింపులకింపుసొంపుగక్.

57

క. ఇననిభుండైనసురాచీ, నునకు విదేహాక్షితిపతనూజారత్నం
బనఁదగుమర్యాదాబ్జన, యనకు మహాభామనరవరాగ్రణి పుట్టెక్.

58

మ. బలవదైవరులఁద్రుంచి శత్రువునుశబ్దంబేమి లేకుండ దో
ర్బలగరోన్మత్తిచేనొనర్చుచు మహాభామావనీనాయకుం
డిలనేలెంబ్రజలెష్వాడున్నుఖముచేసెంతే మనంగీర్తిది
క్కుల రాజిల్లఁగఁజేసె జన్మములు పెక్కుల్లేపతలైచ్చుగక్.

59

తే. ఆమహాభామసర్వంసహతలాధి, పాథ్యునకును బ్రసేనజయోసుపుష్ప
యనుసుధాకరబింబాస్యకునుజనించె, ఘనుఁడునయుతానియుతుఁడనుమనుజవిభుఁడు.

క. భయభక్తి నఖిలభూవర, చయమనిశముగొలువ రాజసంక్రందనుండై
నయమున ధరఁబాలింపుచు, నయుతానియుతుండు చేసె నానాధ్వరముల్.

61

క. మానితచరితుండగునయు, తానియుతునకుఁ బృథువాసతనయామణియా
భానుమతికి నక్రోధన, భూనాథుండుదయమయ్యె బుధమతులేసఁగక్.

62

క. బంటులేనంబున నాము, క్కంటగునక్రోధనుండు కదనస్థలిలోఁ
గంటకులఁదునిమి ధర ని, క్కంటకముగనేలి చేసెఁగ్రతుశతమెలమిక్.

63

క. ధీనిధియక్రోధనభూ, జాని జగద్విదితపుణ్యచరితౌకాళిం.

దైవకరందనయందెను; మానుగఁ దేహాపియమకుమారునిఁగాంచెక్.

64

సీ. కడిమి దిగ్విజయంబుఁగావించునో నిషధతురుష్కుశకయుగంధరయవనులు
రధికతురంగవారణపదాతులతోడ నెదిరింపనందఱుమదులడఁచి
యొదురెందులేక తుహినమహీశ్వరనేతుమధోర్విగలస్వమనుజుపతులు
నిటలతటాగ్రసంఘటితకరపుటులై చేరి నవాస్పృతుల్సేయుచుండ

తే. రాజ్యమంతయుఁదానేలి ప్రజలు నీతి, మాన్యమునఁబ్రోచి దేవాపిషనుజవిభుఁడు
రాజనూయాశ్వమేధాధ్వరములొనర్చి, మణులుదక్షిణలుగను బ్రావృణులొసఁగె.

క. ఆదేవాపి విదేహ,త్వాదయితునితనయయైనమర్యాదాశా
తోదరియందునుగాంచెను, మోదంబున రుచికుండ నెడుముద్దుకుమారుఁ. 66

క. రుచికమహానరసరహిమ, రుచి సాధువిరోధివరుల రూపడఁచి నయ
ప్రచురతను నిఖిలభూవర, నిచయము నేవింప ధారుణీతలమేలెఁ. 67

క. నిజభుజదర్పముచే ది,గ్విజయాశ్చిత్రమైనసనము విప్రులకిడి పం
కజనాభుఁగూర్చి రుచికమ,నుజనాభుఁడు యాగములను నూఱునొనర్చెఁ. 68

తే. ఆరుచికునకును నూంగియైనదేవి, యనువధూటీమణికి బుక్షుండనఁగఁబరఁగు
నందనుఁడు పుట్టైనతఁడెదురెందులేని, కడిమిపెంపునఁబుడమిన్కొరుఁడెయేలె.

చ. సరసిజగర్భసూత్రయనిశంబును తుదదశ స్కృతదానజా
తరిపుఁడు నాఁబ్రజన్గడుముదంబలరారఁగఁబ్రోచి ధర్మత
త్పరతఁజరించి యజ్ఞములఁదామరసోదరుగూర్చి చేసి భూ
సురులొసంగె బుక్షునృపసోముఁడు శుద్ధసువర్ణరాసులఁ. 70

క. ఆబుక్షుఁడు తక్షకు, కూరిమినుతయైనజ్యోతును గులపాలికఁగాఁ
గోరి వరియించి తద్రా, మారత్నంబుదుఁగాంచె మతివరనృపతిఁ. 71

ఉ. మండితఘోరవీరరణమండలిఁగిట్టి విపక్షధారుణీ
మండలనాథకోటిఁబరిమార్చి పరాక్రమరేఖనెన్నరు
ద్రుండనఁబోలునామతినరుండినిన్కొరుఁడేలి వైశవా
ఖండలుఁడై ప్రజన్మనిచె గౌరవమొప్ప దయార్ద్రబుద్ధితోఁ. 72

క. మతినరుఁడు చేసెఁగ్రతువుల, శతములనొకటొకటికొసఁగె బాంబూనదని
ర్నితరధకరిహయముల వి,ప్రతతికి దక్షిణలుగాఁగఁ బరమప్రీతిఁ. 73

క. మతినరనృపతి జగద్వంద్యునితి సుచరితయాసుస్వతీనదియందుఁ
పొంపుమతిఁగాంచెనుద్రును భూ, పతినినతండేలె పసుధఁ. బరహితమలరఁ. 74

చ. వినయముతో సమ స్తస్థుధివీరమణులృతతంబు నేర్పుమై
బనులొనరింప ధర్మ పరిపాలనకాత్మ జనులెస్సలంగ స
జ్జననతుండై త్రసుండు సురసంఘములెల్లను వచ్చి వేడ్కతో
గనుగొని సన్నుతింపంగ మఘంబులు నూఱునుజేసెబల్ల టుక. 75

తే. ఆ త్రసుండును గాళిందియాకరంద, యనంగబరంగుమదేభేంద్రయానగాంచి
రధికసంతోషభరితాత్మలగుచు నీలూ, డనుకుమారు మహోదారు నఘవిదూరు. 76

మ సకలక్షోణితలంబు నేకధవళచ్చత్రంబుగా ధర్మము
బ్రకటంబొచును నాల్గపాదములనుకొరాణించి వర్తింప రా
జకులలో త్రంసులుగొల్వ నీలండును రాజ్యంబేల గీర్వాణయా
చకభూదేవుల యాగదక్షిణలచే సంతుష్టినిందింపుచుక. 77

క. కాంతాజనమణియైనర, ధంతరకును నీలభూతధాతీప్రతిక
త్యంతగుణాన్వితుడగుదు, వ్యంతుండు జన్మించె సకలజనసన్నుతుండై. 78

క. ఆదుష్టంతుండు సకలమ, హీదయితులుగొలుప రాజ్యమేలుచునెంతే
మేదినికనురాగము సం, పాదించె సమ స్తవర్ణపరిపాలకుండై. 79

క. శరనిధిపరీతవిశ్వం, భరయందలిప్రజలు హర్ష భరితులగుచు మా
కరయందలిదండ్రీ దుష్టం, తరసావల్లభుండై యనంగ దయతోబ్రోచెక. 80

క. అరులంబారిగొని తెచ్చిన, సిరులన్నాసురులకొనంగి చేసెను నానా
ధ్వరముల దుష్టంతుండు నిర్బరులనిశము పారణనుచు సంతోషింపక. 81

క. తేజోనిధి దుష్టంతో, ర్వీజాని శకుంతలను వరించి కనియొక ద
ద్రాజనిభాననవలనక, త్వాజనజేగీయమానచరితు న్భరతుక. 82

సీ. శైశవంబందును శరభాదిసత్వసంఘములను దమియించి కణ్వమాని
గనుగొని సర్వదమనుడవుగవ్వుని వేరిడి ప్రేమచేబెనుపక బెరిగి
కడిమిచే శత్రులగర్వంబు వారించి సింహాసనస్థుండై చెలంగి ప్రజలు
సంతతాభ్యుదయంబులెంతేనిదనరబెన్నేలదానొక్కరుండేలుచుండి

తే. తిగ్గకరజానరస్వతీదేవతాత, రంగిణీతీరములననురక్తిబెక్కు
రాజనూయాశ్వమేధాధ్వరములజేసి, బ్రాహ్మణుల దక్షిణలందనై భరతవిభుండు.

క. శ్రీ మించంగ భరతమహా, భూమికుండు కేకయేంద్రపుత్రి సునందా
భామను వరించె వారికి, భూమన్యుండుదితమయ్యె బుధజననతుండై. 84

కా. కోపోద్రేకదయాధరంబున రిపుక్షోణితలాధీశులకై
 సుఖుల్లాపుచు భూజనంబులకు నాయాహ్లాదమునై న్నతన్నమృదం
 బాపానింపుచుఁ గీర్తియే ధనముగా నార్జించి భూమన్యుధా
 త్రీసాలండిలయేలెఁ దాఁ గుహినభూభృత్యేతుపవ్యంతమున్. 85

క. భూమన్యుఁడు దాశార్హమ, హామనుజపతిసుత విజయయనుసతివలనకై
 ప్రేమఁగనియెఁ బూర్వధరి, త్రిమంజలనాధనిగచరిత్రు సుహృత్తున్. 86

సీ. చతురబ్ధివేష్టితత్త్వాచక్రమేలుచు సదభిక్తి విప్రపూజల నొనర్చి
 ప్రతిదినంబునుజేయు నైతముల ముదితుండై చర్మన్యఁడేఁ బేటఁబనిఁడిఁగురియ
 నయ్యర్థమునను కాలాదిసాధనములఁ గాంచనమయములుగాఁగఁజేసి
 ధాత్రిశ్వరోచితాధ్వరములనేకము ల్లావించి సురల వేద్యులనుదేల్చి

తే. క్రతువుక్రతువుకుఁ గనకంబు రాజేబోసి, భూరిదక్షిణగాఁగను భూసురులకు
 నలసినట్టుగఁ గొనిపోయె నెల్లవఁదెట్టి, వినుతికక్కె సుహృత్ ప్రస్థాధ్వీనరుండు. 87

క. రాకీందుబింబముఖిని, త్వాక్కుప్రియపుత్రయహా సుసర్జను సతిగాఁ
 జేకొని ప్రేమ సుహృత్తుం, దాకామినినలఁ గాంచె హస్తకుమారున్. 88

సీ. రసఁబంజరమును దనకును వరరాజధానిగాఁ దనవేరఁ దనరఁ బురముఁ
 గావించి నిక్కుంటకంబుగ నుదయాస్తగిరులు మేఘఁగలభరణియప్పు
 రవరమునకుఁజెల్లిరాజేసియేలుచు నయమార్గమున భూజనములఁబ్రోచి
 భాగీరథీగభాగంబునం దశ్వమేధానియాగసమితి సుదక్షి

తే. జాన్వితంబుగనొనరించి యమరతతిని, విప్రులనుబ్రోచి హస్తీకృద్విసరుండు
 పూతచరిత త్రికర్తకుపుత్రియాయ, శోదవలన నికుంభాఖ్యపుత్రుఁగనియె. 89

ఉ. ఆలములోన లోత్రుని జానిపథంబున నిత్రమత్తినుం
 దాలజవాశ్వపీఠకుభటప్రసంగంబులతోడఁ గాలుపె
 న్నోర్చిలికిఁబంచి భూప్రజలఁబ్రోచుచునొప్పె నికుంభధారుణీ
 పాలుఁ దాకేసభూభరణభారవహోజ్జ్వలపాహుదండుండై. 90

ఉ. అచ్చుగ నానికుంభవసుధాధిపచంద్రముఁడేలరాజ్యమం
 దెచ్చటఁజూచినం బరహితేచ్చయు నిర్మలపుణ్యవర్తనం
 బాచ్చ మొకింతలేనికరుణోజ్జ్వలభావములుల్ల సిల్లఁగా
 నిచ్చలు భూప్రజలనినంద్యశుభోనితవై భీనంబులకై. 91

తే. జాహ్నువీతిరమునను నిష్టాగరిష్ఠ, చిత్తమున నికుంభుండు దక్షిణానంగి

ధారుణీనాయకోచితాగ్ర్యములెల్ల, పరుసఁగావించి సురౌ భూసురుఁడనిపె. 92

క. జంభద్విన్నీభుఁడైనని, కుంభనృపాగ్రణికి సరసగుణఖని నసుదే
వాంభోజముఖికి కౌర్యవి, జృంభుఁ డజామిడధారుణీకుఁడు పుట్టెక. 93

మ. నతులై కాన్కలాసంగి సంతతము భూనాథోత్తముల్లోవ్యుఁగాఁ
జతురంభోధిపరీతభూమినసదృక్పార్యుండజామిధుఁ డం
చితదోర్ధర్వమెుర్పనేలెను బ్రజల్ జేజేయననర్థమూ
ర్జితమై మిక్కిలి నాల్గుపాదములచేఁ జెన్నింది వర్తింపఁగె. 94

క. హెచ్చుగఁ దనక త్రిమొనక, చెచ్చినసిరి నెచ్చపెట్టి దితిజారి మనిక
మెచ్చ నజామిధుండు వి,యచ్చరులనుదనిపె సత్కృతాగ్ర్యుండగుచుక. 95

తే. ఆయజామిధమనుజనాయకునకుదయ, మెరి కాన్కల శిశు వినాయువును
తులవలన నూటయిరువదినలువురు సుతు, లందు సుపరణుండు రాజయ్యెధరకు. 96

సీ అనురక్తులై సగమనుజేశ్వరులుగొల్వ ధరణి నేకాతపత్రముగ నేలి
దహనసమీరణగ్రహచారదోషసంభవముతాభయములేపట్ల లేక
సరహితాచరణ భూసురసురారాధనఁ బరమధర్మజ్ఞతఁబ్రజలు మనఁగ
నమరసరి స్తీరమందు వసిష్ఠుండభ్యర్చుఁడుగాఁగ సంపరణుండశ్వ
తే మేఁదరకంబు మఱియును మేదినిన, గోచితాగ్ర్యములఁజేసి ఖేచరులను
ధరణికురులనుబ్రోచి భాస్కరజయైన, తపతిని పరించి కురుధరాధిపునిఁగనియె. 97

సీ విద్విషుండనుసేరు వినఁబడకుండ ధరాచక్రమేలుచుఁబ్రజల ధర్మ
మార్గంబుచేఁబ్రోచి మహానీయనిష్ఠ యజ్ఞాలయార్థంబుదానపని దున్ను
చున్నచో సురలు ప్రసన్నులై పరమిత్తుమననిందు మృతిఁబొందుప్రాణికోటి
నాకనివాసంబునందు సుఖంబుండ నగమిండనిననిచ్చ వారు నిలిచి.

తే. తమహవిర్భాగముల సంతసమునఁగొని భు, జింహఁగా శతమఖములఁజేసి దక్షి
ణులగ మణులిచ్చి సకలవిప్రులనుదనిపి, వినతికెక్కునుగురుమహావిభుఁడు మిగుల.

క. అనఘుండు కురుభూపతి మగ, ధనరసరుసుత సుబలయనుతామరసనిభా
ననవలనఁగ నెఱిగిజీ, జ్వనపాలు మహాయశోవిశాలు దయాశుక. 99

మ. అనిశంబున్నకలాపనీశ్వరులు పాదాక్రంతులై తొల్వ భూ
జనులత్యంతవిభూతిఁజెన్నెసఁగ రాజ్యంజేలి సన్నార్గన
ర్తన రాణించి పరిక్షితుండవుడు గీర్వాణుద్విజవ్రాతమ
త్యనురాగంబుదలిర్పఁజేసె హయమేధాదైవయజ్ఞాపఖిక, 100

తే. ఆపరిక్షిన్తహన్యపాలామృతాంశు, నకుసు బహుదానసుత సంయామకు జనించె
భీమసేనుండు ప్రాతేయధామవంశ, భూషణుండు బాంధవాశ్రితపోషణుండు. 101

చ. పరన్యపతుల్బయాకులతఁబాటి హిమాచలవింధ్యధారుణీ
ధరగుహలన్వసింపఁబ్రమదంబున భూప్రజలొప్పనేలెను
ర్వరఁదగ భీమసేనన్యపవర్ష్యుండు సంతతసర్వమానవే
శ్వరమకుటాగ్రరత్నరుచిజాలవిరాజితపాదపద్మఁడై. 102

క. లోకేశు హరినిఁగూర్చి య, నేకక్రతువులనొనర్చి యెంతయుఁబ్రయో
శ్లోకుఁడగుభీమసేనధ, రాకాంతుండు బాహ్మవీతరంగిణిచెంతెఁక. 103

క. కునలయవనబాంధవవం, శవనధిశశి భీమసేనజనవరుండు సుధ
ద్రవలనఁగనియె సకలవిబు, ధవరసచతనుతయశశిప్రతాపుఁబ్రదీప్తుఁక. 104

చ. హితమతతో సమస్తధరణీగులుగొల్వఁబ్రదీపధారుణీ
పతియెదురంగులేనిపటుబాహుబలంబున నేలె రాబృహ
తతిముగ ధర్మతత్పరతఁ దామరతింపరయై ప్రజల్పహో
న్నతి విలసిల్లి యజ్ఞముల నాకనివాసులఁ దుష్టిఁజేయుచుక. 105

తే. ఆప్రదీపుండు భీమరాజాత్మజను సు, నలదను వెరించి తత్సతీయందు ధర్మ
పరం దేవాపి శంతను బాంధ్వాకులను, వరతనూజాలఁగాంచెను వారిలోన. 106

క. శంతనుండు గర్వితారికృ, తాంతుండు సింహాసనస్థుఁడై భూజనుల
త్యంతవిభూతినిఁజెలఁగఁగ, సెంతయు నయప్పత్తినేలెనిల సకలంబుక. 107

క. సర్వేశుఁగూర్చి ధరఁగల, సర్వధనము ద్విజాలకొనఁగి శంతనుండునుదా
నుర్వీశోచితమఖము, బర్వములొనరించెదగ సుపర్వలకెప్పుడుక. 108

సీ. జనకునాదేశంబుచందంబునను జహ్నుతనయను వెరియించి తత్ప్రపథగ
యందు భీష్ముండనునందనుఁగాంచె బదంపడి కిడుఁబ్రేమ దాశరాజ
వరతనూభవ సత్యవతినినుద్వాహమై కనియె నాయోజనగంధివలనఁ
దనయులఁజిత్రాంగదవిచిత్రవీర్యులనియపుర వారిలోనిధవరితుఁ

తే. డావిచిత్రవీర్యుండు రాజయ్యె ధరకు, భీష్మననుమతి సకలసృష్టీవరెంద్రు
లనిశమునుగతువినన్యస్తహులగుచు, గొలువఁబ్రజల్లె సుఖములనలరుచుండ. 109

క. సరసిజదశ నేత్రు రమా, వరుఁ గూర్చి విచిత్రవీర్యవసుధాధిపుఁడ
ధ్వరములు నూలునొనర్చును, బరశాత్సవమొంది సురలు ప్రణతులొనర్చుక. 110

ఆ. ఆన్యపాబుభార్యలంబికాంబాలిక, ఆనువికచజలజనయవలు వ్యాసు

- వరమువలనఁగనిరి వరుసను ధృతరాష్ట్ర, పాండురాజవరుల భవ్యయశుల. 111
- క. వారిరువురలోఁ బాండుఁగ, రామబులఁడొనర్చి భుజపరాక్రమరేఖఁ
మిరిధరఁగలుగుసకలమ, హిరాజులనెల్లనన్నకరిగాపులుగాఁ. 112
- తే. బానజపహోమదేవసంతర్పణముల, మగఁటిమినిసీతిబాధల ముట్టుపెట్టి
పేదసాదలవిన్నపంబాదరించి, ప్రజలఁబాలించె నయమునఁబాండునృపతి. 113
- క. ఎక్కువకడిమిని నాలుగు, దిక్కులఁగలనృపుల గెలిచి తెచ్చినధనమిం
పెక్కినమది దక్షిణల, మక్కువనిడి చేసెఁ బాండుఁడధ్వరశతముల్. 114
- తే. రాజకులపర్థనుఁడు పాండురాజు మంతి, సున ధర్మబభీమార్జునులను మాడ్చి
యందు నకులండు సహదేవఁడనఁగనమఁ, వరులవరమున సుతుల సేపురనుగనియె. 115
- క. వారలలోనర్జునుఁడు ధ, రామబులనెల్లఁ బట్టుపరాక్రమమునఁదాఁ
బోరులను గెలిచి తద్దన, మాయాధిగఁగొని ధనంజయాఖ్య వహించెఁ. 116
- సీ. అనిమిషాధిపు గెల్చి హవ్యవాసానునకు ఖాండవంబాహుతిగాఁగనొసఁగి
జగదంబు మదిఁగోరి చనుదేరఁబందికై పెనఁగి ముక్కుంటికిఁబ్రయమొనర్చి
జంభారి ప్రార్థింపఁజని కాలకేయాదితిజులఁడునిమి దేనలఁఁబోయి
గోగణంబు మఱల్చి కుంభజప్రముఖులతలపాగలదం గ నుత్తరకునిచ్చి
- తే. చండగాండీనిర్దుక్తసానుకములఁ, గురుబంధ్యులఁబఱిమార్చి ధరకు రాజు
గా యుధిష్ఠిరుఁడేసి వేడ్కలనుదేల, నర్జునుండర్జునయకోగనార్జునుండు. 117
- చ. సునతురంగరక్షణకుఁజాలి వెసుంఁగఁజాట్టి ఎచ్చువో
బవరమొనర్చి భూవరులఁబల్కుర గెల్చి హయంబుఁదెచ్చి వై
"భవమునఁదత్కృత్యత్రయముఁ బాండుసుతాగ్రజాఁడేయఁడేసి బా
నవరిపుతోడఁ ఫల్గునుఁడొనర్చె ననారతసఖ్యమున్దగఁ. 118
- క. వనధిగభీరుఁడు సజ్జన, వినుతచరితుఁ డమరనిభుఁడు విజయుఁడు మోదం
బునను సుగ్రువలనఁగాం, దేవనభిమాన్యుని విధవవిభక్తికలమన్యుఁ. 119
- క. ఆయభివశ్యుఁడు చాపా, ద్యాయుధవిద్యాప్రవీణుఁడుప్రతిహతికై
ర్యాయతభుజుఁడార్యజనవి, ధేయఁడనుచు జనుల సన్నుతింపఁగఁదనఁ. 120
- సీ. కృప గురు గురుసుత కృతపర్త బాహ్లిక కర్ణ సౌభల శత్రు కారవేంద్ర
భీష్మప్రభృతియోధబృందంబుతోఁబోరి వరచిత్రదృఢలాఘనములు మెఱయఁ
శరములఁబఱపి జర్జరింపఁగిరులఁగావించి రథశత్రుకార్యకముఖు
- సాధనంబులఁద్రుంచి జఘ్ఘుకొల్కునకు బృహద్రథులఁడాదిగాఁ రాజులనుబునిచి

తే. ధర్మనందనుమదికి మోదంబు మిగుల, బ్రథనమొనరించి బాహుసంరంభమునను
వానుచేవార్డునులకనవచ్చుననుచు, సమరులెన్నంగనభిమన్యుడలర మిగుల. 121

క. గురుతనయునిశరవేదన, హరికరుణనుదొలగనుదయమయ్యెడల బరిక్షి
ద్వరుడభిమన్యువునకును, త్తరకును సద్బుధజనప్రతీతినుతులెనగకక. 122

తే. చక్రధరభక్తిప్రహ్లాదసాటియనగక, దగుపరిక్షిన్నపాలుడడు ధరణిసేలె
జతురుదధివేష్టితావనిచక్రమందు, గలుగునృపులెల్లదనకరిగాపులుగను. 123

సీ. విక్రమంబునను దిగ్విజయంబుజేయుచో నుర్వియు ధర్మంబునొక్కయెడను
గోవుపాకృతులగైకొనియున్నరానిక్షణహృదయంబుగలి విహించి
వచ్చి వానినిదన్నగ్రచ్చఱగని హేతవ్రేయబూనిన వాడు పఱచి మౌక్తి
శరణున్మోచి రసాధిర్వదేవతలను మధురో మ్మలననునయించి

* తే. సీ. శ్రీధర్మదేవునకు బరిక్షితుండు, తనకథనంబులైనట్టివినుతతాచ
ఘనదయానూనతపములననెడుమూడు, పాదములనిచ్చి నాలుగుపాదములను
నడవఁగాఁజేసి వేడుకఁబుడమిక్రొసఁగె. 124

సీ. అమరసరిత్తరమందుగల్గపాచార్య నాచార్యఁగాఁగొని హరినిగూర్చి
నముచినూదనుఁడాదినాకసంనాసులు ముదముతో వచ్చి కట్టెడుట నిలిచి
తమతమయజ్ఞభాగములంగుకొనుచుండ భూరిదక్షిణలచే భూసురులను
దనుపుచు నర్హమేధత్రయంబొనరించి మఱియు రాజోచితమఖములెల్ల

తే. జేసి కడుఁబ్రేమనాపరిక్షితుండును త్ర, రునితనూభవయవుమాద్రియనుపధూటి
యందుఁగాంచను జనమేజయశ్రుతసేన, భీమసేనోగ్రసేనుల బిరుదుమగల. 125

క. ఆజనపాలురలో జన, మేజయరాజేంద్రుడ డభిలమేదినికెల్లక
రాజై యొనర్చి జనకుని, యోజనలినడఁచి ధర్మమున్నతిఁజెందక. 126

సీ. తత్సమయినల్లి చతుశ్శ్రీహృద్వరమునుజేయనింగునిఁగనియతండు
శరణుఁజొచ్చుట విని గంభీరనెడఁబాసి తత్సమ రా వేద్యనాక్షణమున
నంబరబిధని నాయహి గా నిల్చి యస్త్రకుండగుఁడనెంచి స్వస్తిపూర్వ
కంబుగా దీవించి క్రతువు మాన్వను మాని హరిగూర్చి జనమేజయావనీకుఁ

తే. డనిమిషవ్రాతమరుదెంచియధ్వరోత్స, వంబునన్నాళ్ళు నిలిచి నెయ్యంబుతోన
తమహవిర్భాగములఁగొననమరలటిని, చెంత మూడవ్యమేధముత్సేస వేడ్క. 127

- క. దినదినమును వైశంపా, యనుచే వ్యాసప్రణీతమాభారతమున్
వనజోదరశివచర్యలు, జనమేజయుఁడాలకించి సర్వముఁడెలియన్. 128
- క. వనజాహితకులమణియగు, జనమేజయమనుజవరవృషభుఁడు వపుష్పం
దును శంఖశతానీకుల, ననఘులనిరువురనుగనియె నతిమోదమునన్. 129
- తే. ఆకుమారులలో శతానీకనృపతి, యజ్ఞసల్కుల్యనిశిష్యుఁడై యతఁడుసెప్ప
సాంగములుగాఁగ వేదముల్పదివి కృపుని, వలన దివ్యాస్త్రశస్త్రలాభయిఁబడసె.
- ఉ. పోక పెనంగశాస్త్రపులఫోడిమియెల్లనడంచి యాశతా
నీకుఁడు బాహువీతి ధరణీభరమెల్ల వహించి సజ్జనా
నీకముఁబ్రోచి దుష్టుజననిగ్రహమున్దగఁజేసి యజ్ఞముల్
ప్రాకటలీలఁజేయుచు సుపర్యులకామెతఁజేయునెప్పడున్. 131
- క. ప్రాకటయకుఁడైనశతా, నీకునకు విదేహధారణీధనుతకున్
ప్రేకరమూర్తి సహస్రా, నీకుఁడు జన్మించె విబుధనికరమువొగడన్. 132
- శా. శ్రీ నారాయణభక్తుఁడున్నతజయశ్రీమంతుఁడౌనాసహ
స్రానీకుండొకరుండెయేలేను మహాసర్వంసహాచక్రమున్
భూనాథోత్తములెల్లఁగొల్వఁబ్రజలున్ భూత్యాయురారోగ్యస
ద్దానోత్సాహులునై సుఖింప మిగులన్ ధర్మంబు వర్ధిల్లన్. 133
- క. శ్రీ కాంతుఁగూర్చి మఖముల, నేకంబులుసేనె విప్రులెల్లఁడనియ న
స్తోకధనమిడి సహస్రా, నీకనృపతి సురతరంగిణీప్రాంతమువన్. 134
- సీ. ఆసహస్రానీకుఁ డశ్వమేధజాఁగనె నతఁడుర్విఁబాలించె హితుఁడెకాని
యహితుఁడౌభూపతి నరసి నలేకుండ లేమి భూజనులందు లేమిఁజెంద
ద్రవ్యసంపన్నత ధనదుతో నెనయయి పరమేశభక్తితత్పరతఁజెలఁగి
క్రతువులఁజేసి దేవతలత్పత్తియొనర్చి వరగీర్తిదిక్కులఁబరఁగఁజేసి
తే. యాదినృపచర్య వర్తించి యార్యవసులు, పొగడనవిశనకృష్ణాఖ్యపుత్రుఁగాంచ
నాతఁడెదుఁగునలేనిసాహసముకడిమిఁ, బుడమిసేలేను ధర్మవిస్ఫురణ మెఱసి. 135
- క. అవిశనకృష్ణభరిత్రీ, ధవుఁడచ్యుతుఁగూర్చి యాగతతులూనరించెన్
దివిజులు పూర్వవృషాలర, సవనంబులకనయటంచు సన్నతిసేయన్. 136
- క. ఆయవిశనకృష్ణత్వై, నాయకునకుఁజుత్తుఁడనెదనరపతిగలిగెన్
ధీయుతుఁడెఱిఁడిబిడేము, వ్యాయంబువద్రబ్రుఁబ్రోచి యహితులనడఁచెన్.
- క. ఆచక్రనృపతిఁడెవ, యాచక్రధరుండు సదాకావలీనటం

చాచక్రవాళపరివృత, భూవక్రజనముచేతఁ బొగవంబడియెన్. 138

క. ఫణితల్పంగూర్చి నిర్మల, మణులంబుజగర్భనంశమణులకుఁగడు ద
క్షిణలోసఁగఁచుఁ జక్రవృషా, గ్రణి చేసె మఖంబులొప్పఁగనియెన్నేడ్కన్.

క. ఆవసుధేశవిడొజుఁడు, భూపలయం బాదిరాజపుంగవరితం
బై వెలయనేలె ధర్మ, ప్రావీణ్యము మెఱసి బాహుబుగర్వమునన్. 140

ఉ. అండజరాజతల్ప నలినాథు రమావరుఁగూర్చి యాగముల్
చండవిరోధిరాజమదసామజయూధమృగేంద్రమూర్తిస
త్త్వండానరించె దక్షిణ, భూసురకోటులందన్ని వేడ్కనా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయమునొంగ మహావిభూతితోన్. 141

క. వానికిఁ జిత్రరథుండను, భూనాగుండుద్భవించె భూమి సకలమున్
దానొకరుండేలె ధర్మమ, నూనముగా జనులకెల్ల సుత్యవమొదలన్. 142

సీ. ఆచిత్రరథసరాభ్యుతాండు బహురథుండనుతమాభవుఁగాంచె నానృపాల
కావతంసము సంతతాధ్వరయై మహాసుకృతియై పొల్చి ఐసుమతి దనర
రాజ్యమేలుచు నిందిరావతిస్త్రీత్రాగఁ గ్రతువులొనర్చుచు వితతక్షీర్తి
దిక్కులఁబరఁగించి దేవేంద్రసన్నిభుండైయొప్పి సృష్టిమదాహ్వాయుండు
తే. నైనస్త్రియనందనునిఁగాంచె నాతఁడుర్వి, పాలనముఁజేసె ధర్మతత్పరత మెఱసి
బాహుబుగర్వమున రిపూత్యాహమడచి, చేసెఁ గ్రతువులు పెక్కు దక్షిణలోసంగి.

ఉ. మానుగ పృష్టిమత్సుగుణమండనుఁడుంగనె నిర్జితద్విష
తేస్సుని సత్యసంధుని సుషేఖనినాతఁడబాతకత్రుండై
దానపర్యుతాధ్వయలుదారులనై జనుబుల్లసిల్లనం
భోనిధివేష్టితంబయినభూలయమేలియొన గ్ని జన్మముల్. 144

తే. ఆసుషేఖుండు సునిభగరాధిపేంద్రుఁ, గాంచెనతఁడుర్వి గతకలికల్పపంబు
గాఁగఁబాలించి రిపులను గర్వమడచి, మురహరునిఁగూర్చి చేసె నధ్వరశతంబు.

క. ఆసునిభునకు నృచతుండు, వాససునిభమూర్తిగలిగి వరధర్మగుణో
దృష్టి సయి బాహుబలమునఁ, దా సర్వభరిత్రినేలె దళితాహితుండై. 146

తే. ఆనృచతునృపాలకుఁడాగమోక్ష, దక్షిణలోసంగి రాజోచితంబులైన
యాగములఁజేసి హరిఁగూర్చియమ్మహీశ, తిరుండునుగాంచె రిపుదవానలని నలని.

మ. అహితవ్రాతము పోయన్దొలఁగి భృత్యామాత్యపుత్రాంగనా
సహితంబై చని వింధ్యగహ్వరములన్ సహ్యవలగ్రంబులన్

- మహికాహార్యమునందు డాంగి ప్రజకల్పిన్వల్ల ధర్మంబునకే
మహిచాలించె నలుండు నెండునకల్పనాయకుండు యనక. 148
- మ. పరమాత్ముడగుచక్రీగూర్చి నలభూపాలుండు చేసె న్యయా
తిరఘూ త్తంసులమాడ్కిఁ బెక్కు మఘముల్నిన్య ప్రసంతిస్థలిం
జిరపుంబుండు పరిష్కలుండు జనియించెం దన్త హేజానికీక
ధరణీచక్రము నాపరిష్క వస్థపాన్యతుండు దాసేలుచుక. 149
- ఉ. గర్విలవైరివీరన్యపఖండనుడై పరకీర్తి దిక్కులక
బర్వంగ వర్ణధర్మ పరిపాలనగల్గి కృతాధ్వరంబుక
సర్వనిలింపకోటులకు సంతలమున్నమదంబానర్చుచుం
బూర్వనరేంద్రచక్రకెనఁబోలుచునొప్పెఁ బరిష్కలుండులక. 150
- తే. ఆపరిష్కలనరనాయకాధిపునకుఁ, గలిగె మేధావియనుమహికాంశుడతఁడు
కడిమిపెంపున నిక్కుంటకముగ వసుధ, ధర్మమునసేలి క్రతువులదనిపె సురల.
- క. ఆమేధావికి సునయ, త్నామండలపతి జనించె శౌర్యస్ఫురణక
దా మహిసేలను క్రిరఘు, రామునిచందమునఁ బ్రజలు ప్రణాతులొనర్చుక. 152
- క. అతనికి నృపంజయుండను, సుతుడగుగలిగెనాఘునుండు షోణీతలమం
చితధర్మస్థితిసేలుచుఁ, క్రతువులొనరించె దూర్వంగనియెంబ్రీతిక. 153
- సీ. ఆదూర్వంగుర్విశేకాలపత్రంబుగ ధర్మంబుతోనేలి దానవాంత
కునిఁగూర్చి జన్మంబులొనరించె నష్టాన్యతమునకు జన్మించె నిమిన్యపాలుఁ
డతఁడు భూమికులనాహవంబున గెల్చి వారలు భయభక్తిఁజేరి కొలువ
వసుధఁ బాలింపునునసదృశనై భవంబలరసస్వరములననిమిన్యలను
- తే. దనివినొందించెఁగనె బృహద్రథునతండు, ధరణీకధిపతియై ప్రజనరయికలను
నరసి రక్షించి చేసెను హరినిఁగూర్చి, యాగశతమునుగనె సుదాసాఖ్యసుతుని.
- సీ. ఆసుదాసనరవరాగ్రణి ముదమునఁగనియె శతానీకమునుజవిభుని
నతఁడు దుర్దమనధిరాధీశఁగాంపె నమ్మననేకనకు విహీనకరుఁడు
పుట్టెను దద్రాజపుంగవునకు దండపాణిగల్గెను దండపాణికుదయ
మయ్యెను నిమియన్తుహారాజునకు క్షేముఁడాక్షేమన్యపతికి ననఘమూర్తి
- తే. యౌబృహత్క్షేత్రుఁ డాతనియనుఁగదమ్ముఁ
డగుబృహద్రథుఁ డాభూతలాధిపునకుఁ
బాడమెను బురంజయుండునుభూవరుండు
వానికుదయించె శిశునాగనర్ధనుండు.

చే. రానికినిబుట్టె శృంగుండవసుమతీకు, పేర శృంగఖ్యకులముర్విచెంపుఁగనియెఁ
గనియెనారాజచంద్రుండు కాకవర్ణు, నతఁడుగాంచెను డేమివర్త నడిమతుని. 156

నీ. ఆడేమివర్తకు సుతే త్రుండదయించె నతనికి విధిసారుడనెడుసుతుఁడు
జనియించె నావిధిసారునకును బర్నకుండు పుట్టె మఱి బర్నకునకు వాజ
నేయుండధారుణీ నేతకు నందివర్ధనుడట్టి నందివర్ధనుడుగాంచెఁ
బ్రీతి మహానందినాతండుగ నె శిశునాగపార్థి వునినానరయనకుఁ

తే. గలిగె సుజ్యుండు సుజ్యభూకాంతునకును, వసువు వసునకు శ్చద్ర కవసుమతీకుఁ
డమహాత్మనకునుబులిందాధిధానుఁ, డామహారాజునకు ఘోషుండనఁగ సుతుండు.

న. కలిగెనాఘోషునకు ద్విపిమిత్రుండు, ఆరాజచంద్రునకు భగవంతుండు, ఆమహీ
పాలాగ్రణికి దేవభూమి, ఆభూష్యస్త్రణికి భూమిత్రుండు, ఆన్యపకంఠీరవునకు
నారాయణుండు, ఆసతతదానోత్సవునకు సుశర్తకృష్ణులు, ఆయశోధనులందుఁగృ
ష్ణునకు శ్రీశాంతతనుండు, ఆబంధుమందారునకుఁ శార్లమానుండు, ఆమహావీరు
నకు లంబోదరుండు, ఆప్రతాపమార్తాండునకు బలిసుండు, ఆవైరిసంహారునకు
మేఘుండు, ఆభోగదేవేంద్రునకు స్వాతి, ఆసుగుణాధిరామునకు దండమానుండు,
ఆచంద్రవిక్రమునకు నరిప్పకర్తుండు, ఆపుణ్యమూర్తికి హలేయుండు, ఆశూరాగ్ర
ణికిఁ దిలకుండు, ఆశ్రేతజనావనునకుఁ బుత్రోరుండు, ఆగర్భాత్మనకు సునం
గుండు, ఆసుమతికి వృకుండు, ఆనీతిహరునకుఁ జలకుండు, ఆయఖండలక్ష్మీప్రసన్ను
నకు వివసాతి, ఆసతతకృతాధ్వరోత్సాహునకు నరిదమనుండు, ఆమేరుధీరునకు
గోమతి, ఆహరిహరభక్తునకుఁ బురిముండు, ఆకలఘవిదారునికి శ్వేతుండు, ఆయన
ఘునికి వేతాసితుండు, ఆయతిరథశ్రేష్ఠునకు స్కందుండు, ఆమహోరస్కునకు
యజ్ఞశాంతుండు, ఆభూభుజునకు విజయుండు, ఆపయోధిగంభీరునకుఁ జంద్రబీ
జుండు, ఆచంద్రవత్ప్రియదర్శనునకు మనువు, ఆమనుమార్దచరితునకు నందుండు,
ఆనందనందన పదారవిందసేవాసక్తునకు భూతనంది, ఆదిత్యజనమానాకారునకు
నంది, ఆరాజపరమేశ్వరునకు శిశునంది యశోనందియన నిరువురు జనియించిరి.
ఆసింహపరాక్రము లిరువురుకుఁ బదనలుగురు సుతులుదయించి వారలు బాహ్లిక
దేశాధీశులైన, వారితోఁబుత్రమిత్రుండు దుర్జిత్రుండుననురాజు లిరువురేకస్థులై
కయ్యంబునంబాదివిన నాపదునలుగురోపింతపెనంగి యొక్కకాలంబునం బాహ్లి
కదేశంబు విడిచి యేడ్గురు కోసదేశాధిపతులైరి. మఱియు నేడ్గురునాంద్రదేశాధీ
శ్వరులైరి. అందు నందత్కైపాలవర్ధుండు దనపేర నందపురంబనుపురంబుఁ గావించి
యదిదనకు రాజధానిగా నసదృశపరాక్రమంబున నేతుగోదావరిపర్యంతమహీమం

డలంబునకంటకంబుఁగావించి యదిదనకునేలుబడిగాఁ బ్రతిదినవిచ్చితచేడకముహూ
దానపరతంత్రుండై ప్రతాపనిర్జితాశేషభూపాలుండై ప్రవర్ధమానయశశక్తికర్పూర్వ
పూరితాజాండకరండుండై సకలవిద్యావిశారదుండై పరఁగుమండి. 158

తే. అహరహము యోగపాదుకామహిమచే ను, రాహగను స్నానమొనరించియరుగుదెంచు
చున్నచో వేఁడుకొని సతియొక్కనాఁడు, వెంటనంటిన నందభూవిభుఁడుసనియె. 159

క. సతితోనిటుపలె నంద, షీలిసాలుఁడుగాశికిని చేసెను స్నానం
బతిచ రజస్వలయైనను, గతి మునుపటివలెనుబాదుకల లేకున్నె. 160

క. చింతించి నందుఁడటఁదన, చెంతనుగలపంచశతము షీలిసురులకునే
కాంతమునఁదెలిపెఁ దనప్ప, త్రాంతము వారంచు కాత్మనలరుచుఁబట్టి. 161

క. మంచిదిగాకవసిశ్వర, పంచాస్యా భూమిసురులస్పార్శన వృథగా
వించునె నీవేలఁడుపుర, మంచితగతి మాకొసంగుమననిత్తుననె. 162

క. వారందుకునొడఁబడియా, భూరమణునినారితోన పురిఁదొంటిగతిక
జేరఁదమమహిమఁజేసిరి, యారాజీవోద్భవాన్వయావళియంతె. 163

క. చనుదెంచి నందమహిపతి, తనపురమాద్విజాలకొసఁగి తానొండు పుగం
బున నిలిచియేలె ధారుణి, జనసన్నతులెసఁగ సకలసౌఖ్యోన్నతుఁడై. 164

వి. ఆనందమహిమండలేశ్వరునకుఁ దొమ్మిదవవాఁడై చతుక్వభూపాలుం డుదయించె
నతండు సహస్రబాహులె విదళితాహితచతురంగబలాలంకృతరణరంగవిజయర
మాకరగ్రహణోత్సాహుండును, సహస్రఘణాధరులె సర్వసర్వసహభారభరణుం
డును, సహస్రకిరణుబల నిఖిలదిక్పక్వికాశితేజుండును, సహస్రలోచనుబల భువ
నవృత్తాంతాలోకనతత్పరుండునునై, శరణాగతరక్షణమొనర్చుచు సతతంబును
మఖంబులఁజేయించుచు ధర్మమార్గంబున ధరణిఁబాలించె. 165

తే. ఆచతుక్వంశజాలయనట్టిన్యవతు, లవనిఁబెక్కిండు పాలించిరంతనాకు
లాంబునిధిశశియాబిజ్జభాఖ్యవృషతి, పుట్టి గురనేలె జైగుల మట్టుఁబెట్టి. 166

సీ. త్వాభరణంబగుకల్యాణపురమేలి కల్యాణబిజ్జభాఖ్యను వహించి
గుప్తనిగ్రహమును శిష్టరక్షణమును బూనికావించుచు భూజనము
నయమార్చమునఁబ్రోచి నాల్గపాదముల ధర్మము పరిక్షితురీతి మహిని మొలఁగఁ
జేసి దీనార్థుల శ్రీదులఁగావించి ఘనమగుకీర్తి నల్లచొనించి

తే. యసదృశపరాక్రమక్రీడనతిశయిల్లి, భగతకురున్యగనలధరాపతులఁబోలి
వివరణాదిగుణాలినే వినుతికెక్కి, వెలసెఁగల్యాణబిజ్జభాఖ్యుఁడు మిగుల. 167

చిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమదగజ పంచమహాశబ్ద, మహామండలేశ్వర, కల్యాణపుర
 వరాధీశ్వర, ఆత్రేయసగోత్ర, త్రిత్రయాచారకులపవిత్ర, చాళుక్యనారాయణ,
 చాళుక్యచక్రవర్తి, మండలికరధరణీవరాహ, జెంగత్రిభువనీమల్ల, పాయకాభుణు
 పయిలేజాజ్ఞారుబొల్లితే జొల్లియాక, సాములామణివీలె మణివియాక, సాములా
 జక్కిడివరాజాయతెక్కిడిల మన్నియాక, సాములాతామ ఉత్సాయి బాహు అల
 వీతోమన్నియాక; సాములాజాళుకాళుపడుకాయితే మన్నియాక, సాములాయ
 బాలుతలెనలితె మన్నియాక, సాములాబయత్సనైత్సతవిసాపాణివీతే మన్ని
 యాక, సాములాకాలేభిడిపాడ్రీపాతుకాయిత మన్నియాక, సాములాభర్త
 రూదిగు డాకుంజకాశాఘోరాసాశాబాహుత్తువర్మమన్నియాక, సాములాసామోరు
 దాపతే సప్ససాళు తేభాగియాతే ముత్తిశియోసరితే మన్నియాక, సాములాసోడు
 ఉరగలాశి ఉపరిదేఖితేమన్నియాక, సాభర్తారు, శ్రీరాజ, రాజపరమేశ్వర, శ్రీ
 రాజరాజేశ్వరదిస్వశ్రీపాదపద్మరాధకాది మహాచిరుదాపదానోజ్జ్వల, కల్యాణబిజ్జ
 శీశ్వర, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ.

168

తే. అని పాగడకు నెక్కెన్ శ్రాణిబిజ్జ, శక్తితీరుడారాజులమునకును

మనుమండై నట్టి వీరహోమ్మలిరాయ, డవని బాలించె సకలజనాళి మెచ్చ. 169

క. కలనైననలజడనియెడి, పలుకాభూనరుండు జనులు పలుకకయుండక

విలుకోపునఁగావించెను, బలకౌర్యములఖిలనృపులు ప్రణతియొనర్పక. 170

వ. ఆవీరహోమ్మలిరాయమహిపాలుండొక్కనాఁడు నూఱు వేలరథంబులు లక్షయేనుం
 గులన్నిగుఱ్ఱంబులు సహసహస్రాయుతపదాతినర్గంబునుగొలిచిరి, జయదుండుభిస్వన
 ప్రతుపితాచలకందరకంఠీరవుండై, సర్వాలంకృతాభిరామం బై సకలసంపదతునికి
 పట్టె పరమభాగవతజనాక్షిర్ణంబై పరాభేద్యంబై వీరనారాయణుడేవనివాసంబై యొ
 ష్పగంగాపురాఖ్యకుఁ బ్రతిసామంబుగల మాయాపురంబునకిరుగుఁబెంచి, పౌరులెదు
 రుకొన రాజగృహంబుంబ్రవేశించియుచితకరణీయంబుగానరించియారాత్రిసుఖ
 నిద్రఁజేంది, మఱునాఁడరుణోదయంబున స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబులొనర్చి,
 మున్ను తనచేఁబ్రతిష్ఠచేయఁబడినచెన్నేశవస్వామిదేవాలయంబునకరియఁదేవునకు
 సద్భక్తినురంబుననున్నకడకమఱులు చ్యుతిగాఁ గరయుగంబునఁ గర్ణయుగశేఖరి
 మూసికొని ప్రవరానివృతసగోత్రనామసహితసాష్టాంగనమస్కారంబులాచరించి,
 తత్ప్రసాదంబు మాళినిడి యశ్శార్దుఖాదారభ్య సాయంసమయావధి దేవాలయంబు

ప్రదక్షిణంబుఁ గావించునని విద్యజ్ఞనసమక్షంబున సంకల్పంబుఁగావించి, చెన్న
 కేశవస్వామినివ్యాక్రిపాదపద్మంబులు నిండు డెండంబనునరవిందమధ్యంబునంబొందు
 పఱచి, మందమందగమనమున శ్రీహరిసహస్రనామంబులుచర్చించుచుఁబెద్దలగుబ్రా
 హ్మణులువెంట రాఁదన్నగ్రంథునఁదనుక్లేశంబునకోర్చి ప్రదక్షిణంబొనరించునెడఁ
 బ్రదక్షిణప్రదక్షిణంబునకు గరుడస్తంభోపకంఠభూమి నుదరంట సాష్టాంగదం
 డప్రణామంబొనర్చుచుఁ దక్షిణంబుడుగక్ ప్రదక్షిణనమస్కారంబు నేయుచు,
 సాయంకాలసమయంబునం బ్రదక్షిణంబొనర్చి గరుడస్తంభంబుచెంత నిలిచి
 బ్రాహ్మణజనంబు లిరువంకలఁదొలంగ సాష్టాంగదండనమస్కారం బొనర్చుచు
 నచ్చో శంఖచక్రముద్విత్రస్థాపితోపసంఘర్షణోపలక్షితశంఖచక్రలాంఛిత భుజ
 యుగళుండైన నిరీక్షించి విద్యజ్ఞనంబులు పౌరులు బంధువులు మంత్రిసామంతపరి
 వారనికరంబును విన్నయంబంది యితనిచరితంబు దివ్యంబని పలుదఱుండులంగొని
 యాడిరంత నావీరహోష్టాళిరాయమహీమండలాఖండలాండు నిజపురంబునకరుగు
 దెంచి వీరనారాయణుడైన చరణాంభోరుహారాధనానుసంప్రాపిత సకలసామ్రాజ్య
 విశేషభోగంబులం బరమభాగవతజనసఖితత్వంబునుంగల్గి పెద్దకాలంబు ధాత్రి
 బాలించుచుండె.

171

తే. ఆమహారాజునకు సుతుండైనతాత, పిన్నమమహేశ్వరకుండు పృథివిసేలె

రంతిహైహయనలసగరనృపూరు, భరతశశిబిందుకుమమహీమరులబోలి. 172

క. ఆతాతపిన్నస్వపనరు, డాతతభుజవిక్రమమున నహితోర్వీశ

వ్రాతముల గెలిచి ధర వి, భూతిగఁదగ్ధనమొసంగి క్రతువులఁజేసెకా. 173

బిరుదగద్యము.

స్వస్తి, సమస్తసద్గుణాభిరామ, రాజరాజాన్వయాభిసోమ, నిస్తులౌద్యునిరా
 కృతనూర్వినందన, వైరిభూపాలాభిషందన, సమస్తపరాచారపరిఘురాచనా
 యకరాజసప్తాక్షపాలన, నతిదిగ్ధర్రాగలహరిహరినికరమహటమణిఘృణీవిరాజితచరణ,
 శరణాగతవరద, మన్యపులిబిరుద, మహామణ్డలాధిగతకట్టకకాసన, వైసవపాకకాసన,
 వీరహోష్టాళిరాయతనూజ, తారపిన్నరాజ, జయ, విజయీభవ. 174

వ. అనియారాజేంద్రుండు పందిజనపందితుండగు.

175

ఆ. తాతపిన్ననృపగుధాధామనరక్తి, చన్దికాభిరామసరణియమరుఁ

గాశిశేతుమధ్యకటకవనీపక, బనచకోరములకు సమృద్ధముగ.

176

ఆ. తాతపిన్నరాట్పుత్రాపంబు మిక్కిలి నిండి పర్వతగమలజాండములర

వీజయజలజనయన వేడ్లచేగైకొన్న, కుంకుమంపుబరణికొమరునమరి. 177

చ. అతనికి సోమదేవసగుధాధిపుడుద్భవమం 3 నిర్జితా
హితుడయి తాల్చె భూభరమహీనపరాక్రమశేఖనెన్నఁగా
క్షీతిధరజామనోహరునికింబ్రశియాచును నీతీచే బృహ
స్పతిసరిఁబోలి ధర్మమునఁబాండునుతాగ్రజాజోడుకొడెయ్యె. 178

క. సకలజనంబులు సిరులం, దొకటనునచ్చికములేకనుండఁబెనుచుచుం
బ్రకటముగ ధనము విప్రత,తికినిడి సవనములు సోమదేవుడొనర్చెన్. 179

సీ. బలవంతుడగునడబాలనాయకునిని హూరుడొగుజ్జులవీరి నేని
రౌద్రసోన్నిద్రు రుద్రపాధిపు మహాశౌర్య గౌరారెడ్డి సాహసాంకు
గంగినాయకుని సంగ్రామరంగంబున సింగంబు మత్తెమతెంగజములఁ
బట్టువై నడిఁబట్టి చట్టలెత్తించి కిన్ననునసహుండునై గంగినేని
తే కొండప్రాద్ధ్వారసీమనుద్దండన్పుట్టి, గంబములఁబాఁతి లోరణగాఁగఁగట్టి
వినుతికెక్కిను సకలభూజనులచేత, సోమదేవనృపాలసుత్రముఁడెలమి. 180

సీ. కదనరంగంబునఁ గరితురంగమవీరవితతితోఁబలుమాటు విలుగఁదోలి
యమితోగ్రశౌర్య మహమ్మదుఁబట్టి నీపేరుఁబెట్టెదనుగమారునకది
గాక భవత్పాదకమలంబు నుదురుంట దండంబుఁబెట్టెదఁదన్నుఁగాచి
విడుపుమన్ననుగాచి విడిచియర్థులకును పట్టిశతంబునశ్వములవాని
తే. చేతనిప్పించి కరఁబన్నఁబ్రీతిఁగాచు, బిరుగు తగునీతనికెయని ధరణిపతులు
సన్నుతింపఁగనాదిరాజన్యచర్యఁ, దేజరిలె సోమదేవధాత్రీనిరుండు. 181

సీ. దండెత్తి చని మహోద్దండంబుత్తిని గంగినేనికొండవలీలగానుగట్టి
కందనవోలునుగలువకోలునుగోలరామారు నెటువంటిరాజుకైన
సాధింపరాని మొసలిమడుగు మటియాతగిరినగరము సాతానికోట
వరుసతో సాధించి సుమహర్షంబునఁదత్తస్త్రసోదనతతులఁబ్రోచి
తే. ధరకుఁదొడవని వినుతింపఁదగినయట్టి, యారవీటిపురాధ్యక్షుడగుచుఁదాత
పిన్ననృపసోమదేవుండెయ్యెన్నదగియె, నఖిలసత్కవిసురభూజమనుచునెపుడు. 182

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, నిఖిలమహాభాగవతముఖ్యవిఖ్యాతకీర్తి, ఏకదివసఘటికైకధాటిహతా
హృతకోలరామారు సాతానికోట కందనవోలు యాతగిరి కలువకోల్లు మొసలి
మడుగు గంగినేనికొండాభిధానన ప్తదుర్గప్రసరి స్థుదుర్గ జలదుర్గ గిరుదుర్గ వనదుర్గ

చారాశిదుర్గ విఫాళ, సముద్భుష్యమాణబిరుదాపదాన హాళహళికాక్షర్ణనపులితక
పోల, నాకులపాటివీరుదుగంట్యా నెగొందికుంతిసరవిజయలక్ష్మీసమక్షీకరణలక్షిత,
నాకులపాటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ముదుగంటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ఆనెగొందివీర
క్షేత్రభారతీమల్ల కుంతివీరక్షేత్రభారతీమల్ల వీరక్షేత్రభారతీమల్ల బిరుదభరితాను
భావ, స్వభావగంభీరాంభోనిధి, సత్వగుణవానుదేవ, సకలనరదేవమాడామణి, అసి
భరణపటిమసహదేవ, ఆదిదేవ, సుపర్యరమణీమణిస్తుత, నరద, భయద, హాసవిరు
దరగండ, వీరప్రతాపవిరుద, బిరుదుమన్నెరగండ, పురిగొలసురత్రాణ, శరణాగత
త్రాణబిరుద, రాయరణరంగభీభత్స, రాయరాహుత్తరగండ, యైవరగండ, గండర
గండ, తాపిసన్నమరాజతనూజ, సోమదేవరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 183

వ. అని బిరుదులఁబొగడ మహితలంబుఁబాలించె.

184

మ. హరిశ్చంద్రుండగుసోమదేవమనుధాన్యక్షేసుసత్కీర్తి భా
సురతన్నలైసలెల్లనిండి తగఁబొల్చుక భూజనస్తుత్యమై
హరమందారపటింపీరకలఘాతాభాహిరాట్టారదా
శరదభ్రాంబుజగర్భసూనులవలక్షున్నూర్తి వారింపుచుక.

185

ఉ. ఇమ్మసో సోమదేవమనుజేంద్రప్రతాపము నిండి దిక్కులక
బమ్మినఁజూతపోతనవపల్లవబింబఫలారుణాంబుజా
తమ్ముటంచుఁగోకిలకదంబము కీరచయంబు చంచరి
కమ్ములుగ్రమ్ముచుండునొడికంబుగ భ్రాంతినిపించి పల్లఱుక.

186

తే. సోమకులదీపకుండగుసోమదేవ, రాజవరునకునుదయించి రాఘవేంద్రు
డభిలన్మపతులు ముమళితహస్తులగుచు, గొలుగుధరయేలెనతఁడు నోర్చులము మెఱసి.

సీ. ఎదిరించువైరులమడమడంపను శరణనినను రక్షింపనతఁడె నేర్పు
భావింప జనులకు భయముఁబుట్టింపనాహ్లాదమునొనరింపనతఁడె నేర్పు
బరమగర్వముదప్పక నడవను జనతలిచేత నడపింపనతఁడె నేర్పు
గమనియనీతివార్తముఁజెలివిగఁడెలియనుఁజూనుననతఁడె నేర్పు

తే. వార్యజనులనుబోషింపనతఁడె నేర్పు, గానియొరులంఁగునీర్పు గానుపింప
దనుచు సకలజనంబులు వినుతినేయ, వెలసెనెంతయు రాఘవోర్విభుజుండు. 188

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, నిస్తులప్రతాపతపనోదయనిరస్తపరిపంధిసామంతాధికా
రాంధకాత, వసుంధరాభారభరణధురంధర, నీమంత్రినీజనమండవహు చంద్రికా

వికాస, అనన్యసామాన్యసకలగుణవివాస, యవనబలమర్దనోత్సాహ, తుళువబలసం
హారవిహార, శబరకులబలనిహనవిరోధ, వాసుదేవచరణకమలసేవాసక్తచిత్త, శర
ణాగతవజ్రపంజర, వీరవ్రతశీల, కవిమృగసరసకవితాకర్ణానకర్ణాభరణ, మహాదానకంక
ణమణికంకణ, ఉత్సాహసహాయ, శౌర్యసామ్రాజ్య, సోమదేవరాజతనూజ, రాఘ
నరాజ, విజయీభన, దిగ్విజయీభన.

189

ప. అని కవిభటానీకంబులు పొగడ, రాఘవమహిషాలుండు ధర్మంబున రాజ్యంబేరె.

సీ. జహ్నుతనూభవ జడగతినుడుగక కడునడిచెఱచి సాగరముఁజేరె
గల్పద్రుముమైదు కంపించి శాఖోపశాఖు మిగులనాశలకుఁబాఱె
భుజగేశుఁడెంతేని బునచేతి మలకలుమలకలుగా రసాతలముఁదూఱె
సురభేనునొకవడిచెఱుపున వనిఁజేరి పూరినిఁగరిచెను సారెసారె

తే. నార వీరనిగర్వవిదారియైన, సోమదేవునిరాఘవక్షోణిపాలు
దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణభవశకీర్తి, లలితనిర్మలరుచిహాహలికి బెదరి.

191

మ. అరయన్ రాఘవుపావకాంబకము మున్నావాహినీనాగునొ
క్కరునిన్ సుక్రగఁజేసి రాఘవమహికాంతామనోహరిబం.
ధురతేజంబనుపావకామ్బకము శత్రుక్షోణిశ్శద్వాహినీ
శ్వరులఁబెక్కురనుక్రడంచుననుచున్ వర్ణింతురుర్వీజనుల్.

192

చ. పంబలభేది రాఘవనృపాలుండు పంకజనాభుఁగూర్చియ
ధ్వజములునగ్రహారములుదా త్రమతిఁదగఁజేసి ధారుణీ
సురులకొసంగెఁబర్వముల శుద్ధసునర్ణగవాదిదానముల్
గరిమనుచిన్నశౌరిని జగద్విసుతుఁఁఘనుఁగాంచె వేడుకన్.

193

క. ఆపిన్నశౌరి శాత్రువ, భూపాలుర నెల్లఁగలనఁబొరిగొని బాహ
టోపముననేరె గర సుఖ, మాపాదించుచును జనులకలజడి మాస్పెన్.

194

చ. కుశితవిరోధిరాజమదకుంజరసింహము పిన్నశౌరియే
ఁబుపుడమియందునెందుఁగలలోపలనైనను శేలినైననున్
గృహణవిధంబు లోభమును గిల్చిపవర్తనబొంతునోటమిన్
గపటమనూయగోపమును గర్వముఁబుట్టదు తేశమాత్రమున్.

195

చ. అనఘుండు పిన్నశౌరి సుజనాపనదక్షుత రూపరేఖలన్
వినుతపరాక్రమంబునను విశ్రుతదానగుణంబుపెంపునన్
వనబదశాత్రుఁడ త్తనయు వానివిరోధిని వానిమిత్రుఁడా
నైనయగు దీనినచ్చు మఱియెంతయు సాటగుఁజూడఁజూడఁగన్.

196

- తే. పిన్నకొరియశము వెన్నుకేశాకూళి, విన్నువాకకబలుకువెలదిబుడుకు
దొడుకు రిక్కుతేని నొడవిమాపాడయని, మేటిజేజిబోలు దీటు లేము. 197
- ఆ. వైరిధారుణీశవంశపారావార, ముల దహించు మిగులఁజేలఁగి జనులు
సన్నుతింపఁచిన్నకొరిప్రతాపంబు, బాడబానలంబుఁగిదిఁదనరి. 198
- క. ఆరాజేంద్రుఁడు బుక్కధ, రారమణునిఁగాంచెనతఁడు రాజకులసుధా
పారావారనిశాకరుఁడై రాజిలె సరసనత్కళాహుఁధి మెయిన్. 199
- చ. అతివిభవంబునన్ది తిసుతాహితరాజు మహాపరాక్రమో
న్నతి మృగరాజు సోయగమునన్నురాజు సమస్తధర్మ
ధృతిసలధర్మరాజు పటుధైర్యమునన్దిరాజు వాక్పిశ
స్తత ఫణిరాజు నిర్దలితశాస్త్రనరాజగు బుక్కరాజిలన్. 200
- శా. చక్షుశ్శ్రోత్రనరాహకూర్మగిరిరాట్నాంగత్యమున్నాని సం
రక్షాపేక్ష మనంబునన్దలఁచి గోత్రాదేవియెల్లప్రదా
నక్షీణాధ్వరయై మహాసుకృతయై యారూఢతంబొల్పె స
ర్వక్షేమంకరుఁడైనబుక్కవిభుశౌర్యస్సారదోగిపీఠిపైన్. 201
- సీ. అడుగనిచ్చితినిష్పడంతియ లేదనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
గెలిచి నచ్చుటె కాని కలననోటమియనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మనవెంతచెప్పిన విని పరారుగఁజేయుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మొదటన చనవిచ్చి తుదనది వేఱగుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
- తే. ననుచు జనులెల్లఁబొగడఁగనారవీటి, పురమునేలుచుఁదనకులమునుదదాఖ్య
నలర వెలసెను సతతకృతాధ్వరండు, రాజపరమేశ్వరుఁడు బుక్కరాజవిభుఁడు.

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, శ్రీసంతత వేంకటాచలపతిచరణారవిందసేవాకందళిత
సామ్రాజ్యసుఖోపభోగ, సాళువనరసింహరాయరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య, శౌర్య
గరిష్ఠ, సకలకళావిశారద, దైనందినవితరణనానాదిగంతరాగతననీపకజాలపరిపాలన
గుణవిశేష, అసహాయశౌర్య, సుమేరుధైర్య, అష్టదశవిద్యాప్రజ్ఞాప్రవీణ, రాజ
కులభరణ, రాజరాజేశ్వర, పిన్నకొరిరాజతనూజ, బుక్కరాజ, విజయీభవ, దిగ్వి
జయీభవ. 203

- క. అని సకలరాజసభలను, వినుతింపఁగ బుక్కరాజవిభుఁడొప్పెను స
జ్జనులనుగాచుచు దుష్టులఁ, దునుముచు ధరనేలె మిగుల దోర్బలశక్తిన్. 204

క. సోమాన్వయాభిరాకా, సోమండుగుబుక్కరాజ సుత్రామయశ
శ్రీమించెఁడెగడె గెలిచెను, గామదుఘ్నగామపాలుఁగామవిదారిన్. 205

మ. పురముల్లాటినినొక్క పెట్టుగను రూపున్నాపునీశానుపెం
పరయంజాలినబుక్కరాజమణియ్యగ్రప్రతాపంబు మే
దురమై దిక్కులనింపఁబర్వమఁగవిస్తోత్రక్రియాపాత్రమై
సారిదిక్ శాత్రువకాననంబుల దహించుద్దానహస్తియన్. 206

నీ. ఆబుక్కరాజేంద్రుడబృళదేవి బహ్లాదేవియునుసతులను పరించి
యబృళదేవియందాత్మజులను సింగవిభుఁడాదిగాఁగను వేహ్లాఁగాంచి
నందేలయొసఁగనానందనులాపురిఁదమకును నిజరాజధానిగాఁగ
నేలుచుఁగులము నందేలవేర ధరిత్రిదనరఁగఁబుత్రపౌత్రాభిన్నుద్ధి

తే. నతిశయిల్లిరి నుజియనునానృపాలుఁ, డనఘతనుఁడు బహ్లాదేవియందు రామ
భద్రపరలబ్ధజనితునత్సద్రశౌర్య, భానునిభలేజా రామభూపాలుఁగనియె. 207

నీ. మదకరికొకటికిరవ్విది గుఱ్ఱములు గుఱ్ఱమునకును వియకాండ్లు ముగురు విచ్చు
కత్తులవారిటెకాండ్రట్లవ ర్తిల్లనిటియేనుఁగులునుజుట్టు మూడు
వేలయేనూఱునుద్యృత్తితోనడనంగఁగందనోల్సాధింపఁగాఁదలగచి
మొనఁద్రుంచి గట్టిగా ముట్టడిదిగినసాబిబ్బిని మిక్కిలియుబ్బఁచి

తే. ప్రకటనప్రాంగములఁగొని రామవిభుఁడు, కందనోల్సాజధానియుఁగాఁగ వసుమ
తియునునేలి మహాహవదీక్షఁబూనె, బలిమికలిమినాశాననీపతులఁ బెనుప. 208

చ. మగఁటిమికోర్వలేక దయమాటలు జ్ఞాతినియుక్తబుద్ధిచే
నగరతఁగన్నతీర్థమిడఁజాలకనర్భకుఁడున్నఁజూచి శ్రీ
నగధర నీవె దిక్కుని జనంబులుగన్దొననంతఁగ్రోలియా
నగరనిఁబోలి రామనృపచంద్రుఁడు చెందఁడు తద్వికావమున్. 209

చిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి సమసుప్తిసమనసమయ బలరజోమిళితసప్తసాగర ఘుంఘు
మితకల్లోలబాల, శరణాగతపాల, హల్లిగుసేనోల్లాసిత సప్తశతసైంధవ గ్రహణ
హస్తక్రమధుర్య, రత్నసానుధైర్య, దుర్వారతరసవ్యాయు సైనికహరణ, సవాబిబ్బి
రాజనప్రాంగహరణమార్గచరణ, రణభయానకజయాన కారవముఖరీకృతకులగిరిదరి
నికర, పోషితావనిసురప్రకర, నిరవాపాదవనీదుర్గనివాసికాసపుడయ దుర్బదఖల
నిర్బధన, కర్తృభారేయ, దానగాధేయ, వీరమాసమారోహణారంభసోపానదో

స్తంభ, వాక్కుంభీనససార్యభౌమారంభ, పరిపంథిన్యపపుండరీకాధిపరాజమండల
కబళనవ్యగ్రిమోదగ్రమండలాగ్రసింహికాతనూజ, రామరాజ, విజయీభవ, దిగ్వి
జయీభవ. 210

క. అని బిరుదు పొగడఁగా బుక్కన్యపాలునిరామభూమికాంతుండలరుక్
వననిధిపరీతధాత్రీ, జనముల నయచ్చత్త్రేబ్రోచి సన్నుతిఁగనుచున్. 211

సీ. పరమధర్మంబున వరవిభవంబున సరి ధర్మతనయుండు హరిహాయుండు
సత్కాంతిసాంపున సంపెదపెంపునఁబ్రతి యామిసీరాజు రాజరాజు
కమనీయగుణమున ఘనవిఠరణమున నెన దశరథరాముఁడైనసుతుండు
విక్రమస్రాధి సద్విమలతేజోరూఢి సాటి నరుండు వైశ్వానరుండు
తే. గానియితరుల నెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు సతతనతసకలనసుమతీశ
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానచరణ, జలరుహుండగురామరాజప్రభునకు. 212

సీ. జగడాలు పచరించుజడదారిఁజౌదంతిఁదలవాకిటనెపుడు మెలఁగుసౌలఁతి
నల్లవలనదాలున్దెల్ల నిబలఁదీవిఁ గన్నులుచెవులుగాఁగలుగుతేని
వెన్నునియన్నన్న వేల్పులదొరవాలునఱపదిమోములనలరుసామిఁ
జాట్టుకైదునఱోడు గట్టులయొకిమీనిఁ బుడుకుఁదొడుకుమఱిపుడుకుఁజెట్టు
తే. బొబ్బ మెకమును నీరింకుమబ్బునుబ్బు, గెబ్బ సంతతవిజయజేగీయమాన
మగుచుఁజాభుకృతారామనాంకుఁడెన్, బుక్కరాజేంద్రరామభూభుజానియశము.

మ. ఒకకందరునిఁగూల్చె శంకరునికోపోద్రేకఫాలాక్షిపా
వకుఁడేహెచ్చది రామభూవిభునిదుర్వారప్రతాపాగ్ని వా
రక విద్యేషిమనోజగర్వముల సంగ్రామక్షమామండలిన్
వికలత్వంబు వహింపఁజేసె సకలోర్వి నాయకుఁడైచ్చఁగన్. 214

చ. సరసిజనదత్తో మిగుల సాటగుత్తణలక్షితాంగియై
పరఁగినలక్ష్మమాంబును వివాహము బుక్కన్యపాలురామభూ
వరుండయి యాపులోమజయు వాసపుఁబోలి మహాసురక్తి సు
స్థితరథోగభాగ్యములఁదెప్పలఁజేలెను లక్ష్మమాంబతోన్. 215

క. ఆరామన్యపతికి మహో, దారుండగుతిమ్మరాజు ధన్యుఁడు కొండ
క్షౌరమణుఁడు బుధమతన, చార్పరిత్రుఁడు రంగవిభుఁడు జనియించింగిన్. 216

క. ఆతతభుజబలమున రిపు, భూతలనాయకులఁగలనఁబారిగొని కీర్తి
శ్రీతరుణిఁగాంచె విద్య, ద్వాితములకుఁ దిమ్మనృపతి ధనమిడి వేడ్కన్. 217

- క. ఆతిష్ఠన్మపతి భూకాంతాతిలకంబై నయపుడుదానేలుచు వి
ఖ్యాతిగనప్పురిపేరక, బ్రీతినిదనకులము వెలయఁబెంపొందె మహిన్. 218
- క. భండనభూమిని సాక్షా, ధ్వాండ్డివిదలంపఁగొండధాత్రీనాథా
ఖండలుండగునని రిపుభూ, మండలపతులిత్తురరి నమస్కృతితోడన్. 219
- క. దీనావనుడౌకొండమ, హీనాథుం డాదవేనినేలుచుఁ ౭౮౯౯
దానును సుతులును దల్సం, తానంబాయాదవేనిధామముపేరన్. 220
- క. ఆరాజన్యలతమ్ముఁడు, శ్రీరంగాధీశ్వరుండు శ్రీతనంరక్షా
భారంధర్యముచే నా, శ్రీరంగాధీశుడనఁగ షీతి నుతిఁగాంచెన్. 221
- సీ. అంతగకరణశుద్ధినైన నవ్వలకైన నాడినమాట సత్యంబు తేట
యనుర క్తితో నైన నలకలనైన నింపాదనెడుమాపు సంపదలరూపు
కృతమతినైన సత్క్రిడానుగతినైన నలగడుతీవి పుట్టములతావి
మమతతోనైన నేమజియైనఁ దొడరున ర్తనపెంపుమిగుల భర్తంబుసొంపు
తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమనిరూఢిఁ, దనరెగర్ణాటరాజ్యపదసుండగుచు
దుర్జయాహితరాజవిధుంతుదండు, రామరాజేంద్రశ్రీరంగరాజవిభుఁడు. 222
- కా. రామాధీశసిరంగరాజవిభుడౌరా రాముతో సాటి సు
త్రామప్రాదృశపునుద్దియౌచు శరవిద్యాప్రాధిచే మించియు
ద్దామామిత్రమహీశులం గెలిచి యుత్సాహంబుఁబుట్టించి సం
గ్రామోర్విక జయలక్ష్మీకేన్దియమనారాచాతిహేలాగతికె. 223
- చ. అసదృశబాహుశౌర్యమున నారయ నెందునబాతశత్రుఁడై
వసుధ సిరంగరాజజనవల్లభుఁడేలెడి యాదినంబులకై
బిసరుహమిత్రమండలమభేద్యతనొంది చెలంగె రంభతో
నొసపరి బాగులంగడినియుండఁగల్గెఁగు బేరసూతికె. 224
- చ. అరయ సిరంగరాజమనుజాధిపునిర్మలకీర్తికాంతతో
సరిమెలఁగంగనోడి కద చాలనడంగి ముడింగి భీతిచే
మరువడిఁబాటి కాలెచటనూడుటలేక మొగంబు వాంచి యా
యురగకులాధిభర్త మహినోరయి పోవుట పుట్టలెక్కుటల్. 225
- మ. ఇల శ్రీరంగనృపప్రతాపముగడుకొహేరాళ మై పర్యుగా
నలఁగాంతాయుతులై చరించురిపుభూనాభుఁబ్బయభ్రాంతిచేఁ
బ్రశ్నయార్కాగ్నులు రెండునొక్కటయి భూభాగంబునంగప్పిరా
వలయుంజూడుండటంచునొండొరులతో జాప్రత్తురల్లప్పుడుకొ. 226

తే. ప్రకటనాత్వికుడైనశ్రీరంగరాజు, లక్ష్మీకనయైనలక్షణలక్ష్మితాంగి
యైనతిమ్మాంబమద్యావామై చెలంగె, నధికతరభోగభాగ్యంబులతిశయిల్ల. 227

చ. అతినికిదిమ్మమాంబకు గుణాధ్యుడు కోనఘనండు సత్కృపాం
చితమతి తిమ్మరాజు నృపసింహుడు రామవిభండు నార్యస
న్నతుడగుతిర్తలేంద్రుడు మనోజనిభాకృతియైనవేంకట
క్షీతిపతి పుట్టిరంతయును శిష్టుల దుష్టులఁజేంపనొంపంగఁక. 228

ఉ. వారలలోననగ్రజుఁడు వారిసముద్భవమైరివంశవి
స్తారుఁడు కోనభూపతి బుధప్రకరంబుల నైజదానదీ
తారతిఁజండబాహుబలశాస్త్రసవర్ణము నైజదానదీ
తారతి దివ్యభోగములఁగల్గఁగఁజేయు దయాతిసూరతఁక. 229

క. హితమతియగుకోనమహీ, పతికీర్తికినుద్దిగాఁగఁ బటలెంచి తదం
చితగరిమకోడి ధీయమున, క్షీతిగరజాధిపుఁడు మూలశిఖరి వసింపఁక. 230

ఆ. అతనియనుఁగుఁడయ్యుడగుతిమ్మభూపాలు, నర్యుడెలరుఁగి ర్తిధుర్యుడెఁచు
ధైర్యుఁడార్యవినుతచర్యుడంభోధిగాం, భీర్యుడెసదృశోరుకార్యుడనఁగ. 231

సీ. జేజేలారానిఁజెనకి కైకొనియెనో పర్ణితంబైనట్టిస్తేభివంబుఁ
దలిరువిల్చునినోడదరిమి కైకొనియెనో సొగసై నయిలువంటిసోయగంబుఁ
బుడమిదాల్చునకనఁబోలి కైకొనియెనో యంచితంబైనవాక్సంచయంబు
నశికలలోచనునటుగెలిచి కైకొనియెనో రహినిఁగొన్నడునిచ్చరంపుఁగలిమి

తే ననఁగఁడ త్రిధ్వనఖ్యాతినతిగయిల్లె, సర్వసర్వంసహజనసన్నతప్ర
తాపనిర్జితపరిఁంభిరణిపాల, తేజుడైనట్టియాగ్వీటిపువ్వునసృతి. 232

తే. తత్త్వమంబునఁబ్రాణేయధామవంశ, మతికృతస్థత్వము సహింస హరిదలంచి
రామరాజననందయించెనామహీశు, ననంజుఁదిరుమల్లనినలనెనెఁగఁడ. 233

సీ. పితృభుక్తులకుఁగొప్పింజాననియైనపంకజాక్షుండు సహితవాఁడు
భస్మసత్కృమలసంగరణబుడై గంజిల్లుచైరవాప్తుండు సీదారవాఁడు
కఠినేభలేఖారగర్వాపహరియోగరశరాసనుడు నీకరణివాఁడు
ప్రసుఖుటకమంజుబాంసపుండై నట్టిజగదంబకుండు సీసాటివాఁడు

తే. అతికృపానూనకాంతిమహావిభూతి, తేజములఁగాకయితరులు దీపెయనుచుఁ
గవిజనానీకపర్యవఁగాంచు జగతి, రహి వహించెనుదిరుమలరాయమాళి, 234

- సీ. ఏఘసుసౌందర్యమిందిరానందసుసంద మై సతులకానందమొసంగు
నెవ్వనివితరణమిందీవరాప్తునిరీతినర్థులకతిప్రియమొనర్చు
నేరాజుభేరిభాంకారంబు రిపురాజతరుణులగర్భభేదనముఁజేయు
నేన్యపాలునిసేనయొదిరించుఱట్టడిరాకుమారులనుజీకాకువఱుచు
- తే. నతఁడు నృపమాత్రుఁడేయరయును సపాద, కుతపశాహినిజామాదికుతలపతులఁ
జెందెదోర్లర్యఖర్వితాఖండలండు, రణజయవిహారి తిరుమలరాయశౌరి. 235
- చ. సరసిజపత్రనేత్రుఁడగుశౌరి షయోనిధికన్యకన్యాయ
చ్చరులు నుతింపఁజేకొనినచందమునన్సుగుణాభిరాముఁడా
తిరుమలరాయశేఖరుఁడు ధీనుతులూఁప్పంగ వెంగళాంబునుం
బరిణయమయ్యె వేడుకనపారమహావిభంబులూఁప్పంగఁ.
- 236
- క. పతిగ్గక్తిచేనరుంధతి, స్రుతి సంపదచే సరోజభవనసరిగ స
న్ముత్యింగన్నవెంగళాంబకు, నితరపథాజనము సరిగ నెటులెన్నఁదగుఁ.
- 237
- కా. ఆరామామణియందుఁ దిర్త్తునృపాస్యక్షుండు ప్రేమన్దనె
నీరేజాప్త సమానులన్సుతుని నిర్మిద్రప్రతాపారిసం
హారోగ్రప్రతిమానశౌర్య రఘునాథాఖ్యక్షమాగర్తమ
శ్రీరంగాధిపు రామరాజవిభుని శ్రీవేంకటాధీశ్వరుఁ.
- 238
- క. ఆతిరుమలరాయతనూ, జాతచతుష్కముననగ్రజనితుండును వి
ఖ్యాతయశుఁడు రఘునాథమ, హితలనాథేతుండలరునిసన్నిభుఁడై.
- 239
- మ. సమరోర్విన్రఘునాథరాజనరుండశ్వంబుద్ధతిన్దోలి శౌ
ర్యవృగ్గంగ్రుండననొప్పి క్రుంచెనుదురుష్కాధీశులనౌతుఁబ
ల్లము గుఱ్ఱంబును నాణుతుంటులయి డొల్లనెవ్వటువేటట్లుగా
నమరుల్లనొని మేల్సెబాసు భలియాసౌనంచు వర్ణింపఁగఁ.
- 240
- సీ. నీహుప్రసాదతో నేసరియంచుఁజెనంగి మీనాంకుండనంగుండయ్యె
నీనాకస్రవణికన నేనిల్తుననియొడి గిలునలాయఁడు చసాతలముఁ దూఁ
నీగీర్తికిని నీ నేననినాటం గాక చుట్టొది చిన్నగా మారఁమునిచే
నీప్రతాపముఁగోడు నేనని నిలువకి ధురకరుండుడుపెట్టఁబుటనఁజొచ్చె
- తే. నార సీసాటియితరులట్లనఁగ నెఱసె, నప్పదిగ్రాజవృద్ధయాభియదవరాహ
నిరుదంతనుఁడరిగిరిభిరుచపాణి, యైనరఘునాథమేదినిజానియలరు.
- 241
- క. ఆరఘునాథమహాధా, శ్రీరమణునియనుజుండైనశ్రీరంగవిభుం

- డారాముమాడ్కి వెనుమతి, నారూఢిగనేలే నిర్జితాహితుడగుచున్. 242
- నీ. తొలిపల్కుగుఱ్ఱాలదోలడు నెఱజాణకూర్చి మున్ననుమనికొడుకుకొడుకు
జాలుదోయ్యలిసేలుజాణయెన్నెడువాని కొమ్మపైదోడులోఁగొన్నయతఁడు
చిలువలఁచినచుండుపులుఁగుఁడ త్తడినెక్కునట్టివేలుపుకేస్తురాలికొడుకు
చిలుకపైఁజనువానిచెలికానిచేరుచురగురనుండెడిదొరనుతుండు
తే. దానగాంభీర్యసౌందర్యధర్మములను, సాటివత్తురుగాకొరుల్సాఘెతలఁచు
నారవీటిపూర్వద్యుతఁడాతిరుమల, రాయదేవేంగ్రుశ్రీరంగరాయమణిశి. 243
- నీ. గడివిజాపురవరకామినీగర్భముల్ భేదించునెవ్వనిభేరిరవము
దామిడిబోయినిజాముపట్టణముల ధూళిగాఁజేయు నేదొరబలంబు
గోలకొండవజీర కోటులకాయముల్ చించునెరాజేంగ్రుదేతికత్తి
సకలధూపాలకాస్తానసన్నుతిఁగాంచి వెలయునేహరునివిజయలక్ష్మి
తే. యతఁడుకేవలనృపతియేయపువిదూర, చర్యఁడాశ్రితరక్షావిచక్షుణుండు
జీర్ణకర్ణాభూపునర్జీవనుండు, రమ్యగుణశాలిశ్రీరంగరాయమాళి. 244
- తే. రాజగుణహరి శ్రీరంగరాయశౌరి, ప్రీతితోఁదిష్టమాంబనుబెండ్లియయ్యె
నావధూనరులఖిలసౌఖ్యముల మిగుల, వెలసిననని ధరాత్తక్షేపలనుబోలి. 245
- క. ఆవిభుతముఁడు రామధ, రానల్లభుఁడలరునానిరాజులచర్యల్
ధీవరనుతరాకేందుయ, శోవిస్తారతనునధికహారత్యమునన్. 246
- మ. ఘననిర్ఘోషము శైలరాజతనయాకాంతోరుఘాకృష్ణు
స్వనమునైల్చిన రామరాజవరునిస్సాణంపునాదంబులే
విని హారతరులై తురుష్కుయవనోర్దీనాయకుల్లామినీ
జనయుక్తంబుగ డాగియుందురు మహాశైలంబులన్గానలన్. 247
- ఉ. రామమహీశ్వరుండు రణరంగమునందు నిజాముసేనలన్
భీమపరాక్రమస్ఫురణఁబ్దేచమణంపఁగ సాటికన్నుచున్
రామరణంబుచందమిది రాయితఁడాతఁడెయోనటంచునా
తామరసోద్భవోద్భవుఁడు తాళములోత్తును నాట్యమాడుచున్. 248
- క. కృతకృత్యుండగురామ, క్షీతిసతి నరసింగమాఖ్యసీమంతినినం
చితధర్మ విధిఁబరిణయ, మతిముదముదలిర్పనయ్యెనానతివలన్. 249
- క. అజనపతి కాంతివిభవ, రాజేంగ్రుని విజయనిభపరాక్రమరథా
రాజితీఘను శ్రీతిరుము, రాజానుగనియొడదనంతరంబున మఱియున్. 250

క. అతనికి శ్రీరంగమహీ, పలిగలిగెను నామహామభావుఁడు శౌర్యో
న్మతి వేంకటపతిరాయన్య, పతిచేయువరాజపట్టబంపమునొండెక. 251

చ. తిరుమలరాయరాజహిమదీధితి రామమహామహీమనో
హరునిసిరంగరాయవరుసార్యజనస్తుతిచేదనర్చునా
నిరుపమదానవైఖరుల నించె నజాంఘముఁ దత్క్రిమంబుకై
శరనిధియప్పలంబొరలెఁజందురుఁడుంగడుంగంచె సారెకుకొ. 252

సీ. పాణదా రిపుకదంబము బెడబెడలుగానురువడి మొనలపై నుతిమినపుడె
భయమందదా పద్మ బాంధవుమండలంబరిఖండనోత్సాహ మురినపుడె
మోహంబుచెందదా ముగ్ధాంగనారాజ సోయగంబాక్కింత చూచినపుడె
సమైదమందదా త్వాజనానీకంబు కరుణార్ద్రదృష్టిచేఁ గనినయపుడె
తే. యారయసహాయహరుఁడునరికృతాంతుఁ, డంగనాజననూత్నలతాంతశరుఁడు
ధర్మతత్పరుఁడనుచు భూనవులవినుతిఁ, గనియె శ్రీరంగచికిరాయనుజవిభుఁడు.

తే. రాజకులభూషణుఁడు చిక్కిరాయభూప, శౌరి నరియించె జిల్లేళ్ల నారసింహ
రాజదేవేంద్రపుత్రియంభోజనేత్ర, డైనయొబ్బడేవి నాయుతివలన. 254

తే. ఆననుమతీకునకు రామదేవరాయ, బుడయమైనను రిపురాజులొదిగి కైల
గుహలఁజేరి రవిదోఁప ఘూకచయము, లతిభయంబున గొందులనొంగుచుగిది. 255

సీ. సింగన్యపతి భీమసేనుఁడు రాయప్పశ్వేతాశ్వఁడయ్యనచెన్నపులు
మాద్రేయులితరభూమండలేశ్వరులు విరాటపాంచాలాదిరథికువరులు
రఘునాథనాయకాగ్రణియనుకృష్ణసహాయముగాఁగనునాజిఁజెంచు
వీరప్పయాచనవిభుమాకభూపదుశ్శాసనసౌబల్యకర్త

తే యుక్తముగ జంగరాజమహోద్భవనుని న, ధించి సంతసమున రామదేవరాయ
ధర్మతనయుండు ప్రజలు మోదంతెలర్ప, ధరణిఁబాలించె ధర్మవిస్ఫురణ మెఱయ.

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపాజ్ఞుఁడగురామదేవరాయన్యపతుహిన
ధాముఁడు పోచిరాఁడుమరాజాత్మజయోబమదేవి గొబ్బారిపంశ
పాననుఁడరిగిరిపాకారి యతిరాజుసుత కొండమయుఁగులనతులుగాఁగ
వరియించి యోషితాద్యయమతిధర్మసహాయమై వర్తిల్ల నధ్వరములు

తే. భూసురోపనయనతులాపురుషకన్య, కాశ్యపజగోహిరణ్యవస్త్రాన్నభూము
ఖాదిదానంబుగానరించియాదిరాజ, చర్య పర్తిల్లె భూజనున్నుతింప. 257

ఆ. రామదేవరాయరాజేంద్రసత్కిర్తి, సాటివత్సన భుజంగమకులు

- పతికి జిహ్వ సరిగఁబగిలెనంచును భీతి, నీరి మేన నీలిచీరఁగఁపె. 258
- తే. మనుచరితనిల్లు సుతుఁడు మన్నఁడునుదనర, నలరూరామానభీర్తకనుజుఁడైన
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వసుధ, కల్లరాజయ్యె భూజనులెల్లఁబొగడ. 259
- నీ. బలముగూడినఁజూచి నిలువనియిభరాముకొడుమభీతికి గోలకొంప సాక్షి
వెన్నాడి తత్సేన పిఁగఁదోలుటనుబృథుర క్తముననుబృపెన్న సాక్షి
నీవాడననఁ బ్రోచి నిర్భయంబుగ వానికిని మేరయిడుటనుఁగొప్ప సాక్షి
యెదిరించువై రులమద మెల్లనలీలఁచూలించుటను నందేల సాక్షి
- తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమవిభూతి, దనకు వేలూరు వరరాజధానిగాఁగ
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు మిగుల, గరణిఁబాలించె గర్వతత్పరతఁజెంగి. 260
- నీ. వాఙ్మహావిభవంబు నర్జింతునంటినా భావింపఁబన్నగభీర్తయతఁడు
గుణములచెలుపుఁబేర్కొనియెదనంటినా పీఠింప శేషాద్రివిభుఁడతఁడు
అతిధర్మవర్తన మతియింతునంటినా చండవయాధర్మజుఁడతఁడు
నీతిమార్గనూర్తిరీతిట్టిదంటినా పరికింపఁ గా బృహస్పతియతఁడు
- తే. గాన బుగ్గజనసన్నుతిఁగన్నయార, వీటి వేంకటపతిరాయవిభునినితర
మనుజునాగులరీతిని వినుతినేయ, నలవియేయాఘనుండు కేసులఁడె తలఁప. 261
- నీ. పరమపాత్రివ్రత్యగరిమచే మిక్కిలియతిశయిల్లినవేంకటమ్మగారిఁ
జరయతోనిధియైనజల్లేశ్వరంగనృపాధిపుష్పత్రిగోబమ్మగారి
జల్లేశ్వకృష్ణరాట్టితమయూఘప్రియాత్మజయైనకృష్ణమ్మగారి
భూరికౌర్యోగ్రగొబ్బారియోబక్షమాభ్యక్షుతనూజఁగొండమ్మగారి
- తే. నెమ్మి వరుసఁబాణిగ్రహఽమ్మఁజేసి, వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
నలరునప్పుద్దముఖులతో ననుదినంబు, నధికసౌఖ్యాంబునిధిసోలలాడె మిగుల. 262
- ఉ. ధీరసుమేరువేంకటపతిక్షీతి నాఘనిచారుక్షీర్తిదా
నారయఁబద్మజుండమున నంతట నిండి పొగడ్తఁగాంచె స
ద్ధీరులచేతనయ్యవృతదీధితికిన్బుజమగ్ధ్యమంబునకా
భూరికళంకమున్నెరవెఁ బోల్కికి నేనెనయంచుఁదోచినకా. 263
- తే. రహినినిటువలె యామిసీరాజవంశ, వర్ధనుండగుతిరుమలనుమతీగు
ననుజుడగు వేంకటాద్రిరాజువతంసుఁ, హలరునాదిమనృపచర్య మెలఁగి మిగుల.
- ఆ. అసదృశోరుకౌర్యుఁడాహవగాండీవి, వేంకటాద్రిరాజవిబుధరాజు
ఆని బరిదు గెలిచియాతనివిరుదుమే, శమ్ముఁగొనియె భూజనమ్మువొగడ. 264

- నీ. కందుకక్రీడగాఁగదనరంగస్థలిఁగడు వజీరులము స్తకిములఁదునిమి
హరులనుబొరిగొని కరులనుచునిమి తదాదోహకులఁగ్రుంచి వీరభటవి
దళనంబునేసి దుర్భరపతాకలఁగూర్చుఁగనుఁగొని కాండికీకత వహించి
వీడుఁబట్టునునాన విడిచి నిజము యేదులఖాను తుతుపతాములదళంబు
తే విచ్చ వెన్నిచ్చి కనుకనియిచ్చబలుచి, మెచ్చఁజొచ్చిననభయంబునిచ్చి విజయ
కాహళులుమోయనియమించెత్తజనంబు, లభినుతుఁగొనవ్వఁగా వేంకటాద్రిరాజు.
- ఉ. ఏలెనుగందనోలుపుర మింద్రసమానుఁడు వేంకటాద్రిభూ
పాలుఁడు ధర్మరీతినిరెవ్వము బీరముదక్కి మత్తశం
డాలుతురంగహేమఘననవ్యమణిచయమిచ్చి శేషగల్
సొలతరాగ్రసీమఁగరపంకజయుగ్మముఁజేర్చి కొల్వఁగన్.
- 267
- చ. అనిశము గోహిరశ్యాపనుధాశ్వతులాదిసమస్తదానముల్
వనరుహానేత్రుఁగూర్చి ద్విజవర్గము రాగిలనిచ్చి రంగమాం
బను మణి కృష్ణమందగ వివాహమునై క్రమమొప్ప వారిస
ల్లనుగనె వేంకటాద్రినృపలత్తుఁడు రంగసరామరాజులన్.
- 268
- తే. దర్శితారాతిగర్వవిదారకాతి, చండవోర్గర్వమండితమండలాగ్ర
పాండితిన మించె రామభూపాలుఁడభిల, రాజసన్నుతులెసఁగ ధరాతలమున.
- 269
- ఉ. సంగరరంగమందు హరిశౌర్యమునన్భవనైకదీప్తుఁడై
రంగపరాజశేఖరుఁడరాతిబలంబులనుక్కడంచె సా
రంగధరుండో యావరశురాముండో స్కందుండో రాఘవుండో యె
న్నంగనితండటంచును జనమ్మునన్నుతులఁగల్గింకన్.
- 270
- మ. ధరణీచక్రము నాల్గుపాదములచే ధర్మంబు నర్తిల్లఁగాఁ
బరిపాలించెను రంగపాధిపుఁడు శుంభద్యాహుగగోన్మనీ
స్థిరుఁడామేటి ముఖంబులకాద్విజులచేఁజేయింపఁగా దేవభూ
సురసంఘంబతితుష్టిచే నిరులచే శోభిల్లునశ్రాంతమున్.
- 271
- శా. నెమ్మిన్ రంగపరాజశేఖరుఁడు కోనేటన్నఁదిష్టుముఁజె
న్వస్తుమ్మువ్వరఁబెండ్లి యయ్యెను బ్రహ్మదాయత్తుఁడై బంధులొ
కమ్ములైచ్చ మహావిభూతినిటలూకాంతామణులైన సా
ఖ్యముంగాంచెను ధర్మతత్పరతనత్యంతంబు వర్తిల్లుచున్.
- 272
- క. అతనికిఁగోనేటమ్మకు, గతకలికల్లఁడు విమతఖండనుఁడు గుణా

- న్వితుడైనవేంకటాద్రి, క్షీతిపతి జనియించెనాగృతీర్తనలెసంగెన్. 273
- క. ఆరంగపరాజధిరి, త్రిరమణునకుదయమయ్యెన్ దిమ్మంబాయో
పాపత్నమువలన మహో, దారుడు గోపాలరాజధన్యుడెలమిన్. 274
- సీ. శ్రీకృష్ణగోపాలసేవావిహారవిచక్షణుండురుగ్ధర్మరక్షణుండు
నందితుకులు యానందకరాన్వయమండపమండభిలారిఖండనుండు
రాజీనపక్షేక్షణాజనతాపంచసాయకుండగర్భధాయకుండు
బాహుబలీగ్రసపాదమహాబలభంజనుండాశ్రితరంజనుండు
తే. సతతసేవకనరసరాంచితకిరీట, ఘటితమణిఘృణిలలితాంఘ్రకమలుఁడౌగ
పీఠిగోపాలరాజభూవిభుండు కంద, నోలు నిజరాజధానిగానేటి ధరణి. 275
- క. చాల విత్తిర్నింగెన్గుని, బోలును దుర్జయవిరోధిభూపాలకన్
పాలపధూటిజనగ్, పాలుండు గోపాలరాజ పార్థివుఁడెలమిన్. 276
- ఉ. శ్రీలెలమిన్లెలంగంగ వెరించె ముదంబున రంగవేంద్రుగో
పాలనృపాలచంద్రుడతపాసుని గొబ్బరిగిర్యధారణీ
పాలునిపుత్రి, పెంగమనుపంకజనేత్ర జితేశ్వరంగగో
త్రాలనామనోహరుసుతామణిఁదిమ్మనున్నహోన్నతిన్. 277
- క. ఆపద్ముఖులదన్ననను, రూపగుణంబుల భజింప రుఢిగఁగాంచెన్
గోపాలరాజరాజని, శాపతి సతతంబు సకలసౌఖ్యములెలమిన్. 278
- తే. అనినిటునలెఱుత్రపాత్రాభిన్నధి, రమిని వర్ధిల్లుతిరుమలరాయవేంక
టాద్రిరాజానుజద్వయమధికశక్తి, గోలున నళిరామభూపాలుడలగు మిగుల.
- తే. సలకవిభుతిష్టరాజుసేనలనున్ద్రుంచి, గుత్తిఁదెనుగొండ మఱి గండికోటఁగంద
నోలుపురమాదవేనవలీల గెలిచి, లోలుదొలత రామన్మపతి నోర్చలము మోలు. 280
- శా. తారాధీశ్వరగోప్రపాలనచమత్కారండునై దానవి
స్తారోదగ్రతనధి మించి రిపులన్ దంజించి ధాత్రీజనా
ధారప్రక్రియనొందియింద్రజీవురాధ్యక్షేణుడై మించు మా
శ్రీరంగేంద్రునిరామరాజవిభుఁడాశ్రీరాముచందంబునన్. 281
- సీ. హరిశ్చంద్రుడగుతిర్నలాధీశ్వరుండుదదనరజుండగువేంకటాద్రిరాజు
భుజయంగంబుగ బలస్ఫురణతోఁగరిహరినరపీఠభటులతో దొరలతోడఁ
దనయాజ్ఞమీఠినకిసుక నిజామునై దండెత్తి లఠిమియుద్దండవృత్తి
నతఁడేలుచున్నట్టియామదానగరంబు చాలెత్తి మఱియామదాలు వేసి

- ఆ. నేతుకాశిమగ్యభూతలనుతజయ, శ్రీవరించి వేడ్కచేఁజెలంకె
రామమూర్తియైనరామరాజేంద్రుఁడు, సాంద్రవిభవజితసురేంద్రుఁడెలమి. 282
- సీ. దళితనిజానూదిబలతోఁజితప్రవాహినులచే జలధిసేకునుఁడు నింఁజె
గుమరుకోసుమత్సవ్యకురుకరూశాదిభూపతులచేఁగాన్మలేప్రభువుగొనియె
దనపేర దేవతాస్థలలనవసరముల్బుక్తితో నెట్లనేపతియైనచ్చ
నతిరాత్రపాండరీకాదియాగములు నేయించి ప్రీతి నేక్షితివుండరె
తే. నతఁడు కర్ణాటరాజ్యరమాధినాథుఁ, డార్యరక్షావిచక్షణుండద్రిఢైర్వి
డనఘచారిత్రుడఖిలరాజాధిరాజ, రాజవరమేశ్వరుఁడు రామరాజవిభుఁడు. 283
- క. నడతయొకింతయు లేదె, క్కుడు బహుగంపములుఁబాఁగుకొనునని గిరులక
విడిచి సుఖవసతికొఱకై, పుడమిపడఁతి రామరాజభుజమున నిలిచెక. 284
- శా. రారాజేయభిమానశీలుఁడు సుభద్రానాథుఁడేభన్వి కం
పారిషోద్యమఁడెసురూపి రవియేయత్యుగ్రతేజుండు మం
దారక్షారుహమేప్రదాత విధుఁడేనందత్కశారాశి మా
శ్రీరంగాధిపురామరాజమహిభృచ్చితాంశు వర్ణించునొక. 285
- ఉ. యామవతీశనంశకలశాంబుధిపూర్ణ సుధామయూఖుండ
రామనృపాలుకీర్తిసరి రానుబెనంగి తొలంగి మూలను
ద్వామతఁగొండయొక్కి హిమధామసరయందురుభీతి మేనఁదా
సాముననార్యునంచి మఱి సామునఁగప్పె మదేధచర్తముక. 286
- చ. ఎలమిని రామరాజునుధేశుప్రతాపమవార్యమై మహిక
జెలువుగ నిండఁబర్వి శశిశేఖరదివ్యమహాశితాకుగ
జ్వలనశిఖాసముత్క్రమముచందమునందమునొందె నెంతయుక
సలకయతిమ్మయప్రముఖత్రపురంబునెల్ల నారయక. 287

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమస్తస్థులస్తోమభద్ర, రణరంగరామగద్దె, కల్యాణమ
హిపాలభాస్వర, కల్యాణపురసరాధీశ్వర, కన్యాకుమారి భీమరథీ తటాంతనిత్యేవిజ
యస్తంభ, స్తోత్రార్థయశగిప్రక్రియాపావనచరిత్ర, ఆప్రేయగోత్రక్షత్రియ
కులపవిత్ర, మహితకళికాపారాయణ, మహితచాళుక్యనారాయణ, ధానుష్కచ
క్రవర్తిబిరుద, చాళుక్యచక్రవర్తిబిరుద, నానావర్ణమండలీకరగండ, దైత్యేభన
గంధ, హత్తిబృగగండ, భాసురభుజాదండ, జయబిరుదరగండ, ఆనమహులగండ,

హాసవిరుదరగండ, గండరగండ, ఘనీకృతమదేహశరజన్యలంపట, త్రిభువన
 విరుదులవెన్నున మైట, పట్టెసరాయనిజానిష్ట, ఒడయరాయనికాభట్టశిష్ట, ఐర్లరాయ
 ఘనప్రియంకర, అష్టవిగ్రాయమనోభయంకర, విజయచరితసింహాసనాభాస్వర,
 విజయనగరసింహాసనాధీశ్వర, యుక్తవర్ణసద్యోధనపుర, గుత్తిగుర్ణనిర్భేదనపుర,
 వాదిపురతర్కాభరణ, ఆదవేనిదుర్గాపహరణ, ఘనచండవర్ణబాగళ, పనుగొండ
 దుర్గసాధక, మంద్రగిరిదుర్గభాస్వర, చంద్రగిరిదుర్గరాజ్యాధీశ్వర, శబ్దపరిశుద్ధ
 సాలక, ఉద్దగిరిరాజ్యపాలక, కాయదుర్గతనయాబంధుర, రాయదుర్గావనధురంధర,
 నందనశిలకిరీటపాదక, కందనవోలకవాటభేదక, చాటూరుఫణితినింపిహాక, జూ
 టూరుసమరనిర్వాహక, చండనపాటిపుష్పసాయక, రోంపటిదుర్గనాయక, పుట్టప
 ల్లిసీమాధిష్ఠితధామసాగర, గట్టపల్లిసీమాప్రతిష్ఠితధామసాగర, పంకాదమపరసమా
 సంగిత, బంకాపురవీరరమాలింగిత, సాంద్రకీర్తినిరంతర, చంద్రగుప్తభూపాలతర, ఆచార
 రరాజ్యావయవచర్య, రామాయరాజ్యపారణధుర్య, మదచండవర్ణానందాయక, ముదు
 గంటిదుర్గాధినాయక, పరిభ్రష్టచరణభూషణ, ఓరుగల్లునగరపోషణ, విజయకరాయ
 తసాయక, విజయపురభయదాయక, నల్లనాదికరక్షోపకార, నల్లలూపురసంక్షోభ
 కార, కల్యాదిపృథకపాదక, కల్యాణనగరసాధక, సామదానముఖ్యకారణంబన, ఆ
 మదానగరసాలభంజన, ధానకరమార్గవిక్రాంతిసార, దేవగిరిదుర్గసమాక్రాంతిధీని,
 గౌతమీసానపావనాకారి, కౌతుకాఖిలభూజనాధార, బలిచాపలిజన్యదాయక,
 హలిపురచాంచల్యకారక, ఘడితహటతమసింహసంహనన, తొడదకోటనగరసింహ
 సంహనన, బలికిరిహటపాకలశౌర్య, కలంబరికికోటపాటనధుర్య, నగరసమాక్రమ
 ణవిచార, సగరసమాక్రమనిధీర, పరచండనిర్వృత్తింకర, పరచండసర్వభయంకర,
 సంసద్గురకేతుహరణ, హంసమర్దనియర్హణ, స్వర్ణాటకపర్వసద్గిరిభానాసిక, కల్పాటక
 బుధగన్యాసిక, జుహువరభయనిర్హాయక, నిర్మూగుసామజనముద్రదునిష్టాగ్రహ
 యక, సామగిరిదావక, రామగిరిదుర్గప్రతిష్ఠాపక, మేదనీతిలసమగ్రసంపాదన,
 యాదగిరిదుర్గభేదన, శీలచండమృదుభాషణ, గోలకొండపురదూషణ, అయిలొండ
 చండవిమతిహాలాహల, అయిలకొండహరణకౌతూహల, సానుగల్లుసృష్టిసంక్రమ,
 సానుగల్లుకృతిపరాక్రమ, పానుగంటిదుర్గపాటనధుర్య, భూనుతిసాహసధుర్య,
 వేల్లితచండవల్లగ, బెల్లముకొండవల్లభ, నిలయలోలగర్జితకార, మలయశిఖిమహి
 మాధార, కామసమాచలకౌక్రమణ, సోమపదమానచలకౌక్రమణ, కావగద్దుబా
 ధక, మాపురదుర్గమాధక, ఖండితసమగ్రసంధాచణ, దండితసమస్తశత్రుగణ,
 అక్ఖారాగఢరక్షానికర, మక్ఖాకోటదక్షానికర, మక్ఖాకోటశిక్షానికర, అక్ఖారాగఢశి
 క్షానికరి, ఉల్లిభనిజాప్రకల్లోలజాళక, ఢిల్లిపురపాల్లకల్లోలహాలిక, కలిసుమందారు

గతబృందాయక, గోలేరుసంజేయభయసందాయక, కలంబవర్గసంభాసుర, కలంబ
దుర్గకంపాసుర, భూగోళరుచిరభూషణ, పైగోవనగరభీషణ, కొండపల్లిహారణ,
చండకరనిభప్రతాపభరణ, వినుకొండపాలక, వినూత్నకృతనాగార్జునుని కొండ
సాలజాలక, అనంతకలితపూరణ, అనంతమదవిదారణ, కటకరాజ్యాధిపర్తన, కట
కరాజ్యఘటితకీర్తన, అజిక్రంద్రదారుణశరాసన, రాజమహేంద్రరాజధనుశ్చా
సన, బూదలఖానుతిక్తాంగహరణ, యేదులఖానుసప్తాంగహరణ, నిదానమలకగుణ
సహజాపగాధిచారక, నిదానమలక భుజాబలాపహారక, రమాధిపవినుతాపదానకీర్తన,
ఇమాదనమలకమానమర్దన, భృతరిపుదళనబంధుర, కుతపనమల్కుదళసింధుర, కరీ
శతరుణాకారీశసుగుణాభరణ, బరీదుబలహరణ, భుజకృతరిపుధావనానాధాన, గజ
పతివినుతిపరాక్రమాసధాన, కలికర్మశసమగ్రస్తంభీకృతారాతివర్గవిశాల, కలివర్గ
మననిర్గపరితర్కవారాశివర్గకేశ, గిరిదుర్గననదుర్గజలదుర్గస్థుదుర్గచతురశ్చిదుర్గ
సమస్తదళవిభాళ, రిపురాజగోపికాగోపాల, గాయగోవాళ, శ్రీరంగరాజరామ
భూపాల, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ.

288

తే. అని హిమాచలసేతుపర్యంతగరణి, పతులసభలందు సత్కవుల్ ప్రణతిసేయ
వెలసె నెంతయు నార్వీటికులపయోధి, చంద్రుడైనట్టిరామరాజ్ఞనవిభుండు. 289

తే. ఆనఘుడైనైరసేని భీమాధిపేంద్రు, పట్టి దమయంతిచేపట్టినట్టితి
రామభూపాలకుండు కృష్ణరాయతనయ, యగుతిరుమలాంబను ద్వాపాయ్యై వేడ్కు.

చ. శతమఖునింబులోమఱను శంకరునినిరిపుత్రి శంబరా
హితు రతిదేవిఁబోలుచునహేనసుఖానుభవాప్తి రామభూ
పతియును దిర్ఘలాంబయును భానుసమానునిఁగొప్పపాథ్యునం
చితగుణఁబెద్దతిమ్మనృపశేఖరుఁగాంచిరి హర్ష మొప్పగఁగె. 291

సీ. మఱియును నారామమానవాధీశుండు జిల్లేళ్లకులసుధాసింధుచంద్రుఁ
డగు పెద్దనందింజాగ్రణిసుతనప్పలాంబనుబోచిరాజాన్వయావ
తంసముఁదిమ్మభూకృపుప్రియాత్తజలఁగొండమ్మలత్తమ్మయుననఁగఁబరఁగు
సంసిజనదనల నరుసతోనిరువురనతివై భవోన్నతులతీతయిల్ల

తే. సతు నిఘమువురను బంధువితితివొగడఁ, బరిణయంబయ్యె సంప్రమభుతుండగుచు
నబ్బగ్గభగుండు పితాంబరుండు, శ్రీమహీనీశల మును వరించినట్లు. 292

క. ఆతితగర్వరతనా, శాతోదగులంగు రామజనపాలుండు వి
ఖ్యాతిగ దక్షిణనాయక, రీతి మెలఁగి వినుతిఁదా ధరత్రినిఁగాంచె. 293

తే. ఆయదూద్యహుదేవులయందు మిగులఁ, గాంతుననురక్తిగనుభోజకవ్యపగిది
రామధూపాలుసతులలో రమణుమన్న, నలను లక్ష్యంబ మిక్కిలియలరుచుండు.

శా. ఆరామక్షీతిభర్తగాంచెనుబ్రహ్మదాయత్తుండై కొండమాం
బారామామణివల్లగొండధరణీపాలేంద్రు సదస్వర్తనుం
డారాచూరిపురీకుండిప్తువిభు లక్ష్యంబాపయోజాస్యయం
దారూఢాత్తు సిరంగరాజవసుధాస్యత్తుస్థయాభ్రాత్తునిన్. 295

తే. ఈవిధింబునఁదిరుమలదేవి కొండ, మాంబ లక్ష్యమయనుదేవులందు రామ
ధరణీపతిగాంచె సుతులనేవురను వార, లలరిరీకునిపంచాస్యములనుబోలి. 296

క. వితరణచెఱును రాధా, సుతుడంచితభోగగరిమ సుత్రాముండనన్
నుతిఁగాంచెగృష్ణరాయ, క్షీతివరుదాహిత్రుండైనకృష్ణేంద్రుఁడొన్. 297

క. కృష్ణమహిపతి రంజన, కృష్ణుడు విమతబలహననకీర్తిని సాక్షా
త్కృష్ణుడు సత్వోపదాన, త్యుష్ణకిరణసదృశుండెన్ననురుతేజమునన్. 298

మ. హరిశౌర్యుండగురామరాజవిభుకృష్ణాధీశుఁగీర్తియా
సురనాథేశముఁడెంపఁగొట్టి జలజస్తామంబులంగట్టి భా
సురముక్తామణికాంతిఁదట్టి తుహినక్షోణీద్రుమున్నెట్టి తా
నురిఁబొమ్మంచను బొమ్మఁబెట్టుఁగరఁచున్నుక్షేత్రవర్క్షేసులన్. 299

ఉ. ధ్యేయుండు రామరాజపెదతిష్ఠవిభుండని వాజదోలి లోఁ
బాయనిభీతిచేత మొన భగ్గుముగా యవనుల్బొలంగనా
చాయ నిజాముండడ్డపడ సామజయూథముఁద్రుంచెఁజూపరుల్
వాయుజుండంచు నెంచఁగనవార్యసముజ్జ్వలబాహుశౌర్యుండై. 300

క. పెదతిష్ఠవృసతి మతీయును, మదకరిహరిమీరభటసమాజముతోడన్
గదనమునఁగదియుతురకల, సదమదముగఁగునిమె బాహుసంరంధమునన్. 301

ఉ. రాయకులీనుండైనయలిరామవృపాలుని పెదతిష్ఠభూ
నాయకమాళి యిచ్చు దిననాథతనూభవుమాడ్కినధికిన్
ద్రోయక కోరుకోరికలు తూర్ణముగాఁగడుఁగీర్తివంద్రకల్
దోయజసంభవాండమునఁదోరములై కనుపట్టుచుండఁగన్. 302

ఉ. మావులు నేనుఁగుల్లుటసమాజము పీనుఁగుపెంటగాఁగ గం
గావలినండి కృష్ణదనుకానొనరించి నిజాముఁదోలి రా
మావనినాగుఁగొండవిభుఁడాహవకేళిఁజరించెఁజూచియా
దేవతలెల్లనిఘనుండు దేవరాత్మ జుండంచునెంచఁగన్. 303

ఉ. సారదయావిశిష్టగుణసన్నతరామనృపాలుకొండధా

త్రీరమఃశోగ్రఖడ్గపాతిఁద్రెల్లి తురుష్కువిభుల్పరింతురి

చ్చారతిన్కొక్కతొక్కతెవశంబు పదైదుగురట్లు జేవతా

చారుమృగివిలోచనలసంగఁగ నైజగుణంబెయ్యఁగదా.

304

ఉ. ఏలుచునానెగొందిపురమింద్ర సమానుఁడు కొండధారుణీ

పాలుఁడు పాలెచ్చ శాస్త్రపులు బంటుతనంబుల మాని చావడిక

వేళయెటింగి కాంచి మఱి వేళమునన్నకుటాగ్రరత్నరు

జ్జాలముచేతనాత్మపదకంజయుగంబునలంకరింపఁగన్.

305

క. సూరపవాహాధీశ్వరు, కూరిమిసుతఁదిరుమలాంబఁగులపతిగ మహా

దారత నిరించె రామ, త్పారమఁబనికొండనృపతి కడు వేడుకతోన్.

306

క. ఆమహితాత్మనితనయుఁడు, రామాధిపుఁడహితకమలరాకాశక్యై

భూమిఁబ్రజలెపుడునధిక, శ్రీమించఁగనేలె నీతి చెలువుదలిర్పన్.

307

క. హరిభక్తిపరుఁడు సుగుణా, కరుడంచితదానవిజితకర్ణుఁడు రజనీ

కరకులుఁడు కొండధాత్రీ, శ్వరరామనృపాలుఁడిలను జననులినలరున్.

308

సీ. గొబ్బారికులవార్ధి కుముదాపుఁడొనోబవిశ్వంభరాధీశవిభునికూర్చి

తనయయకానరసింగమను సూరపాన్వయపావనుండగునోబపార్థి వేందుర్

పుత్రు నోబమ్మనుబోచిరాట్చన్ననృపాశ్రయినిసుత జానకమ్మనిట్లు

నరుసతో మువ్వురఁబరిణయంబై వారలనిశంబుననురక్తి నాత్మధర్మ

తే. నర్తనసును సహాయులై నర్తలంగ, నఖిలతరఖోగభాగ్యంబులూనతీత్ర

యంబుతోఁగూడఁదాఁజాలననుగ్గించె, రామభూవరుకొండ్రాజు రామరాజు. 309

క. రామారతిష్టవిభుఁడు క, రామారీని రిపులఁడునుమ రంజిలు శుభసం

సూచకములుదోడోడ ను, నీచయమునకును బ్రమోదవృద్ధిదలిర్పన్.

310

ఉ. నారద వింటె చిత్రమిది నారకవాసులంగాక దేవతా

వారిజగంధులంగలసి వత్తురు నన్దొలువంగ ధేనుసం

హారులు మేచ్చులన్న వినుమా సురవల్లభయాజిభూమి రా

చూరిపురీశుతిష్టవిభునుగ్రకరాసిని మ్రగ్గఁగాఁజుమి.

311

చ. అన సురలెల్ల సంశయమెఱుబ్బజసంభవుమాట తథ్యమా

ఘనుకరవాలచిత్రగతిఁగంటిమిగాదె నిజాముసేనలన్

దునిమెడివేశనాశ్వికునితోఁచుంగంబును మావటీనితో
డనుగరి ఖడ్గయుక్తము భటప్రకరంబును జొల్ల వానవా.

312

చ. అనఘుఁడు రామభూవరుప్రియాత్మజుఁడాచినతిమ్మమానవేం
ద్రునిపటుశౌర్యమాశశివిరోచనభూధరతారకంబుగా
దినదినముంబ్రియంబునను దీవనలిచ్చిరియెల్ల దేవతల్
ఘనముగఁబూలవాన జడిగాఁగురియించిరియాడిరచ్చరల్.

313

ఉ. భూరిపరాక్రమాజ్ఞులుఁడు పుణ్యచరిత్రుఁడు రామరాజు రా
చూరిపురీశుతిమ్మనృపసోమునినిర్మలచారుక్షీర్తితో
సారకు సాటిరాఁబెనఁగి చాలకకాడె జడల్లిరించి గౌ
రీరమణుండుగప్పెను ధరియైయెఱుంగఁగ వ్యాఘ్రచగ్గమున్.

314

క. రాచూరితిమ్మరాజధ, రాచశ్రేష్ఠరుఁడు పాణెరాజుప్రియసుతో
పోచమదేవిని మోద, ప్రాచుర్యము మదిఁదలిర్పఁబరిణయమయ్యెన్.

315

క. వీరాగ్రణి శ్రీరంగధ, రారమణుఁడు నదులు సాగరము లోఁగొనున
ట్లూయాధి రిపులఁబారిగొని, వారలసంపదలఁగొనియె వాఱనినేడ్కెన్.

316

చ. అతిశయదానలోలుఁడు మహామహుఁడాశ్రేతవజ్రసంజరుం
డతులితధర్మమార్గఁడభియాశిధయంకరమూర్తియార్యస
మృతమతి రామభూవరమూరకుండై నసిరంగరాజుతో
క్షీతవరులెన్నరీడతనికిన్ న్నటి సాటియతండెయా మహిన్.

317

శా. దక్షిణ్యంసియు రామరాజమనుజాధ్యక్షేశుశ్రీరంగరా
జక్షోణీందుగ్రిందునొక్కరూపయనీనర్వంసహన్మాధుసం
రక్షన్ శత్రుపురీహరత్వమున శౌర్యస్ఫూర్తి నట్లయ్యు య
జ్ఞక్షోభోగ్రుడతఁడితండు మఘరక్షాదతుఁడక్షిక్షింపఁగెన్.

318

మ. పరమప్రీతి వినమ్రులై సకలభూపాలుర్దసుంగౌర్వఁగాఁ
గరుణాంభోనిధి రామభూవరుసిరంగత్వాతలాధీశుఁడు
ర్వరఁబాలించె భగీరథున్నగరునిన్ రామంద్రిశంకూద్భవున్
బురుకుత్సున్దయునంబరీషు భరతున్ బూరున్నలంబోలుచున్.

319

మ. అలిరామేంద్రసిరంగరామమనుజాధ్యక్షేశునత్కిర్తిని
ర్మలకాంతుల్ని బిడంబుగాఁగలయఁబరస్సంజూడఁజెన్నొంపని

జలజాతప్రభవాండభౌండము మహాశ్చర్యంబు సంధిల్లఁగాఁ
బాలుపాండంగ వివర్ణనీయమయి కర్పూరంపుబొట్టోయనక్క. 320

తే. బాహుబలభీమ సంగ్రామపరశురామ, రామభూవరశ్రీరంగరాయవిభునీ
భూరితేజోఽరుణద్యుతి భువనమలరె, బుష్పితాశోకభూమహానూనృధిధనరి.

చ. కడిమిఁగిరిటిమాడ్కి నుతిఁగన్నసిరంగమహీవిభుండు మే
ల్నుడకలపోచిరాజరఘునాథనృపాలునికూర్చి పుత్రికక
బుడమిపడంతిదాల్చిననఁ బోలినలత్తమనునన్వరించెనిం
పడరఁగ రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గైకొనుచందమేర్పడక. 322

నీ. అనవరతాభ్యుదయాభిలాషాశ్రితప్రతీతికి ముంగొంగుపసిఁడియనఁగ
వినుతవిద్యత్క వివిసిరంబులకు గృహస్థితయైనయాకామధేనువనఁగ
వంశానుగుణ్యప్రవర్తనలౌబంధువితతిపాలిటికల్పలతికయనఁగ
సరసాన్నదానదీక్షామహానిపుణత్వమునను రెండవయన్నపూర్ణయనఁగఁ

తే. జతురదధివేష్టితావనీచక్రయనను, గలుగుసర్వసర్వసహా తలవరేణ్య
కామినీజనసన్నుతుల్లాంచి మిగులఁ, దేజుల్లి నలత్తమ్మదేవివలన. 323

క. అతిగుణనిధిశ్రీరంగ, షీతిపతికుదయించిరార్యకీర్తితసుగుణా
న్వితులు సుతులు పెదవేంకట, పతి చినవేంకటపతియనఁబరఁగనిరువురుక. 324

మ. అరిభూపాలకులాజి నిక్కముగ జాయార్థంబు సక్రోధుఁడై
శరధింగట్టి కపర్ది నాఁగఁబురముల్ శౌరోన్మత్తిన్నొంచుదా
శరధింగా మది నెంచి కాన్కలిడి యజ్ఞావర్తులై కొల్లరా
కరుణాంభోనిధిఁదెదదవేంకటపతిత్వాపాలు నెల్లప్పుడుక. 325

శా. శ్రీరంగాధిపుపెద్ద వేంకటధరిత్రీజానియుద్యద్భుజా
సారంబొప్పుఁగ నేలెనెంతయునుగృష్ణా నేతుమధ్యక్షితిక
దూరిభూతవిపక్షమానవవరస్తోమప్రచారంబుగా
నారూఢిధరణీజనులృకలసౌఖ్యావాప్తి రాణింపఁగక. 326

నీ. వనజనివాసానివాసకృపారసాపారాలవాపిక్షణముచేత
శరసుధామందారశరదభ్రుడిండ్డిరధవళసత్కిర్తిసంతతులచేత
నలజయంతవసంతనలకూబరనితాంతవరూపకలితవిస్ఫురణచేత
రణరంగచండవోర్బలదుర్జయాహితగణగర్వహరణవిక్రమముచేతఁ
తే. బుండరీకాత్మందద్భాగ్రితఁబుత్రుమిత్రుఁ, దెగడిప్రహసించియుటికించిదిక్కురించి

- మించెనెంతయు శ్రీరంగమేదినీకు, పెద్దవేంకటపతిరాయభిదరపాణి. 327
- క. గొబ్బారినంశమణి హ, నిబ్బరగండెడగునోబన్వపవరుసుతయో
నబ్బంగారమ్మను మది, నుబ్బుచుఁబెదవేంకటపతియొనర నరించెన్. 328
- క. అతనినహోదరుడబ్బా, హితకులకలశాభిపూర్ణహిమరుచి బుధున
మృతమతియొచినవేంకట, పతిగుణతతి నులికలవియె ఫణిపత్తిన్. 329
- తే. భక్తజనమందిరాంగణపారిజాత, మైనశ్రీవేంకటాచలాధ్యక్షునిగిది
భవ్యసాత్వికగుణగోభాజియగుచు, జిన్నవేంకటపతిరాజసింహుడలగు. 330
- సీ. పెనుబాఁచకవణంబుఁదినువారుపమురొతుపట్టిసోయగముతోఁ బరఁగువాఁడు
కలిమిమాపుమీటారిక త్తియతోఁబుట్టుపసమించురంగుతోఁ నెనఁగువాఁడు
తపసిరాక న్నాఁపదాలుపుచెలికానిదళ మైనయీవితోఁ దనరువాఁడు
తాటిఁబెక్కిమువానితల్లి నెయ్యపుఁబట్టి మించుబీరంబుతో మెఱయువాఁడు
- తే. రాజమాత్రుండె శ్రీరంగరాజుచిన్న, వేంకటపతీకుడభిలష్యధీష్ఠిపరేంద్ర
మకుటమణిఘృణికువిరాజమానపాద, పద్ముఁడాశ్రీతజనపద్మభాస్కరుండు. 331
- సీ. మొగమియ్యకనుబరాత్తుఖుండై నఁగదియఁబోకనుజిరాయువుగల్గఁగానొనర్చుఁ
గని కరమ్ములు మోడ్వఁగనికరమ్మునఁబ్రోచి ముదముతో నకలసంపదలఁగూర్చుఁ
గలసియుండకనుజపలమతి నాగవాసముఁజేర నిజవహూజనులఁజేర్చు
నెదురుగా రాఁగ్రచ్చియె త్తి వేగమె వేల్పుపొలఁతులపాలిండ్లఁబొందఁబాచ్చు
- తే. నతులవీరప్రతాపరాజాధిరాజ, రాజపరమేశబిరుదవిరాజమానుఁ
డైనచినవేంకటేంద్ర బాహుసీపుత్రి, చిత్రమిదియని బుధులు చర్చింతు రెపుడు.
- సీ. ఒకనాఁడు చినవేంకటోద్వీక్వరుండు విరూపాక్షసేవాసక్తి నచ్చటికిని
నరిగి క్రమ్మఁఁద్రోసయందొక్కయెడ రాసుకుత్రాయుఁడునుబొడచూపినట్లు
తోచిన భయము సంతోషంబుఁబెనఁగొనఁబ్రసీదతోమాంచకంచుకితగాత్రుఁ
డై వచ్చి నెమ్మది హరిదల్చి నిగ్రింప డంబైనమణికనీటంబుఁదాల్చి
- అ. దివ్యభూషణములు దివ్యమాల్యంబులు, దివ్యగంధములును దివ్యపస్త్ర
ములునుదాల్చి దివ్యమూర్తితోఁగోదండ్, పాణిఁజ్ఞునంబుగ్రుఁదఁబెను. 333
- క. వచ్చుటు నిల్చినఁగనుఁగొని, యచ్చెరువీరాజచటికి నరుదంచుటయే
మిచ్చునుదలఁచుకనోయది, యొచ్చెముపడసేక దానిన"నఁగూర్చుదగున్. 334
- సీ. అనుచునుద్రుపోయునంతనోచినవేంకటాధిప నీవు సంపాదనాగ్గుఁ
డగునీకు భజించియరుదేరఁద్రోవనుబొడనూపినట్టి యాభూమిభుజుడ

నేను నాపేరు నీకఱిగింతుఁగోదండపాణియాశ్రీరామభద్రుఁడందు
మమ్ము భూజనులన్నమాట విన్నంతన నిటలతటాగ్రసంఘటితహస్త
తే. కమలుఁడై దండములఁబెట్టి కనకవీర, మంసునాసీనుఁగాఁజేసి యాగమోక్ష
సరణిఁబూజించి తత్పదజలజములకు, భక్తిఁబ్రణమిల్లియిట్లుని ప్రణుతిఁజేసె 335

చక్రబంధము.

శా.భవ్యా కోశలసూతనందన రమాభావేందుసారంగకా
క్రవ్యాదప్రహరప్రపీణ నయరతౌగణ్యనామాంకితా
దివ్యాండప్రచయప్రభావనరథా దీనస్పృహకంటకా
కావ్యారంభహితక్రమా విదితనాకారీ శ్రితానందకా. 336

నాగబంధము.

ప. పరమదయాకరా రవిజభంజన బోధివిహరభాసురా
కర్మతచాప నీరజజకంజసురప్రకరాశనాంబుజా
మరధరణీజహీరశరమూరిపవక్షపయోదసారకీ
ర్తిరమశతావిహర ధరధీర వసువ్రజధూతపావకా. 337

గోమూత్రికాబంధము.

క. మురహర ధృతగిరివర పర, వరద రమాధీశ గోప విర్జితచరణా
దరధర సుత కరివర సుర, వరద రసాధీన గోప వందితచరణా. 338

చతుశ్చరణగర్భకంఠము.

- గిరిధర కమలాధ్యతా, సుసీరుహపత్రనయన శరనిధిశయనా
మురహర సన్నతనామా, కరుణాకర నరసఖ హరి కరివరతా. 339
1. శరనిధిశయనా మురహర, సుసీరుహపత్రనయన సన్నతనామా
కరివరతా గిరిధర, కరుణాకర నరసఖ హరి కమలాధ్యతా. 340
  2. శరనిధిశయనా గిరిధర, సుసీరుహపత్రనయన సన్నతనామా
కరివరతా కరుణా, కర నరసఖ హరి మురహర కమలాధ్యతా. 341

ద్వికంఠగర్భక్రాంచపదవృత్తము.

ధారుణిపారావారసుతారత్నములిడుగడల సతితమునబాదాం
భరీరుహసేల్లూరిమిఁబూరింబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయకొ
జేరి సురస్థైవారముచే రంజిల్లనటులొనరిచి చెఁగఁగనుండే
వారిదపగ్గుకొ శౌరిని వైరిన్రజదమను జగదపనునినిగొల్తుకొ. 342

క. ధారుణిపారావారసు, తారత్పములిరుగడల సతతమునుబాదాం
భోరుహసేవల్లారిమిఁ, బూరంబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయన్. 343

క. చేరి సురలైవారము, చే రంజిలునటులొనరిచి చెలఁగఁగనుండే
వారిదవర్ణన్ శౌరిని, వైరివ్రజదమను జగదవనునిగొల్తున్. 344

నవగ్రహోష్ఠదిక్పాలకదశావతారనానుగర్భకందము.

హరి శశి కుజ బుధ గురు కవి, హరిసుత తమకేతు హరియామ్ర పకధనే
శ్వరశంకర శరచరయుగ, కిరి నరహరి నటు ప్రిరామ కితవ ముఖహయా. 345

దండుకము.

శ్రీజానకినిస్తులోరోజు కాశ్చీరకస్తూరికాగంధపంకాంకితోరస్థస్థుల, నిర్భూరాతి
సంకాటపీదాహదాహనలా, కోటిసూర్యప్రకాశా, త్రిలోకేశ, విశ్వస్వరూపా,
శుభాలాప, గోరాజహంసాభిమాతంగవాహదిగీర్వాణసందోహకోటిరీరకోటిస్ఫుటా
నఘ్యురత్నప్రభాకీర్ణపాదారవిందా, సునాభీసరోజాతగర్భార్భకాకారరాజచ్చతా
నంద, గారీశవాగీశనాకేశభోగీశులైనన్ భవద్వివ్రచారిత్రిముల్గున్నుతుల్నేయఁగాఁ
జాలరేనెంతవాడెన్ మహామూఢచిత్తుండ మత్తుండనైనన్ భవత్కృత్యముల్గున్ను
తుల్నేసెదంజి త్తమందుంచి రక్షింపవే, దేన, మినాకృతిందాల్చి, సుప్తాబ్జసంజాత
నిశ్వాసచేదాపహర్తాసురారాతి మర్దించి యాబ్రహ్మసేవ్యదముల్గిప్రసంజేర్పవే,
కచ్చపాకారముంబూని పాథోధినిర్మగ్నమంథాచలేంద్రంబు వెన్నాఁగి దూర్వాగ
శాపాహతాఖండలశ్రీపునర్భావముంజేయవే, ఘృష్టిరూపంబుచేఁజండబాహులో
దగ్రహేమాక్షరక్షిగిపతింద్రుంచి పాథోనిమజ్జదసాకాంతనత్యంతసంతోషిత
స్వాంతగాఁజేసి శృంగార్భాగంబునన్నిప్పవే, మర్త్యసింహులడనై స్తంభముం
దుద్భవంబంది సాయంసహరంభకాంబునందూయయుగ్మలసాదితాదిత్యవిశ్వేషి
రాట్కుక్షివిచ్చేదనోత్సాహముంజూపి నీబంటుపంతంబుఁ జెల్లింపవే, గుఱ్ఱపా
టుండవై నిర్జితామర్త్యనాథప్రకర్షానుమోదాత్మఁడైనట్టివై రోచనన్దట్టి జీర్ణంద్ర
రాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్యవిఖ్యాతినింజెందవే, కణకాగర్భపేటిలసద్రత్నరామావ
తారంబుచే సాపరాధాతీశోర్యగ్రరాజత్సహస్రోదోర్మఖ్యుంజన్య సందోహ
ముంజెండి సర్వంసహాచక్రమాద్యంతముంగశ్యవప్రవృత్తం దానరూపంబుగా నీ
యవే, రామగద్యాఖ్యచే గాధిపుత్రుండు గావించుయాగావనార్థంబు వేంచేసి
యాతాటకానామదోహచరిం బుత్రముక్తంబుగాఁద్రుంచి మారీచుని న్యారధి
స్తుంపి పాపారూపంబుచేనన్నమానీంద్రయోపాలలమంబు దోషంబుల్లన్ని

మేషంబులో నంఘ్రిరణుప్రభావంబుచేతం దొలగించి చంచద్గుణోపేతకైలోక విఖ్యాతకై విసుఫరద్యాగ్యసంఘాతకై సీతకై దర్పకారాతికోదండదండంబు వేదం డ మంభోజకాండంబు ఖండించుచందంబునందుగించి భూపుత్రినిస్వేడ్కుతోఁ బెండ్లియై చాల దోశ్చండగర్వాతిరేఖోన్నతిన్నించు నాజామదన్నునివారించి యాకేకయేశాత్తజామోదమానట్టుగాఁ దండ్రీసత్యంబుఁ బాలించి రాజ్యాభిలాషంబుఁజాలించి ఘోరాపరాధునివిరాధుంబడంగూల్చి నానామృగాక్షీర్ణమాదండ కారణ్యభూమింబ్రవేశించి మాసింద్రవివేషణుండుంబులుం ద్రుంచి మాయామరంగాకృతౌనీచు మారీచు ఖండించి పాదోరుసంఘట్టనత్తున్నానానావిగ్రావు సుగ్రీవునింబంటుగానేలి సంగ్రామరంగస్థలీజృంఘణోద్యద్యుజ్జాశాలి నావాలినొక్కమునంగూలఁగానేసి బాణాగ్నికీలంబయోరాశినింకించి భాస్వద్యశోహేతువౌ సేతువుంగట్టి నిశ్శంక లంకాపురింజుట్టి మాయాపులున్యధ్దచాతుర్యసంఘన్నులు న్నర్యదుర్వారులు దేవతావ్రాతసంహారులు నై నయమంఘకర్ణాదిరాత్రించరాధీశులం ద్రుంచి యాఖండలస్యందనంబెక్కి గుర్వారగరోవ్సతిక్ లోకవిద్రావణుక్ రావణుక్ గూల్చి లంకాపురాధీశుఁగాఁ గుంభకర్ణామజుంబట్టముంగట్టి వైశ్వానరాభీలకీలాప్రవేశక్రియాత్యంతశుద్ధాత్మయైనట్టి ధాతీగ్రుతస్వేడ్కుఁజేపట్టి రాత్రించరుల్వానరుల్లాల్వఁగాఁ బుష్పకంబెక్కియక్తైకయానందనాలంకృతంబానయోధాపురంబుం బ్రవేశించి కాన్యకుంఁగైకకుక్ శ్రీసుమిత్రామహాదేవికై భక్తితో దండములైట్టి మిత్రానుజాచార్యసామంతముం త్రిక్షమానాయకుల్యంతసంబందఁబట్టాభిషిక్తుండవై సీతతోఁగూడ సాభాగ్యభోగాభివృద్ధిం బ్రవర్ధిల్లవే, రోహిణీపుత్రరామస్వయాంబుచే లాంగలోద్ధూతనాగాధిభూషట్టణాకారరఖనివృంభించి భీతాత్మఁడౌకారవేంద్రంగృహంబ్రోనవే, బుద్ధభావంబుచేనాసురీమానగంగంబుఁగావించి ఘాలాతునిం ద్రాదిబృందారకానీకసంస్తుత్యశశ్వజ్జయశ్రీ నరింపన్నియోగింపవే, కల్కివై గర్వమాగ్నేతకోర్వీజనవ్రాతముంద్రుంచియు తన్నువర్ణాశ్రమాచారసద్వర్తనోద్ధారకత్వంబునంబొల్చునాహ్లాదభావాప్రమేయం డవౌనట్టిదేవుండవున్నీదకావే, త్రిలోకంబులక్ లీలంబుట్టింప రక్షింప సంహారముం జేయఁగాఁజాలియున్నట్టి మూర్తిప్రయాకారసంభూతిహేతు స్వయంన్యక్తమా యాపరబ్రహ్మము స్థివకావే, భుజంగేంద్రతలాప, ప్రపన్నాభిలాషద్యరానల్పకలాప, భవదృక్తి నాకుంబ్రసాదించి రక్షింపవే, భానువంశాబ్ధిరాకాసుధాధామ, జైత్రేంద్రసృష్టిభీమ, నీలాంబుదశ్యామ, కోడండరామా, నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః.

- తే. అనుచు వినుతింపనారాముడనియెఁబిన్న, వేంకటపతిక్షమానాథ వినుము నీదు
పుత్రుడగువీరవేంకటభూపరనకు, నగ్రసుతుఁడుదప్పివిల్లు మదంకమునను. 347
- క. అనియానతిచ్చి రాముఁడు, గనుఁగొననంతర్హితుండుగా మేఁక్కినియా
చినవేంకటపతి బాంధవ, జనములకావిధిముఁనెలిపి సంతోషమునకా. 348
- క. చినవేంకటపతిస్సపమణి, కనకసాకారముభ్యుక్తైకర్యంబుల్
జనులెన్నఁగ మోదంబూ, పునొనర్చి జీవె రామగద్రన్వామికా. 349
- ఉ. ఈమహిఁబిన్నవేంకటపతీశ్వరుడధ్యుఁడెందఁజేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తి సువర్ణముఖోరుసంపదల్
ప్రేమను శత్రుకోటికిని భీషణరేఖనుగల్గఁజేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తి సువర్ణముఖోరుసంపదల్. 350
- సీ. ఏధన్యునిజఘామమిందిరాకాంతకు మానితకళికామందిరంబు
ఏఘనుభుజపీఠమిమహికామోదకరరమణీయసౌఖ్యప్రదంబు
ఏభూభుజునిజిహ్వ యాభారతికి నెట్లెగమనీయనృత్తరంగస్థంబు
ఏకాంతుకరుణావిలోకనంబాశ్రితగురుజనములకు ముంగొంగుపసిఁడి
- తే. యుతఁడు సామాన్యుఁడే సగరాంబరీష, భరతనలరంతిహైహయప్రముఖపూర్వ
రాజచర్యుండు శ్రీరంగరాజచంద్రు, చిన్నవేంకటపతిస్సపశేఖరుండు. 351
- సీ. జంటమొంగంబులసామిముద్దుమట్టతల్లిగేస్తుఁడు సిగఁదాల్చుపువ్వు
వడిగలజింకతత్తడి నెక్కు నెఱురొతుపొరుగుదొరకును బొరుగుతొని
నిరునాటు మేనుల సెనఁగు వేలుపుతండ్రి పట్టిపట్టిపుబలుపంజమెకముఁ
దనవిడ్డనునుజూపులను గాచుకొను డాలుగల మేటితల్లినిఁగన్నవాని
- తే. నక్కుఁజఱచియునెట్టాఁగి చెక్కిలడఁచి, కలఁచి నీరుగఁజేసి నల్లపలయంగుఁ
గడిమి నెంతయుఁజెలఁగుచుఁగలయ మెలఁగి, యుల్బుఁజిన్న వేంకటపతిగబ్బియసము.
- క. చినవేంకటపతినరవరు, ఘననిర్మలతేజమలరుగగర్జుటమహీ
ననజాయతాక్షి మైఁబూ, సినయభినవపంకుమంబు చెలవుదలిగ్నకా. 353
- మ. పరమప్రీతి జితేల్లనారపమహీసాలేగుసత్పుత్రుఁడా
మరసాక్షిందిరువెంగళాంబనరిసంహారైకహారుండు భా
సురహైద్యుండగుచిన్నవేంకటపతితోఁజీంఁడుద్వాపాప
య్యై రమన్బన్నగరాజతల్పుఁడు వివాహంబై నచందంబునకా. 354
- క. మతిచేఁగమనీయతరా, కృతిచేఁబతిగత్తిచేసొగిందగనాభా

రతికిఁ రతికిని సతికిని, నతిశయమయినతిరువెంగ శాంబికయందుకొ.

355

మ. జననంబందిరి చిన్నవేంకటమహేశస్వామికిన్నందనుల్
ఘనచారిత్తుడు తిర్వలాధిపుడు సంగ్రహాస్తునుండంచ భూ
జనసంస్తుత్యతఁగాంచువేంకటపతిత్వానవియున్నర్చన
ర్చన రాణించుసిరంగరామమహాభ్యుత్థేషుడెన్న వ్యురుకొ.

356

క. కృతమెఱుగుటయర శరణన, హితమతి మనుచుట కపిం ద్రులేమడిగిన స
మృతినిచ్చుట చినవేంకట, పతితిరుమలనృపతికెపుడుఁబాయనిగుణముల్.

357

సీ. గోపాలమూర్తియాగోపాలభూపాలచంద్రుడు దనదురాజ్యంబునకును
బట్టించుకట్టిన బాహుబలసూర్తి మెఱసి ధర్మంబున ధరణిసేలి
నర్ణాశ్రమంబుల వరుసతో నడపుచు నీతిబాధలులేక ప్రీతి జనులు
సంపదలనుదేల సవనోత్సనంబులు దఱుచుగానూరూర జఱుగుచుండ

తే. సకలనరనాయకులుగనుసన్నమొంగఁ, దనకు వేలూరు నిజరాజధాని గాఁగఁ
బరఁగెఁగడుఁజిన్నవేంకటపతికుమార, రత్నమైనట్టిశ్రీరంగరాయమాలి.

358

క. దివ్యరిచైరులఁబారిగొని, కొమ్మనుచునుబసిడి వేలకొలఁదులుగా ని
త్యమునుగవులకునొసఁగుట, నిమ్మగు శ్రీరంగమానవేంద్రునిగుణముల్.

359

సీ. ధాటీనిరాఘాటఘోటకోద్ధతపాంసుపటలంబు నల్లడఁబాఱఁజల్లి
బంధురతరగంధసింధురనికరశీకరము నిబ్బరముగఁజెలికి చిలికి
వితతదోర్బలవిజృంభితయః ధశరథి సంహతులఁజాల బెండుపటిచి
వీరసావేశఘోరసద్భట్టదళుట్టనలనుజాపమట్టువెట్టి

తే. యుదయగిరిదండవెలుఁగొందుచుండుకుతువ, శామలబలదర్ప దనహుతాశనునినడఁచి
వినుతిఁగాంచెను సకలభూజనులచేత, రమ్యగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి.

360

సీ. మామమామగువానిమామనుగన్నయ్యహరిమిమనుమనికొడుకుకొడుకు
కొండలదొరపట్టి కొడుకులేజీమేతమేతమాలగుచానిమేటితాత
తొలుఁబల్కు గుఱ్ఱాలఁదోలెడునాతినిమనుమనిమనుమనిపగతుసుతుఁడు
బిడ్డగేస్తునితొండ్రబిడ్డనిమామన్నకొడుకునుక్కుడఁచినకడిఁదిమగఁడు

తే. దానగుణమున విత్తప్రతాపమునను, జక్రదనముననసహాయసాహసమున
సాటియగుఁగాకయితరుల సాటియెఱులఁ, కేయఁగావచ్చు శ్రీరంగరాయమణికి.

క. శ్రీరంగరాయశశి గొబ్బూరికుండై నశంగళోర్విశుతనూ
జాతప్రముఁబొమ్మన, సారవిగ్రహమరఁగా వివాహంబయ్యెకొ.

362

సీ. మతి పోచిరాట్కులమండనుండగువెంగభూనాయకాగ్రజిపుత్రియైన
రాఘవమ్మనుబోచిరాజువేంకటరాజుతనయవెంగమ్మనుద్వామయ్య
నానతిత్రయమునునగుత్తితో సర్వార్థసహాయమై తగ భజింప
నతికయభోగభాగాభివృద్ధినిజాల రాజించి ధర్మమార్గప్రచారి

తే. యనుచు విద్యజ్ఞనంబులు వినుతినేయ, వెలసె నెంతయునసహాయవిక్రమార్కుల
దారపీటిపురాధీశుడైనచిన్న, వేంకటపతింగ్రుశ్రీరంగవిభుడు మిగుల. 363

సీ. దగముతోఁజీనికప్పరముతో ధవళకంధరముతోఁజోడుగాఁదనర మెలఁగి
శరముతోఁదుహినభూసరముతో ఋక్షవిసరముతోఁబ్రతియనఁజాల మెఱసి
హరుతో ముత్యపుసరుతో దైవతతరులతోననురక్తిదగనొనర్చి
రాజుతోనిం ద్రైభరాజుతో బన్నగరాజుతో నెనయగురంగుఁబూని

తే. దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణతను వహించి, రహిని వెలసెను శ్రీరంగరాయమాళి
ధాశభళ్యప్రభామంగవళక్తిరి, కవిజనాధీశవర్ణనగడుఁజెలంగ. 364

క. ఇట్టిగుణంబులంగలతో, బుట్టువులనురక్తిఁగొలువఁబోరుల రిపుల
గొట్టి మనుమార్గచర్యకుఁ, బట్టగుచును వేంకటేశ పార్థివుఁ డలరుక. 365

చ. కుటిలవిరోధిరాజమదకుంజరసింహాశిరోమూర్తి వి
స్ఫుటహరిభక్తితత్పరుఁడు పూరుకులీనుఁడు ధర్మవేది వేం
కటపతిరాయశేఖరుఁడగణ్యగుణాకరుఁడమ్మహాత్ముని
బటుమతియాబృహస్పతికిఁబన్నగభర్తకు నెన్న శక్యమే. 366

సీ. తా భుజింపఁలేక తల్లిగ వడ్డించినయన్నంబు సతతంబు నమ్మకొనుట
పారి బీదతనముననొరులకుఁదనసొమ్ము పుడకమాత్రంబైనఁబొరయనీక
యొకటికిఁ చెండుగానొగి వడ్డి రాఁబట్టి ధనమెల్ల మూలను దాచుకొనుట
తనుఁజూడవచ్చినఁగనికరంబును లేక కలసొమ్ములెల్లను గిలుబుకొనుట

తే. మానెనేనియు నెనవచ్చు మానితొన్న, దానవితరణాధోగప్రజానురంజ
నపరుఁడైనట్టిచినవేంకటపతివేంక, టపతికినినలశ్రీవేంకటపతియరయ. 367

చ. జలరుహబాంధవాత్మజుఁడొసంగును రేఁపటిపూటభక్తితో
గలవలరాయఁడిచ్చునొడికంబుగ మాఁపటివేళ వేడ్కచే
నెలమిసొసంగు వేంకటపతింగ్రుఁడు రేఁపును మాఁపునర్థి
రులకు సమస్తస్తువులుదోరముగాననివార్యదాతృతక, 368

నీ పై భవంబున నెనవచ్చును మడుంగులో భీతి డాంగకయున్న భిరురపాణి
సౌందర్యమునఁగొంత సరియగుఁబురహారుకనువెచ్చఁగనకున్న మనసిజుండు
గాంభీర్యముననీడు భునరాఘవాళు గాగ్రమున నిల్వక యున్నఁ గంధిరాజు
కాంతినిఁబ్రతియూ మఖస్వంసిపదహాతిఁగందుఁజెందకయున్నఁ గమలవైరి
తే. యనుచుఁజతురంబునిధివేష్టితావనీశ, సఫలఁగవిజననికరంబులభినుతింప
నలరునార్జివీపురసరాధ్యక్షుఁడైన, రణజయవిహారి వేంకటరాయశౌరి. 369

చ. ఇననిభుఁడైన వేంకటపతిశుఁడు దక్షిణబాహుసీతినిం
పెనయ వహింప భూభరమహినపరాక్రమగేఖ మించె భూ
జనములు సర్వసంపదలఁజాలఁగఁగల్గి సుఖింప నాగమా
ర్చనగవరాహభోగులకు మానుగనూటగల్గెనెంతయున్. 370

నీ. ఆగమోక్తసుదక్షిణాన్వితముగఁజేయు సరవితో దశదశపదనములను
బద్ధములను భూసుపర్వులకిచ్చునుదటుచుగా బహువిధదానములను
ఆరూఢిగాఁగనూరూరనుబెట్టించు పుష్కరాశీతాన్నసత్తములను
గనకగోపురప్రకలితంబుగా వేడ్కఁగట్టించు దేవతాగారములను
తే. రాజమాత్రుండె గురణీవరాహవిరుద, వినుతుఁడాత్రేయగోత్రపవిత్రుఁడాన
తారికొట్టిరగుగ్ధాభితాంఘ్రితామ, నసుండు వేంకటపతిరాయరాజమాళి. 371

నీ. నెఱయీఁగిబలుఁజెట్టునిగనిగల్గడునవ్వి రిక్కలదొరరంగు స్తుక్కఁజేసి
జగదాలమునిఁజేనిజిగిఁగేరి వినువాఁక చాయలనిఁబునటుఁబాయఁద్రోచి
పల్కుఁజెల్గులకొల్కితగుల్గమి మించియంచలమైసిరిఁగొంచెఁజిచి
తెరగంటియెకిమిని తేజసాంపునుగల్గి పాపరాయనిపసఁబాఱఁదోలి
తే. ప్రాగ్భుక్తదేవేశ బూచునాపూవుతావి, కళుకుఁబాట్టించి చౌదంతి యనువుఁడెగడి
కడిమి నలుగడలంచు వేంకటపతిశు, ననము మిగుల మేలనఁగఁజెన్నలరుండు. 372

ఉ. ఇష్టహియందు వేంకటపతీం గ్రునభోమణిసాటియాప్రతా
నమ్మనివార్యత నైలఁగి బంధరమై నలుదిక్కుల్లెనుం
గ్రమ్మిన గుడ్డయాహితధరావరుల్లెను భీతచే దివాం
ధములఁబోలి డాఁగిరి మదంబులపం గుహంతరంబులన్. 373

నీ. రాజాధిరాజవిరప్రతాపాంకుఁడౌ వేంకటపతిరాయనిభుఁడు వేడ్క
నూరపకృష్ణపక్షిఁజీకుసత్పత్తినప్పలాంబుననమరాద్రిధైర్యుఁ
డనఘుండు పోచిరాజాన్వయండుగురఘునాథరాజేంద్రునినందనలను
విమలనచ్చూరిత్ర వెంగమ్మ పద్మాయతాక్షి కొనేటమ్మయననిరువుర.

తే నొగి వరించెను సతులను ముగురియందు, నశ్వనియునాదియగుతారకాళిలో ర
మణునియనురక్తి గాంచురోహిణివిధమున, నలరుఁబతిమన్న నలనప్పలాంబ మిగుల.

ఉ. అంబుధిరుద్ధ భూస్థలిని నారసి చూచిన దీటు లేదుగా
యంబుదవేటలందు సుగుణావళిచేతిను యానధూరికా
దంబకుఁబోషితాశ్రితకదంబకునాస్యనిరస్తశీలరు
గ్నింబకు భద్రదప్రథితకీర్తివిడంబకునప్పలాంబమౌ.

375

క. దీనులనుబ్రోచు సరతిమ, మానకృపారసనిగుంభితోజ్జ్వలమతియై
జానుగనిల వేంకటపతి, భూనాగునియప్పలాంబ బుధనుతులెసంగౌ.

376

సీ. తాలిమిచే భూతధాత్రికిఁబ్రతివచ్చు వాగైవ్యఖరిని సరస్వతికి మోచ్చు
సత్యవాక్పాశ్రిని సత్యభామకునీడు వైభవంబుననించుగినితజోడు
మాంగల్యమున సర్వమంగళకెనఁజాలు భద్రసంపదంగల్తి పడఁతఁబోలు
నన్నదానంబుననన్నపూర్ణమసాటి పతిభక్తివలయరుంధతికిఁబోడి
తే. యనఁగఁబొగడొందునుగయాన్వయంబులకును, పన్నె వానియుఁగొంగంగవసుగ్గనార
వీటివేంకటపతిపృథివీవరాహు, తాంశునర్థాంగలక్ష్మీయానప్పలాంబ.

377

క. వారిరువురుగనిరనఘుల, వీరాగ్రణి రామరాజవిభుని౯ శౌర్యో
దారుండనదగుతిమ్మధ, రారమణుని వేంకటాద్రిరాజవిడొజౌ.

378

తే. ఘనతరాన్యోన్యమోదంబుగలుగ మెలఁగి, చెలఁగుచుండెడియారాజసింహులరు
యన్నదమ్ముసౌభాగ్రత్రమభిమతింపఁ, జలువరాయనికైనను నలవియవు నె.

379

సీ. కమలాతనూభవాకారరేఖనుబొల్చి సతులనుమోహనసతులఁజేయుఁ
గదనగాండ్రవివిఖ్యాతిని రాణించి పరులను సురవిధూవరులఁజేయు
దేవతాభూజవిత్తిర్నిదనరచుఁగవులసంపన్నహస్తస్థులఁజేయు
వినుతసద్ధర్మప్రవీణత్వమున మించి జనులను సన్నోదఘనులఁజేయు

తే. ననుచు వినుతింతురఖిలధరాధిపేంద్ర, సగల నెవ్వడు సత్కవీశ్వరులు వేడ్క
లలర నెంతయునార్వీటికులపవిత్రుఁ, డైనవేంకటపతిన్పాలాధ్యుసేలని.

380

సీ. ఘనధర్మస్థుణకమనీయచుగుటనో పలుకు రామామోఘబాణమయ్యె
వర్జితమిత్రానువర్తనంబవుటనో పృథివీధిరణమించురేఖయయ్యె
ఘోరారికర్ణవిదారణంబగుటనో సాహసంబింద్రజ్యోత్సాహమయ్యె
వరవర్ణనీమనోహరవృత్తియాటనో సోయగంబు సుమాస్త్రచాయయయ్యె
తే. నార పరిపంథిరాజగర్వాంధకార, నలినహీతుఁడైనతిష్ఠభూనాయకునకు

ననుచుబొగడుదురఖిలనృపామృతంతు,లహరహంబును ముదితాత్మలగుచుఁ జెలఁగి.

క. రామునకు లక్ష్మణుఁడు సు,త్రామునకుఁ ద్రివిక్రమాభిధానుఁడెట్లా
రామాధిపునకుఁదిష్టధ, రామండలపతి మహానురక్తిగ మెలఁగున్. 382

సీ. కరుణారసార్ద్రతనరినచ్చునొక్కింత పదినూఱుచేతులఁబరఁగువాఁడు
వైభవంబునఁబ్రతివచ్చునుబరికింపనొకహస్తముకన్నులొనరువాఁడు
క్షౌభారభరణదత్తుత నెనయగుఁజూడ దశశతాననములఁదనరువాఁడు
పరమతేజంబునఁబాటియానెన్నంగ వేయికరంబుల వెలయువాఁడు

తే. గాకయితరులనెటుదీటుగా నుతింప, వచ్చు మనుమార్గచరితుఁడవార్యబాహును.
శౌర్యఁడంభోధగాంభీర్యఁ డార్చ్యవినతుఁ, డయిన యార్వీటితప్తుభూపాధ్యునకు

చ. పొడఁగననర్థకర్ణమిడి పోయెదమూరికినంచుఁడెల్లని
ష్పడెకదయిచ్చినామనక భూరికృపామతి వస్తువాహనా
లుడుగరిల్చియన్నసుగుణోజ్జ్వలుఁడార్విటితిర్చలేంద్రుఁడీ
నడవడిగల్గునే శిబిన్యనాథదధీచున్ననిస్తుహిన్. 384

ప్రహరణకలితవృత్తము.

చటులభుజబలశ్వసనజాడగునా, ర్విటితిరుమలభూవిభుపటహము ది
త్తటములవియమధ్ధతిచనఁదనయం, తట భయపడి శాత్రవులిడుదురెన్. 385

ఫలనదనవృత్తము.

నిటలతటమున బొమలనిచి కలనియందా, ర్విటితిరుమలస్పృశశి వితతికరహేతి
సుటతఁబఱపనరితతిపాలఁతులెడలంతం, తట వనములకుఁజనిందడఁబడుచు భీతిన్,

కుసుమితలతావేలితవృత్తము.

కోపై ఖడ్గాశిద్యుతితతి మిణుంగుర్లుగాఁగానిసింఘన్
గోపోద్రేకప్రాకటమదరిపుక్షోణిపాలాంబురుట్టన్
భాపాళుర్వీడఁగ నలుడెసలంబర్వియార్వీటితిష్టు
క్షౌపాలాంభోజహితుబలపరాంగయి ధ్వాంతంబుఁ జేయున్. 387

సీ. పలుమాఱు వైరిభూపాలరౌజ్యసప్తాంగముల్గట్టెల్లా నాక్రమించు
జగజెట్టివలెఁజేరి జలకఁటైగతిఁదూటి చలపట్టి బునకొట్టి చప్పరించుఁ
బుడమిదాలుపువేయిపడగలల్లాడంగ వడి మెట్టుఁ గిలకొట్టు బడలుపడఁగఁ
గడుమోరతోఁపునూఁకుడుఁజేసి కోలాడి కొమ్ములనగఁదట్టుఁ జిమ్మిచిమ్మి

తే. కలఁచి కబళించి కడువడి బలిమి మించి, గెలిచియార్వీటివేంకటక్షితిపుత్తర
లేందుగిలమాఁపునను నిల్చియిరవుకొనియే, రాజనుతులాంబు ధరణీనూమామూర్తి.

మ. అనిలోనార్వీటితిర్లలాధిపుమహోగ్రాసిక్ రిపుల్కుగ్గి పా
వనలీలక్ రవి దాఁటి దేవగణికావాటింజరించించుగ్రు
జ్జనుగూర్చుండిన మోవిగంటిఁగని లజ్జక్ రంభ కన్వాల్పనా
ననమున్నంచె ఘృతాచి పూనిరి సునందామేనకన్వనముక్.

389

శా. భీతిన్ద్రపరాజ్ఞుఖాహితవరుల్భిమాటపీవాసులై
శీతోష్ణాదులతోర్చి యోగనిరతిక్ తీరానిలాహార్యులై
చేతోజారి భజించుచుంజటిలులై చిత్రంబు సరత్తు సం
ప్రీతింగాంతురు రాయలాధిపునిమాప్రీతిర్లలాధీనుచేక్.

390

తే. చేఁడు దిగ మ్రుంగి నెలఁదలఁజేర్చినట్టి, సూనినివలనాశ్రితావగుబాళినడఁచి
గుణమొకింతయుఁగలిగినఁగొని గ్రహించు, రాయలాధిపునియమాయశౌర. 391

నీ. పరకాంతఁగన్నెత్తి భావించి చూడఁడు పరధనంబుఁదప్పణంబుపగిదిఁజూచుఁ
బరులమాపింపఁ జెప్పటికిని గల్గినన బొంతు నాలిక్యండుఁ బొడమనఁడు
నార్యమార్గమొకింత పాయ వర్తిల్లఁడు ధర్మమెన్వలననఁదప్పఁబోఁడు
చాడిఁజెప్పిన విననొడునెన్నఁటికినొకింతైనఁగోపంబుపొంతఁజనఁడు

తే. విడువఁడాశ్రీతరత్తుయేవేళైనన, శరలనలన్యగంఠమధూపతులబోలి
మేలిగొనములమేలిమి మెలఁగ మరగి, భానునిభుంజైనతగుమలపార్థివుండు. 392

చ. సరసకాప్రప్రీణుండతిసాహసుఁడంబులెత్తగర్వనేది భూ
సురవరపోషి దాని రిపుసూదనుఁడదవ్యయతానువర్తియీ
శ్వరభజనాతిసక్తమతి సాధుజనాదరణుండటంచును
ర్వర సుతిఁదిర్చలక్షీతిపవారిజమిత్రుఁడుగాంచనంతయుక్.

393

నీ. కట్టించెనేరాజు గగనంబునొజయ విరుపాక్షప్రాద్భావగోపురంబుఁ
బెట్టించెనేనృపభిరుపాణి హృదిప్రమృష్టానన్వసక్రంబునీశఁగూర్చి
చేయించెనేపుణ్యశీలుండు ద్విజులకు నడుగులు పెండిండ్లు కడు మదమునఁ
గావించెనేమహిమాకాంతుండు ముక్తిన్ద్రుండు పంపాధిపతికి సమర్థుడై

శే. దలఁచునేధన్యుఁడాత్మసుదనకుఁగలుగు, మానితైశ్వర్యమిశ్వరభావమనుచు
నతఁడు మనుజేంద్రమాత్రుఁడెయధిః పూళి, రాయలాధిపునియమాయశౌర.

చ. అఁపిటితరుమలాధీశ్వరుండు రామ, శత్రుకథ ముద్వేషదనోనర్చ

పరమభక్తినా ప్రబంధంబు శ్రీవిరూ, పాత్రుపేరఁజేసినంకితముగ.

395

సీ. శ్రీరంగనాథుఁగవేరజాతటమున మును ధర్మవర్తప్రార్థననొనర్చి
నిలిపినవైఖరిని మహాధరశ్రేష్ఠమైనకిష్కింధాభిధానదివ్య
నగభేదియై రమానాయకదేహశ్రమాంబుస్వరూపంబుననభుమూర్తి
యగుతుంగభద్రామహానది మధ్యమశ్రీరంగమందిరక్షేత్రమునను

తే. గ్రముకముఖభూజముల మల్లికాప్రశ్ఫుతిల, తాళిఁగలవనమును వేసియాయుషసన
సీమయందును శ్రీరంగధామునునిచె, రాయలోర్వీకుతిరుమలరాయవిభుఁడు. 396

తే. చెఱువు నల్లిండ్లు పనము నిక్షేపదేవ, భవనసత్కృతసుతులనబరఁగునప్త
సంతతులఁగాంచె నిరుసను త్తృజనములు, పొగడనార్వీటితిరుమలభూభుజుండు.

చ. అరుదగులీలఁదిర్చలన్యపాధిపునద్గుణశీలధారుణీ
ధరమునఁబుట్టి సర్వవిబుధప్రణతులైనఁగంగ దేవతా
నరఫణిలోకముల్లలయ నన్యరతిన్విహరించి రాజశే
ఖరశిరమావహించుటను గాంచెనుగీర్తి సురస్రవంతయున్.

398

సీ. గంధసింధురజానైంధవవీరగణంబులు ఋత్యృగ్జ్ఞనంబుగాఁగ
ద్విగజకర్ణ బాధీకరసుభటాబ్జహాసముల్వేదమంత్రాళిగాఁగ
దళితాహితాశ్వమత్తగజగటాలంకృతధంతలంబు వితర్దిగాఁగఁ
జండతరాటోపమండేతపరిపంథరాజవరులఁ పశుప్రతతిగాఁగ

తే. భూతజేతాశదేవతాశ్రీతిగాఁగఁ, జటులసంగరసవనప్రబంబానర్చి
వినుతికెక్కిను ధరసునార్వీటితిరుమల, భూమిపాలుప్రతాపాగ్నిసోమయాజి. 399

తే. పటుయశోనిధి చిన్నవేంకటపతీంద్ర, వీరవేంకటపతిరాయవిభుతిరుమల
న్యపతి జిల్లేశ్వణండమహీవరాధ్యు, తనయయైనట్టికోనెటమ్మను వరించె. 400

క. అనసూయతార్యతాకుచు, లనసూయాశచిసుధాంకునబ్జముఖుల దీ
టననారపీటితిరుమల, ఘనుకోనెటమ్మ వినుతిఁగాంచె ధరిత్రిన్. 401

సీ. సన్నుతికెక్కినసతతాన్నదానంబుభోడిమినాయన్నపూర్ణ సాటి
గణుతింపఁదగినట్టికడుఁదాల్చిగొనమున జలరాశిమేఖలాలల సాటి
సంస్తుతింపఁగఁదగుసర్వలక్షణములఁబాలేటిదొరముద్దుపట్టి సాటి
వినుతికిఁజాలినవిమలమాంగల్యులఁజలిమలఁబాడమినచెలవ సాటి

తే. గాకయిలరసహీనాథకామినులను, సాటియనపమ్మన్వెల్లులార్వీటితిరును
లక్ష్యతీర్థరునద్ధంగగోక్షయనఁగఁ, బరఁగుకోనెటమ్మను బుధవరులసగల. 402

- సీ. దుర్జయరాజనృదోశ్చ మ్ముడిగించి సర్వసర్వసహచక్రభార
భరణదక్షత మహాప్రాధులౌ శ్రీకృష్ణరాయలు నార్వీటిరామరాజ
తిరుమలరాయాదిధరణి నాయకులును వారలదేవులు వసుధంగీర్తి
గనర యాకీర్తి జననంబు ఘోషితకవిజనస్ముతిగాదయట్టి
తే. కవిజనాధారవిఖ్యాతించి మిగుల, గవులఁబోషించి తన్నుతి కబ్బము ను
తింపవెలసెను నార్వీటితిరుమలత్తు, మావరేంద్రుకోనేటమ్మ మహిని మిగుల. 403
- శా. దీనత్రాణుండు తిమ్మరాజమహిశ్చద్దేవేంద్రుఁడుద్యద్భుజా
నూనస్సరబలాహతాహితమహిశోత్సాహుఁడౌపోచిరా
ఢూభానాథోత్తమరామరాజతనయఁ బూతాత్మఁదిర్వంగిశం
బానారీమణినిగ్నిసాక్షిగనుజేపట్టెంబ్రహ్మదాత్తుఁడై. 404
- క. ఆమదిరాత్తులు తిమ్మ, త్నామండలపతియు మనిర సౌభ్యోన్నతులఁ
శ్రీమేదినులును వారిబలె, బ్రేముల చిత్తముల మిగులఁదెనఁగొని నిగుడఁ. 405
- మ. అమరాహార్యసమానదైర్యఁడరివర్యశ్వుంసి సదైవభవా
నిమిషేంగుండగుతిమ్మరాజమణి కోనేటమ్మ శ్రీరంగభూ
రమణుఁ శ్రీచినవేంకటక్షితిపునిఁ రాజన్దుకాంభోనిధిం
బ్రమదంబౌప్పఁగఁగాంచి రంతయు బుధవ్రాతంబుగీర్తింపఁగఁ. 406
- చ. ఎలమినిఁదిమ్మరాయపసుధేకుసిరంగనృపాలవర్యుఁడు
జ్జ్వలవిజయాతిశోర్యవరవై భవవర్జితరూపచండో
ర్బలమహనీయదానగుణరాజితకాంతులఁగేలిసేయునా
బలరిపుపుత్రసింహసురపాలరతీశబలాబ్ధచంద్రులఁ. 407
- క. కురుకులమణియగుశ్రీరం, గరమావరయశము దీటుగాఁబూననుదా
సరిగాక డాఁగె శారద, సరసిజగ్గవదనజలజనదనములందుఁ. 408
- సీ. పరమవైభవమనఁబ్రతివచ్చునొక్కింత చుక్కపేరిటినాఁతిసుతునితాత
విక్రమోదగ్రత వినుతింప సరివచ్చుఁజుక్కపేరిటినాఁతిసుతునితాత
గాంభీర్యగుణమున గణుతింప సరివచ్చుఁజుక్కపేరిటినాఁతిసుతునితాత
యధికబలంబుననరయనుద్దనవచ్చుఁజుక్కపేరిటినాఁతిసుతునితాత
తే. కాకయితరులనెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చునార్వీటిపురవంశచిత్తనుండు
విమతగజసింహుఁడగుతీమ్మవిభుతనూజ, చిన్నవేంకటపతిరాయశీతఘ్నణికి. 409
- మ. అనఁదిమ్మాధిపుచిన్నవేంకటనృపాగృత్యుండు గీర్వాణరా
త్తనయుండంచును మార్కొనఁ వెలచి యాత్మత్రాణపార్శ్వబుద్ధి

ఘను సేవించుట యుక్తమంచు రిపుభూకాంతుల్ మాదేభాశ్వమం
డనముల్ దెచ్చియొసంగి పెట్టుదురు దండంబున్ విసితాత్తులై. 410

మ. ఇలదిప్పుప్రభుచిన్నవేంకటభరిశ్రీశోరుసత్కిర్తినిన్
గలభాతాద్రినినాగిరింద్రముననుక్షంబావృషాధీశుపైఁ
జెలువొందన్ శివునాగిరిశుత్రుపై శీతాంశునిన్ గంగనున్
దులలోనిట్లజుండించి తూచ ములుదాదోచున్ యశంబుస్సెడన్. 411

తే. ఇట్లు సుతయుక్తమిల నుతికెక్కియనుఁగుఁ, దమ్ముఁడొత్తిప్పుభూనిర్త సెమ్మిఁగొలువ
రాజకులమణి కోదండరామవిభుఁడు, దనరుఁగర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు. 412

క. ప్రణుతపరాక్రమతిగ్గక్తి, రణుఁడార్యనుతుండు సకలరాజమకుటన
న్నజిరంగదంఘ్రిభాసుర, గుణియారామవిభుఁబొగడ గురునకు వశమే. 413

క. వనజాహితకులుండగుశ్రీ, చినవేంకటపతిన్యపాలశేఖరునకుఁదా
మునుగరణ వచ్చి వచియిం, చినయట్టివరంబొసంగుచిత్తుమతోడన్. 414

నీ. జగముఁగంపింప సాహసన్యత్తిని వనితకై ధర్త విగ్ధ్వంసియగుట
పట్టాభిషేకవిఫలతనొందియు జటివేషియై వనముప్రవేశమగుట
యపరాధియగువానిననిలోనఁద్రొంపలేకర్కతనూజతోడాసపడుట
చెలరేఁగి మదిని వచింపక మిగులఁబుణ్యజనోఘవంశసంహారియగుట

తే. పరిహరముగాఁగ ధర్తతత్పరత రాజ్య, మేలి యనహయాశూరత నెఁగి పుణ్య
జనుల రక్షింపఁగోరి దాశరథి వేంక, టాధిపేంద్రునిరామరాజై జనించె. 415

నీ. ఎంతఁజల్పినమనవంతఁడేయటె కాని యంతలేదనుటయావంత లేదు
సజ్జనసాంగత్యసరణినుండుటె కాని యితరమామార్గమొకింత లేదు
ప్రాకటసుకృతగంగ్రహబుద్ధియే కాని నీతిదురంధ్రై నరీతి లేదు
వరధనంబు తృణంబుపగిదిఁగాంచుటె కాని మోమెత్తి చూచుట మొదలె లేదు

తే. దుష్టనిగ్రహమొనరింపఁదొడరుఁగాని, వరులగుణదోషమెన్నుటవలను లేదు
రాముఁబోలినసుగుణాభిరాముఁడైన, వేంకటపతీంధ్రురామభూవిభునికరయ. 416

నీ. అలగుటచేనైననన్యతమామాటాడఁడాడినమాట శిలాక్షరంబు
మఱచియైననుననన్తార్థవర్తనలేదు వర్తిల్లు ధర్మప్రవర్తనంబు
కలనైననొరులనునలుకతోఁజూడఁడు చూచిన సంతతశుభకరంబు
నలయికలోనైననర్థిక్షీయఁడు కొంచెమిచ్చిన దారిద్ర్యమెల్లదొలఁగు

తే. నెప్పటికిన్ నెఁబ్రజలకలైంతయంత, సంతసమెకాని వేరగుచందమొందఁ

డనుచు ధరనభినుతిఁగాంచియలరునాగ, వీటివేంకటాచారామవిభుఁడు మిగుల. 417

సీ. సదయప్రసరన శౌరిదాఁబ్రతివచ్చు నరసారణియనంగబరంగఁడేని
ఘనగుణస్ఫూర్తి సాగరుఁడుదానెనయగు విషధినామంబున వెలయఁడేని
కాంతిని రోహిణీకాంతుండు సరిబోలు దోహకరాఖ్యతోదొడరఁడేని
సర్వజ్ఞతనుద్రిలోచనుఁడు చూడఁగనొప్పఁ జూపగుణముదాదాల్పఁడేని
శే. యితనికనుచును బుధతతుల్ నులియొనర్పఁ, దనరునెంతయు లోక్షకధన్యుఁడభిల
వనుమతీభారభరణనిర్వాహకుండు, వేంకటాచార్యురామప్పధీనియందు. 418

మ. వనజాదిప్రసవాశుగంబులు శుకాశ్వంబిత్తుచాపంబు మీ
ననవోదగ్రపతాక డాచి ధరకుఁ రాబోవులక్షీసుతుం
డని భావించురు నెమ్మనమ్ములను మోదాభ్రాంతిచే భామినుల్
ఘను రామక్షితిపాధ్యునా న్నజనరక్షాదత్తు నెల్లప్పుడుఁ.

419

ల య గ్రా హి.

దిక్కుల జయించుమది నెప్పుడుగ రామపతి పెక్క గుబలంబులిగుచక్కిఁగొలుసుంగా
నొక్కచయనంబుసననిక్కడికి రాఁదలంచునిక్కమిది నా న్నతనినొక్కడగుసూగుం
డొక్కరుఁడుగల్గిడి బెక్కడివిచారములు మ్రొక్కికొలునకొవలెను స్మృక్కిననసీమకొ
దొక్కవలెఁగాలగుతులక్రరణి వచ్చువారి దిక్కనుచు వీరములు దళ్ళునురున్నగు.

సీ. ఘనఘనాఘనసముత్కరసతితాళనిఘేళఁ ఘోరవముల బెట్టు గలిచి
ప్రళయకాలోగ్రభైరవకరఘంటికాఘణఘణఘ్నములనుగడు హాసించి
పృథునృహర్యక్షవిభిన్నోన్నతస్తంభపటపటార్పణమును బరిహాసించి
ఘోరహేమాక్షవిదారణోద్ధతికెటిఘటఘటస్వనములఁ గొంచెనఁజేచి
తే ధరను వెలసెను రిపునృపధవసఘాని, కాయములగర్భనిశ్చేదక్రమవిహాని
గౌరవంబార్యులంచంగఁగాంచి రామ, గౌరవణీనాఘభూరిభిగీరగుం.

421

చ పరధరణీశరాజ్యముల బల్విడి రామనృపాలుసేన స
త్వరముననాక్రమింపఁజనఁదత్సదరేణువు దిస్కులందునం
బరమున నిండఁబొల్పెనఁగ భాస్కురుఁడుంబగలింటిదీపమై
యరయఁగ ధూళిధూసరితమయ్యె నశశ్వరమంతలాగ్రముల్.

422

శా. ఉత్తారోహణఁడై నిగంబరుఁడునై యుగ్రాంశుఁడై గొలుసుంగా
శిక్షేత్రంబునఁబోవువాఁడు చులులాజికొరామభూపాలుకా
ధ్యతుకొ మార్కొని తత్కరాసినిహతుండైనట్టివాఁడాసుహ

ప్రాక్షేపేంద్రమునెక్కి సుధృససుండై దివ్యుడౌజూడంగె.

423

మ. కనఁగాఁగ్రముగాఁగఁడేయు రణరంగఁతోఁటియందున్నశ
త్రున్యపాలానోయర్కమంబులుఁదోదోపాదుచుకదాటి వే
చని రంభాదినిలింపవామనయ నాసంఘంబుతో నెప్పుడుకొ
ఘనదాంపత్యమునొంద రామమహిమృత్యుబుజుండెంతయుకొ.

424

ఉ. శ్రీకరమూర్తి రామన్యపశేఖరఁడాజి విరోధిభూనరా
నీకముఁగుండెదన్య పటనిర్మతరత్నములప్ర నామీనుల్
వే కొనిపోయి నింపఁబృథివింబొగడంబడఁమిం బయోధి ర
త్నాకరమంచుఁగాక కలవా మును వారిధియందు రత్నముల్.

425

మ. అనిలో రామన్యపాలుబారిఁబడి భృత్యామాత్యశండాంబా
సానపుత్రైపుటడంగఁగాంచి హతశేషరాత్రివర్గంబు భీ
తిని వింధ్యాదిమహిమరంబులను సెంతే డాఁగి గ్రాసార్థమై
ననితాయుక్తముగా వనేచరులలో సుర్తిందు నారీతులక.

426

కా. నిక్షింపంబడ రామభూవిధుఁడు నోగ్వీర్యంబుచే మించి జ
న్యదోజీక రిపుతోలులంగునుమనత్యంతంబు తత్పంకజా
తాక్షిత్ గీనతంత్రై తురియు బాస్పంబు ప్రవాహంబు ప్ర
వృక్షప్రక్రియనాక్రమించి మరుదేశాంబులకొ మించుటల్.

427

ఉ. తామసులై బలాబలముఁదామదాంబులెన్ని నిన్వి సం
గ్రామముఁజేసియోడి రిపురాజులు పుట్టుల గట్టులక్కి- శ్రీ
రామనిజాంశసంజనిత రామమహిమచింతా కళత్రా నే
నా పంబుఁగావనేయనిన వాంబు సుగ్ధ-స్వగద్రోచు నవ్యయకొ.

428

ఉ. రామని హేమామయం బుగళరామని హేమమలీకుమారు సు
గ్రామలనూజాఁబోలి నమోక్తి మమన్త నమందరంబుచే
రామవిభాండు శత్రుజలహిత మశించుచు నేడ్వఁగాంచెద
హస్తమగధూటకప్రమాధుసంబుడొల్ల సుగంధుగైఁబరికొ.

429

విజయనీనమాలిక.

శ్రీమహాపరమహంసామాయంకంబుగ్ని విమలశిఖ్యఁగనదభవించినట్టి
విభావినమూర్తి యహిమంబునమాహిమంబు జూటూరితైట మున్ను
పంపనభూమినిండ్లనంగతులబొంకి నహంకరమారశర్య

గరిమచేగరులను హరులబడెదాతులబోరిగొని జయిత్వబొందెనట్లు
 లాసనమను పేరనమరినపురియొద్ద మైసూరివారటు మాటుకొనను
 గణుతిక్కినెక్కినగంధసంధురతురంగమవీరభటునికాయములు పెక్కు
 గలదళముల వారిదళవాయియైననుమారయ్య చనుచెంచి బారుదీర్చు
 గని కరిగుటంగన్నకంఠీరవేంద్రునికై వడి మిగుల గుర్గర్వమెసంగ
 మేలైన కాసురకోటతిమ్మయ సబినీసుకృష్ణయ కాన్యనిపులందైన
 మట్టివేంకటపతిత్తుపాలుండెడిగాంగలదొరల్ చతురంగబలముతోడ
 నిరుగడ వెనుక ముందఱుద్రొక్కి నడవంగ ధరణీవరాహపతాక మెఱయ
 బలరజంబుదపథసురకామినీబృందధమ్మిలంబులందు నిండ
 బలుమాటుదెచ్చుచుగంధహానుడు నాట్య మెలమితో నాడుచునిట్టిరణము
 గాననేయెడ ముచు గౌరవపాండవుల్ పెనఁగిరితీరి వినుశిచేయ
 ఖడ్గమరిచులాకసము దిక్కులంగప్ప సుతహితబంధుసంతతులతోడ
 గరులకుగరులను హరులకు హరులను గాల్చులంబునకును గాల్చులంబు
 దలపడి పోర శాస్త్రచినలరుపడించినపుడుగని నిజసేనఁ జెదర
 నియ్యక పురికొల్పి వ్రయలుగానని మొనఁజొచ్చి చించుచు మూలలుగను
 జోరఁబారి మఱియునుజ్ఞువారక విశ్వసుపురబూనినశౌరిరూపుమాడ్కి
 నరులకందఱుకునునన్నిహంబులనక్కడక్కడ మొనకాని నిలిచి
 పూలిపోలిక లయకాలునికై వడి మారిమసంగునీతి మాటులేక
 రెండవపార్థుఁడీతండననలీలంగంసుక క్రీడగాంగంధరములు
 ధర దొల్లబదములు కరములుగంబును బ్రక్కదొక్కనియేఱుపలుపరాక
 వండనుదఱిగినట్లుండ గాత్రంబుభండముల్ ముప్పలుగాంగంగూ
 విదళితద్విగమును వినిహతహయము నిహతితపిరపదాతియును వి
 ఖండితవాహవేదండచయారోహకంధరంబును విశకలితపాద
 కర్ణనిక్షోమ్యకంఠకంబు విభ్రష్టయూరహరమును భూక
 ణంబు విమ్రసినహనాదంబును విదార్యమాంగదానితోమరగధాంగ
 సరకుపట్టనశూలపరిఘంబు వినిహతచామగతీతనచ్చత్రమును వి
 లీయమానతురగాలి ఖురసముద్ధూలవిప్రులసంగంబు విరహితాన
 కారావకరటిఘీంకారఘంటాఘంటాగభూకణయులత్కారతునగ
 కింకిణీనూపురక్రేంకారవీరభటానోన్మన్యధిక్యామాజిభూమి
 యగునట్లుగాను మహాస్రప్రవాహముల్ ధాత్రయుతంబుగా సాగె పా
 శాకినీప్రముఖిశాచజంబుకకంకవారంబులకుఁదనివారబెద్ద

పబ్బంబుగా వీరభటసామజాశ్వాళిబొరిగొని హరులనుగరులబట్టి
 శరణన్నన్నపతులగరుణతోఁగాచుచుబ్రువడిఁగొందఱుబట్టి విడిచి
 కాందికీకత నలుగడుపుకుఁబాటిన వెంటనంటక మల్లివీడుపట్టుఁ
 జూఱుగాఁగొని జయభేరులు మ్రోయంగనైన్యంబును యువార్చ్యములఁగోలని
 నిజశిబిరంబున నిండువేడుకఁదలపూవు నాడక సుఖంబున విసించి
 షీతిసురౌఘములారీర్వాద మొనరింపఁబ్రమదలు నీరాజనములొసంగ
 రామ రాజకులార్థిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
 రాజమూర్తాండ సుత్రమసన్నిధియట్టదిగ్రాజభయదార్పితేజ రాజ
 పరమేశయనుచును భటకవిగాయకుల్ వినుతంపనసదృశవిజయనమను
 తే. బొందెఁగడు శ్రీవిరూపాక్షభూరికరుణ, స్థిరముగా నెంతయును దనుఁజేలనార
 పిటిపురవంశమణియార్చ్యవినతచరితుఁ, డైనకోదండరామరాయనవరుఁడు. 430

నీ. ఎల్లప్పుడుచుగనులెఱుఱుగాఁజేసుక వడి మోరతోపునుగుడులెగయును
 గనుఁగొనుచూరక తనకుఁదానడఁకును బుడిబుడి కడుపులొ ముడుచు మొగము
 మదవృత్తి మేనసుగదురచమాఁగుచు బయల్ సారసారకునుజేబారలిడును
 గాలావతించునేవేళనుజూచిన బుసకొట్టుచుంబంట విసముఁబెట్టు
 తే. ననుచు భూదారహర్తానాగాహినిరుఁ, బరిహాసించుచు ధారుణీసరసిహాక్ష
 భామినీలోకనూతనపంచబాణు, రామరాజేంద్రునిలమూఁపు రహి వహించె. 431

నీ. ఘనమదోద్ధతవృత్తి కరికాబకములంద గతివిభ్రమము రథాంగములయంద
 పురపీడనము వీరభటసంకులములంద త్వరితలాఘవము సైంధవములంద
 ధర్త విధ్వంసంబు దారుణాహవమంద ఖరకరత్నము సాయకములయంద
 భీషణారావంబు భేరిభాంకృతులంద యతిచంచలత మండలాగ్రమంద
 తే. కాని తనయందుఁబ్రజయందుఁగానబడక, ముండనేలెను ధారుణీమండలంబు
 శౌర్యముననాదిరాజనృచర్య మెఱసి, రాజకులభూషణుఁడు రామరాజవిభుఁడు.

మ. కుముదాప్తాన్వయభూష రామవిభునింగొన్వంగనశ్రాంతముం
 గములైనిచ్చి నిజాంకదుర్ధరపతాకల్ చాల శోభిల్లుపా
 శైములుకొజ్జును డిగ్గి కాన్కలిడి హాళింబులులంబెయ్యురం
 బ్రమదంబందఁగఁజేయుచుండుదురు సర్వతోణిపాలాగ్రహుల్. 433

క. అనవరతకృతాధ్వరముల, ననిమిషులకు మిగుఁ మోదమలించుచుఁగాం
 చెను భూజనులెంచఁగ వరుసను రామవిభుండు సప్తసంశౌనంబుల్. 434

క. తేంఎడిగిననన,కి నంతయు ననిరామనరపరాగ్రణియొసఁగుక

శా. కారుణ్యాంబుధి పోచిరాట్కులసుధాకంధకుడరార్థ మం
దారుండై విలసిల్లుకృష్ణమనుజాధ్యక్షేంద్రునిసత్పుత్రినాం
చారమున్ వరియించె రామధరణీశస్వామి మోదంబునన్
శ్రీరాంభోనిధికన్యనమృతుడు మున్జేపట్టిన్బుంబులెన్. 442

తే. పంజమణియాజితల్లతిర్పాధరాజు, తనయ పంకమదేవినుద్వాహమయ్యె
నారవిటిరామభూపాలకాగ్రగణ్యుఁ, డఖిలబాంధవనికరంబులభినుతంప. 443

ఉ. సూరపవంశవర్ధనుడు సూరిజనావనుడైనయోబధా
త్రిరమణీశునాత్మజ సుధీనుతనుగ్గమదేవినిన్ మహా
దారుడు రామరాజహిమధాముడు వేడ్కునుబెండ్లియిచ్చెనా
గౌరిని మోదమొప్పఁ గరకంధరుడున్ వరియించుధంగిగన్. 444

మ. పురునంశాగ్రణిరాయలాధపునిశ్రీతోడండరామాధిభూ
వరుడంభోజహితాన్వయాభిశక్తి శశ్వత్ప్రీతియోపోచిరా
స్థపణిపాలునియచ్చిరాజుతనయన్ ధన్యనిన్విలాలకన్
హరిణాంకాన్యను రాగమాంబును వివాహంబయ్యెమోదంబునన్. 445

ఉ. సంగరరంగభార్తవుడు సాగుజనావనుడొజితల్లతి
ర్వంగశ నాథరాట్కుతను విశ్రుతిధర్మగుణాలవాల సా
రంగధరాన్యనుగ్గమను రామవిభుండు వినాహమయ్యెను
పొప్పంగుచు సర్వబంధుచయమున్ దగునొనని సన్నుతంపఁగన్. 446

తే. పెండియునలజితల్లతిర్వంగశేంద్రుని, తనయయైనట్టినాంచారమను వరించె
నారవిటికోడండరామావనిశుఁ, డఖిలబాంధవసందోహమభినుతంప. 447

సీ. కావేరికావ్యులుగాఁదీర్చి కట్టించి కట్టి నాతనిపేరుఁగలిగి తనదు
కుల మొప్పుజేసినజలజాత్తునంశజాడగుచోళభూపాలునన్వయాభి
సోముడొ వరదరాట్మోణీశునప్పలమానవాధీశుకుమారికఁదిరు
వెంకటాంబునునారవిటివంశలలాముడొ రాయలాధీశునగ్రతనయుఁ

తే. డఖిలరాజన్యమస్తకన్యస్తమకుట, మాన్యమణిరాజపాదతామరసుండలము
చరతుండైనట్టిరామరాజునవిభుండు, పరిణయంబయ్యె బాంధవప్రణమతులసఁగ. 448

ఉ. భానుని నప్పడింతయొడఁబాయనిఛాయయుఁబోలి రామభూ
జానిమనంబు రా మెలఁగి చాల సువర్ణలాసర్చి మన్ననన్
మానుగఁగంపి బాంధవసమాజముకొంగుపసింపనంగనా

మానవతీచయంబు గుణమండనసన్నుతిఁగాంచె నెంతయున్.

449

చ. భరతకులప్రదీపుడరిగ్గంజనుండంచితరాజధర్మత

త్వరమతియారవీటిపురధాముఁడు రామమహితలాధిపే

శ్విరుఁడు మదిన్ బ్రహ్మదమోదవక్తానెన్నుమదేవియంగు భా

సురసుకుమారునిన్ సుగుణతోభితునింబెద వేంకటాధిపున్.

450

క. ఘనుడగురామన్యపాలుఁడు, కనెనాంచారమైనఁగడుమోదముతో

డను జనవేంకటపతిన్యప, వనజాహితు రాజవంశవిధ్ధనుననఘున్.

451

క. వెండియు నాంచారమృత, మండితయశుండైనరామమనుజేశునకా

ఖండసన్నిభుండగుతో, దండమహిపాలతుహినధాముఁడు పుష్టైన్.

452

మ శమితారాతిబలండు రామమనుజేశస్వామి రాజాస్యరా

గమదేవీమణివల్లఁగాంచెను మహాప్లాదంబుతో ధన్యునిం

బ్రహ్మదానూతనపంచబాణసుగుణభ్రాజిష్ణుబంచాస్యవి

క్రముఁబాభోధిగభీరు వేంకటపతిత్వపాలుకాగ్రసరున్.

453

నీ. సంగీతసాహిత్యసరసవిద్యాప్రాధి రాజీవగర్భితమాజ భోజ

ఘనధర్మగుణాణకాంతిని స్తంద్రత రావణాంతకుడైనరాము సోముఁ

జండతరాటోపసాందర్భవైఖరి త్కృధరకన్యాకుమారు మారు

సకలభూభరణభుజాబలవినూర్తి బసనభుక్తులసారవృశము భీముఁ

తే. దెగడిప్రహసించియుటికించిధిక్కిరించి, మించినరీతిల్లిప్రతియయు మేటియగుచుఁ

డనరుఁగోదండరామభూధవునిపెద్ద, వేంకటోర్విశ్వరూపదార్యవీనుతులెసఁగ.

454

చ. బలిసదనంబుఁబాఁడుకొని చన్నగభర్తనిడంగఁజేసి భూ

తలములనాక్రమించెను సుధాజలరాశి మధించి నాకమున్

గలయఁగఁబర్చి కల్పకముఁగొకొనెనిట్లు జగత్త్రయంబునన్

వెలసెను రామరాజుపెదవేంకటభూపతికీర్తి వేడుకన్.

455

తే. అష్టాదుర్విఁగోదండరామావనీశు, పెద్దవేంకటనరపతి పెండ్లియయ్యె

సెలమిఁబోచిరాట్చిన వేంకటేశుపుత్రి, గోనమాంబను బాంధవకోటియంద

456

నీ. సతతంబునతిభక్తిబలి నేననేయుచునతులితసంపదయతీశయల్ల

నత్తమామలపట్లననురక్తినడచుచుదోడికోడండ్రతోఁగూడి మెలఁగి

నదిసెలు మణిదండ్రుముదమందన్లన మణిఁదులఁదారితమ్యముఁబ్రోచి

సుతులఁబ్రీతినిఁగాంచి హితబంధుబుధాసదాసీదనంబుల దయను మనిచి

- తే. పుట్టినిల్లును మఱిదాను 'మెట్టినిల్లు, వన్నెవాసినిఁజెల్గంగ మన్ననఁగనె
నారవీటివేంకటపతిత్వాధినాథు, కోనమాంబకు సాటి యేమానవతులు. 457
- క. రతిమదసులన శచీంద్రుల, గతి సౌఖ్యములలర మనిరి కాకోదరరా
ఘ్నతపెద్దవేంకటాద్రి, క్షీతిపతి కోనాంబ విబుధకీర్తనలెసఁగె. 458
- సీ. హరిరాజహరిరాజహరిరాజులకు సాటి పటుబలాజ్ఞానూనభాషణముల
హరిహాయహరిహాయహరిహాయులకు సరి విలేతేకృపాపాపవిభవములను
హరిసుతహరిసుతహరిసుతులకునెన వినుతజనౌదార్యవిక్రమముల
హరిపాత్రహరిపాత్రహరిపాత్రులకుఁ బ్రతి సద్ధర్మవిజ్ఞానసాహసముల
తే. ననుచు నెవ్వని వినుతింతురఖిలవిబుధు, లగిమహీధరశతకోటియారవీటి
వంశకలకాభిరాకాన్యుతాంశుఁడతఁడు, పరఁగుఁడెదవేంకటక్షమాభర్తయెలమి. 459
- ఉ. ఆలములోన రామమనుజాధిపుమాపెదవేంకటావనీ
పాలుఁడుశత్రులందునుమఁబల్కురఁదదుగిధిరప్రవాహముల్
చాలఁగ వార్ధినించెనటుచాలునె భార్గవహముసాహసా
భీలతయెంతనొడ్డయని కేర్కొన నేనుమడుంగులే కదా. 460

ఆంధ్రప్రబంధములు.

ప్రతి 1-కి రూ. అ.

ఆంధ్రభారతము, పద్యకావ్యము:—

ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆరణ్యపర్వము	,,	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు	,,	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములు	,,	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు	...	2	4
శాంతిపర్వము	,,	2	4

ఆనుశాసనిక అశ్వమేధ ఆశ్రమనాస మూసల మహాప్రస్థానిక స్వర్ణాహోహణ

పర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	6	8
యుద్ధపంచకము	,,	4	4
శాంతిసప్తకము	,,	4	4
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము మల్లాది మూర్త్యనాథాచార్యులచేతిగారిది	...	0	8
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము	...	0	12
తెనుగునమస్యలు, చక్కనికూర్పు	...	0	2
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి	...	4	0
కృష్ణరామవిజయము, కుమార ధూర్జటికృతము	...	0	8
లంకావిజయము (రానాదమిత్రము), సటిక, సింహాస్థాన, అత్యుత్తమవికృతము	1	4	
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	...	0	12
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాసరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు	2	4	
రంగనాథరామాయణము, ద్వీపద, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	...	3	8
గోపినాథరామాయణము, 2 సంపుటములు శ్రీమద్రామాయణమునకు సరికొత్తైన			
పద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, సీతిక అతివిపులము	...	5	8
మొల్లరామాయణము, చిన్ననైజాన పెద్దదనములతోముద్రితము	...	0	10
అచ్చతెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	...	1	4
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన			
సోకులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	...	6	0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రండునాట్యములు	...	8	0
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, కొత్తకూర్పు	...	0	10

వావిళ్ల గానుసాక్షిమిశ్రాస్థులు అండ్ సన్స్,

202, ఎస్టేట్ నెడ్, చెన్నపురి. ఈ.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి. 1-కి రూ॥ అ.

భోజరాజీయము, అనంతామాత్యకృతము	....	1	2
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు	....	0	12
బసవపురాణము, పిడుపర్తి. సోమనాథప్రణీతము	....	2	4
హంసవింశతి, నారాయణామాత్యప్రణీతము	....	0	14
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము	....	1	2
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	....	0	12
ఆంధ్ర బ్రహ్మాండపురాణము	....	5	0
సీతారామాంజనేయసంవాదము, సటీక. అనేక నూతనాంశములు చేర్చి చిన్నసైజున ముద్రించినారము. టీక, వివరణము మిక్కిలివిపులము. ఇదివఱకు ప్రకటితమైన ప్రతులకన్న బాగుగనున్నది. సాధారణప్రతి	....	2	8
శైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	....	1	0
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాపైగడ, క్రొత్తకూర్పు	....	0	12
వైశ్యపురాణము, పద్యకావ్యము	....	1	4
ఉత్తరహరిచంశము, నాచన సోమనాథకృతము	....	1	8
ఆంధ్ర నామసంగ్రహము, ఆంధ్ర నామ శేషము, సాంబసింఘువు, టీకానుక్రమణికాసహితము	....	0	12
అనంతునిఘంషము, ఛందోదర్పణము	....	0	14
బిష్ణుణీయము, చక్కనికూర్పు	....	0	8
వైజయంతీవిలాసము ,,	....	0	8
గుక్తి శీఘరిణయము, శుద్ధప్రతి	....	0	8
రసికజనచునోభిరామము	....	0	12
రాజశేఖరవిలాసము	....	0	8
వేసునపద్యములు, చక్కనికూర్పు	....	0	6
డిడా శ్రామదొరగారి ఇంగ్లీషుతో	....	1	4
డిడా (౪0౬0) ఆంధ్ర శాస్త్రముతో	....	3	8
బాలచంద్రోదయము	....	0	8
అప్పకవీయము	....	2	8
సులక్షణసారము, సటీక	....	0	10
ఆంధ్ర భాషాభూషణము	....	0	2

